CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA 2006 - 2016

deu anys després del centenari

Projecte editorial

Josep Sierra i Mercè Ciutat

Edició

Francesc Català

DL L 20-2018
ISBN 978-84-9144-065-9

Disseny i maquetació: Edicions i Publicacions de la Universitat de Lleida
Disseny de coberta: cat & cas
Fotografia de portada: Feixa del Montsec de l'Estall. Antoni Satorra

© Centre Excursionista de Lleida
© Edicions de la Universitat de Lleida, 2017
© Textos, fotografíes i mapes: les autores i els autors

ÍNDEX GENERAL

Salutació. Antoni Satorra	5
El retaule de la porta. Pep Coll	7
Presentació. Francesc Català	8
Els cims del segle XXI. Pep Coll	10
Presidència del centenari. Mercè Ciutat	16
Memòria cronològica del centenari	19
Expedició del centenari	34
El CEL al Gasherbrum II	35
G II Visió del metge	39
50 anys del Grup Espeleològic Lleidatà	42
Monument a Mossèn Cinto i del centenari del CEL	44
Recull fotogràfic 2006 | 2007	46
El postcentenari. Joan Ramon Segura	56
El rocòdrom del Centre	59
Les sortides de l'autocar	62
Recull fotogràfic 2008 | 2009 | 2010	64
Cent més deu. Lluís Taberner	80
Congrés excursionista 2011	83
"Aresta"	87
La revista	87
Els inicis i consolidació d'un projecte	89
Fons fotogràfic Òscar Ribes i 28è premi de fotografía	90
Flama del Canigó	93
Les sortides del pessebre	96
Grup de Recuperació de la Memòria Històrica del CEL	98
Vocalia de Medi Ambient. El CEL amb l'entorn	100
10 anys sortint en família	105
Les acampades socials	108
Josep Balagueró. El tresorer	109
Cuita el Sol 2004-2013	113
Ares Izard. Esquiadora de muntanyes	116
La muntanya i els seus perills	118
Reflexions	118
Un exemple. Allau de neu al barranc de Bomoré	119
Resseguint els passos del Juanjo	120
Les muntanyes d'una vida	125
Projectes dels darrers 10 anys	127
La SAS-CEL en els 110 anys del Centre. Una visió personal	130
Deu anys de canvis. La fotografia com a exemple	132
Rosendo Oliva. La Transmontsec	136
Jordi Marmolejo i l'escalada	138
Ariadna Pallé. Escaladora	141
Recull fotogràfic 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016	144

CENTRE EXCURSIONISTA LLEIDA

110 anys

Centre Excursionista de Lleida 1906 - 2016

Antoni Satorra

President del CEL 2017

Salutació

En aquest llibre es pot veure un resum de les activitats més destacades d'aquests últims anys, més concretament del 2006 al 2016. A hores d'ara hem complert 112 anys de la creació del Centre Excursionista de Lleida, una entitat símbol de la nostra ciutat, vagis on vagis, i que Ajuntament, Diputació i entitats culturals de tota mena sempre ens tenen com a molt activa i referent, amb l'organització de diferents esdeveniments dins i fora del que seria estrictament la muntanya, com, per exemple, el Grup de la Recuperació de la Memòria Històrica, que està donant molta guerra, i d'excursions per a altres entitats, col·laboracions, etc. I per descomptat, es fa gràcies a la bona voluntat de tots plegats, i cada una de les nostres seccions aporta més que un gra de sorra al conjunt del Centre: alpinisme, barrancs, BTT, escalada, espeleologia, esquí de fons, esquí de muntanya, familiar, joves, raquetes, senderisme, subaquàtica... Tots som un i volem el millor per a la nostra entitat.

Quan algú encuriosit ens pregunta: "Feu sortides a la muntanya? "Aneu pel vostre compte o formeu part d'un club? La resposta sempre és "sí, és clar", i la fem amb molt d'orgull quan diem que som del Centre Excursionista de Lleida.

Seguim endavant i fem tots plegats que el nostre Centre sigui un referent a seguir, ja sigui dins la nostra ciutat o a la resta del món.

Gràcies a tots!

CENTRO
EXCURSIONISTA

El retaule de la porta

Pep Coll

Els amics de CEL han tingut la genial idea de celebrar els 110 anys d'història de l'entitat amb la realització d'aquest llibre. I a mi m'han encarregat la porta d'entrada a la publicació. Tenint en compte l'antiguitat del Centre, que ha superat amb escreix el primer segle de vida, em puc imaginar la porta d'una catedral, decorada amb escenes que, emmarcades en un estil que imita el gòtic, mostren episodis significatius de la seva història.

El primer quadre de l'ala esquerra (de baix a dalt i mirant des de fora) al·ludeix a la fundació de l'entitat l'any 1906. Enric Arderiu presideix la taula de la primera directiva on es poden distingir algunes cares conegudes d'homenots de Lleida, com Alfred Pereña, Miquel Roig i Manel Herrera. De fet, és l'única imatge on les persones són identificables. Darrere el president, apareix l'emblema de CEL: les quatre barres i la flor de lis, emmarcades dins d'un rombe. La segona escena sembla copiada d'una fotografia antiga. Representa un grup d'homes (senyors de ciutat, indígenes amb barretina i un capellà amb sotana) davant d'un dolmen, que ben bé podria ser la Casa Encantada de Pinyana. Vol significar, naturalment, el doble interès dels primers socis per la muntanya i la cultura. Culmina aquesta ala una autocar del anys 30, amb el cartell *Centre Excursionista de Lleida*, enfilant-se pels revolts d'una carretera de muntanya, molt semblant a l'accés al port de la Bonaigua pel vessant del Pallars.

La part baixa de l'ala dreta comença amb la imatge d'una cordada d'alpinistes dels anys 60 del segle passat fent via per una cresta nevada, al fons de la qual es distingeix el cim inconfusible del Gran Paradiso, amb la imatge blanca de la maredeéu al capdamunt de la roca. Ens trobem a l'inici de les expedicions a l'exterior, que van començar per les muntanyes alpines. L'interior d'una cova amb un grup davant d'un floc de columnes i estalagmites evidencia la vitalitat de la secció d'espeleologia. Corona l'ala de la porta el quadre d'un sol ponent, i a l'altra banda, una processó llarguíssima de corredors enfilant-se al Monteixo. Es tracta de la Cuita el Sol, la cursa de muntanya organitzada pel Centre a principis del segle XXI.

I a la llinda de l'entrada, per damunt dels cims del Monteixo i de la Bonaigua, una frase treta de la crònica de Petrarca, en la seva mítica ascensió al Mont Ventós l'any 1336, que diu literalment així: **sulla cima è la fine di tutto**.

Presentació

Francesc Català

Del centenari del Centre Excursionista als deu anys del postcentenari

El Centre Excursionista de Lleida ha fet 110 anys, i a casa som de celebrar-ho tot! D'aquí ve el llibre que tots tenim a les mans i que, a més de celebrar aquesta efemèride, vol ser un tribut a la desapareguda *Aresta*. La revista del Centre ha desaparegut en aquests darrers anys i, indubtablement, ha quedat un buit en el recull i la publicació de les cròniques del CEL. L'*Aresta*, en la seua diversitat d'articles, aportava el reflex del pols de l'entitat a través de les activitats, reflexions, reivindicacions dels socis i seccions vàries. Sense la revista, han quedat alternatives de sobres per fer aquesta feina, com la pàgina web del CEL, els blogs personals i els nombrosos recursos de la xarxa, com els àlbums fotogràfics o les rutes en GPS per compartir. Però, potser com passa amb els grups virtuals —que cada vegada tenen més ganes d'ampliar aquest contacte a una activitat real, i que l'acció sigui més *humana* que el fet de compartir experiències a través d'una pantalla—, ha passat amb aquesta publicació. Hi havia la necessitat de fer aquest recull gràfic del que va representar el centenari del CEL i dels darrers deu anys posteriors.

Dels 100 anys ja n'ha passat un decenni i potser és el moment d'analitzar què va representar per a l'entitat aquella efemèride, ja que hi ha un abans i un després d'aquesta fita. Un primer aspecte que voldríem remarcar és el redescobriment que va fer, del nostre centre, la societat lleidatana. Potser pel fet d'estar més exposats als focus mediàtics en els actes que vam realitzar, de cop i volta tant la gent com les institucions lleidatanes s'atansaven el CEL per fer activitats del nostre calendari o per coorganitzar caminades i activitats de tota mena. Ens havíem convertit en experts de la muntanya i el senderisme i en dipositaris d'una memòria col·lectiva, i en certa manera, recuperàvem un espai que mai no havíem deixat: el d'impulsors dels valors de la nació catalana i la conservació del nostre patrimoni cultural en tots els seus vessants, des del monumental fins a la memòria històrica, sense oblidar les activitats de caire esportiu i excursionista.

Sense deixar el centenari, hem de dir que és ben viu el record de molts dels actes que es van fer durant aquells anys de celebracions, i quan en parlem, tothom coincideix que van ser d'una gran intensitat, tant per a nosaltres, com a socis, com per a la vida de l'entitat. I segurament per això ens va quedar una feina pendent, fer la memòria del centenari, una memòria que havíem

volgut elaborar d'una forma ambiciosa i rigorosa, però que va quedar al calaix, potser per manca, ja, d'energies. Finalment, amb la idea inicial de publicar-ho en una *Aresta digital*, ha estat deu anys després que Josep Sierra ha fet un recull fotogràfic en una cronologia dels actes del centenari. Ha estat tan exhaustiu com la documentació li ha permès, i ha remenat tots els arxius del CEL per trobar-hi els materials que componen aquest fil temporal que serà la memòria dels actes. La presentació gràfica de totes aquestes vivències creiem que ens ajudarà a recordar cada esdeveniment i la implicació que hi va tenir cadascú. I d'aquesta cronologia, el mateix Josep Sierra, acompanyat de la Mercè Ciutat i un petit grup de socis que hi van aportar diverses idees, naixerà aquesta publicació.

Deixeu-nos, ara, explicar una mica la resta del llibre. El primer que potser crida l'atenció és l'estructura. El llibre està organitzat per períodes corresponents a les presidències, amb una introducció de la presidenta o president corresponents. Ho hem fet així perquè ens ha permès situar les diferents aportacions en períodes concrets lligats a qui, en aquell moment, sustentava el lideratge del Centre. D'aquesta manera, hem pogut organitzar la gran diversitat d'escrits que hi trobareu, lligats al moment en què es van realitzar o al període en què s'han desenvolupat. També, justificar la varietat de les aportacions, ja que, com hem comentat, en la idea de la revista *Aresta*, el que es va demanar van ser col·laboracions que aportessin visions complementàries al que ja s'havia anat publicant a la revista, cosa que explica la diversitat dels escrits. L'eix, doncs, va ser aquest resum dels darrers deu anys amb allò que s'ha anat esdevenint. Creiem que, com a resultat final, en el conjunt hi sabreu trobar un trosset de Centre representat en cada escrit i en cada recull fotogràfic. De vegades, els autors ho han fet en clau personal, parlant dels seus projectes, i altres vegades, en clau institucional. Però en la reflexió personal de cada article sempre hi ha la vista posada en el conglomerat que representa el CEL i en les activitats que s'hi desenvolupen.

En definitiva, el que trobem al llibre és el retrat del que va ser un centenari viscut amb una veritable emoció i l'evolució del CEL en els deu anys que han passat d'ençà d'aleshores, amb la transformació, en tots els aspectes, que ha representat aquest període de temps. Després d'aquell esdeveniment, el nostre repte és continuar sent aquest lloc de trobada dels valors excursionistes en tot el seu espectre. De ben segur que entre les lletres i les imatges d'aquestes pàgines hi sabreu trobar el que vam ser, el que som i les ganes de continuar fent Centre una pila d'anys més.

Els cims del segle XXI *

Pep Coll

Quan el món era jove, el cim de les muntanyes estava reservat als déus. El cim de la muntanya més alta de la Terra era la morada de la deessa tibetana Chomolungma, que vol dir "mare del món". Per l'altra banda del Nepal, la deessa era coneguda com a Sagarmatha, que vol dir "deessa del cel". A l'antiga Grècia, la plana major dels déus, tots els galàctics, com si diguéssim, vivien al capdamunt de l'Olimp, i les musses, en una muntanya més baixeta anomenada Parnàs. En canvi, la religió jueva, de la qual també som fills, no situa Jahvé a cap muntanya concreta. Amb tot, el Déu dels jueus i dels cristians escull el cim de les muntanyes per manifestar-se als humans, per exemple, el Sinaí o el mont Tabor. I el mateix fill de Déu escull la muntanya com a indret més adequat per adreçar el seu millor sermó a la multitud i el Calvari per morir.

Ben aviat els humans es van interessar pels cims de les muntanyes. El primer home de qui tenim constància escrita que va arribar al cim d'una muntanya va ser el patriarca Noè. De fet, l'avantpassat de tots nosaltres. I el patriarca va escalar la muntanya servint-se d'un mitjà realment increïble, ni més ni menys que d'una barca. De debò que no m'ho invento ni és cap llegenda, ho diu la Bíblia i, per tant, això va a missa. El llibre del Gènesi diu literalment que després del diluvi, l'arca de Noè va reposar sobre les muntanyes d'Ararat. I no us imagineu pas una muntanya baixeta de la Galilea, sinó una senyora muntanya de l'actual Turquia que sobrepassa els cinc mil metres d'altura. Per fer-vos-en una idea, és com si el vell patriarca, amb la seua parentela i tot aquell carregament de bèsties aparellades, arribés al cim del Mont Blanc. Noè, doncs, a part de ser el primer pagès, pel fet de plantar una vinya i, en conseqüència, convertir-se al cap de poc en el primer borratxo de la història, té el gran mèrit de ser el primer alpinista de la humanitat, mèrit que molt pocs li han reconegut. Noè va desembarcar al cim de la muntanya perquè era l'únic lloc de la Terra on podia posar els peus a terra. La resta del món era un mar que ho ofegava tot. I aquesta sensació la tenen encara avui els excursionistes, que aprofiten el cap de setmana per fugir a la muntanya.

* Pregó d'obertura del VI Congrés Excursionista Català.

Hi ha altres motius per pujar a les muntanyes. Per entendre'ls millor, ens haurem de fixar en una altra ascensió mítica, tot i que no tan famosa, ocorreguda molts segles després del diluvi. En aquest cas, el protagonista no va ser cap patriarca bíblic, sinó el mateix rei d'Aragó. Pere el Gran va pujar al cim del Canigó cap a finals del segle XIII, segons alguns historiadors, l'any 1276. Fa, doncs, més de set-cents anys, quan les muntanyes del Canigó no eren encara tan fresques ni regalades com canten avui els orfeons. El cronista italià Salimbene de Parma va escriure una ressenya en llatí d'aquesta primera ascensió a la muntanya més mitificada dels Pirineus, que avui pertany a l'Estat francès. Antigament es considerava la més alta de Catalunya. Se'n contaven tota mena d'històries fantàstiques. Els qui havien viatjat al peu de la muntanya deien que hi habitaven les encantades, dones de bellesa extraordinària que rentaven la bugada als estanys i l'estenien per les congestes al clar de lluna. Ningú havia pujat mai fins al cim. Uns deien que a dalt de tot estava infestat de dimonis; altres, que hi havia un drac monstruós que hi guardava un fabulós tresor.

Conta la crònica que quan el rei Pere d'Aragó va assabentar-se que ningú havia pujat al cim de la muntanya, va dir que ell tenia la intenció de fer-ho, que volia saber què hi havia a dalt. Acompanyat de dos cavallers, els més valents de la cort, i ben proveït d'armes, queviures i roba d'abric, van partir tots tres cap a la muntanya. Passat l'últim poble de la vall, quan es va esborrar el camí, van descavalcar i van continuar a peu boscos i barrancs a través. La pujada era interminable: quan arribaven al capdamunt d'un serrat, n'apareixia un altre al davant, i després un altre. Com si fossin esglaons de pujar al cel. Va arribar un moment que es van ficar dins d'un núvol de tempesta que cobria la part alta de la muntanya. Els cavallers, veient com els llamps espetegaven aquí i allà que feia feredat, van dir al rei que pel seu bé més valia girar cua cap avall. El rei Pere, que no coneixia la paraula retirada, va replicar:

–Vull saber què hi ha al cim d'aquesta maleïda muntanya. Vull veure com són les criatures que hi habiten, per horribles que siguin. Si Alexandre el Magne va posar els peus en terres desconegudes, amb més motiu els he de posar jo damunt un tros de terra del meu regne.

I els animava a continuar amunt.

A cada pas la tempesta esdevenia més fosca i espantosa. Els dos cavallers, a banda d'anar cagats de por pels llamps que cada vegada els espetegaven més a prop, no podien amb l'ànima de tan cansats. El rei Pere, vist que no seguien, va dir:

–Espereu-me aquí. M'hi arribaré jo sol, al cim.

Va continuar tot sol costes amunt per englevats que relliscaven, per tarteres inacabables, i, a l'últim, grimpant per penya-segats de roca, fins que va arribar al lloc més elevat de la muntanya. Va saber que havia arribat al cim perquè ja no es podia pujar més. Al seus peus hi havia un estany. Hi va tirar una pedra i les aigües negres van començar a bullir com la mar grossa, i tot seguit en va sortir un drac enorme que volava entre els núvols llençant alenades de foc que empudegaven l'aire.

El rei no s'hi va quedar gaire estona, al cim. El temps per recobrar l'alè perdut en la pujada, mentre contemplava el vol del drac per damunt les aigües fosques de l'estany, envoltat d'una crestallera de roques. Al cap d'una mica, doncs, el rei va tirar avall i en quatre salts va reunir-se amb els cavallers. L'alegria de veure'l arribar sa i estalvi es va multiplicar per mil quan van saber que havia arribat al cim i que hi havia pogut contemplar meravelles esfereïdores. La gesta de

l'ascensió del rei s'escampava arreu dels pobles i ciutats que travessaven en el viatge de retorn, fins que va arribar a Barcelona.

La veritat és que l'aventura reial no va aixecar gaire entusiasme entre els barcelonins ni entre els seus contemporanis. Remugaven que de què havia servit una empresa tan costosa i arriscada a la muntanya dels dimonis, si el rei no hi havia trobat cap tresor i n'havia tornat amb les mans buides. Quan algú gosava insinuar-li amb bones paraules quin era al cap i a la fi el profit material de tal gesta, el rei Pere responia que cap, que només volia trepitjar la part més alta dels seus dominis i veure què hi havia allà dalt. A altres barcelonins no els cabia al cap per què el rei, en comptes de lluitar amb el monstre, havia girat cua cap avall. Per què s'havia deixat perdre l'ocasió de matar el drac, emulant la gesta del comte Guifré a Sant Llorenç del Munt o de Soler de Vilardell a Sant Celoni, i d'altres herois antics matadors de dracs?

–I per què l'havia de matar, el drac? —responia el bon rei Pere. No em va pas atacar ell. Ni feia mal a ningú, ni a bèsties ni a persones. Ni tenia segrestada cap princesa.

En definitiva, que l'aventura del Canigó va ser incompresa pels seus contemporanis i no li va comportar en vida ni fama ni glòria. Amb els segles, els amants de les ciències han elogiat la curiositat del rei, els excursionistes li han reconegut la primera ascensió documentada a una muntanya europea, els ecologistes, en fi, li han agraït que sabés sacrificar el lluïment personal i respectés la vida d'un monstre pacífic en perill d'extinció.

Alguns comentaristes veuen en aquest gest una prova més de l'actitud pragmàtica, o sigui assenyada, dels catalans. Segons aquesta teoria, el rei, escarmentat d'altres vegades, davant d'un monstre més poderós que ell, ja que procedeix de la poderosa França o de Castella, sap que en un enfrontament cara a cara té les de perdre i opta per retirar-se discretament.

Tot això són interpretacions sense cap ni peus. Els amants de la muntanya sabem que la retirada del rei Pere no va ser per covardia, ni per prudència, ni per respecte al monstre ni per altres raons de l'estil. El rei, senzillament, comença la baixada perquè ja havia fet el que ell volia, el més important que pretenia fer, o sigui, havia fet el cim. Nosaltres sabem què això és el que importa. La satisfacció que sents en arribar al cim és tan immensa que no la treu ningú, de manera que poc importa que nevi o que caiguin llamps; que de l'estany surti una encantada que et fa l'ullet, com que el que surti sigui un monstre volador traient focs pels queixals.

La gesta del rei Pere ens ajuda a entendre moltes de les motivacions que empenyen els homes i les dones cap al cim, aparentment estèril, de les muntanyes. A part de la importància d'arribar al cim que hem esmentat, trobem la curiositat per conèixer un indret considerat inaccessible del país; per saber què hi ha allà dalt, o la demostració de valor davant dels cavallers (per alguna cosa, ell és el rei. I en aquella època, els reis no només havien de saber llegir i esquiar com els d'avui dia). Hi trobem, de més a més, l'afany d'assolir una glòria comparable a les gestes d'Alexandre el Magne; o també (no cal amagar-ho), les ganes de reunir-se amb els companys que s'han quedat a mig camí i refregar-los pels morros que ell ha aconseguit arribar al cim.

Per afegir noves motivacions a la febre muntanyenca, hem de fer un salt de cinc-cents anys, que ens porta a finals del segle XVIII. Amb l'inici de la Revolució Industrial, quan el fum de la primeres fàbriques angleses empudega les ciutats, o el fum de les locomotores embruta les ondulacions fins llavors verdíssimes de les planures d'Anglaterra, els més privilegiats comencen a fugir cap a les muntanyes dels Alps a la recerca d'aire pur i paisatges nets. Els nous descobriments

de les ciències experimentals, com la física, la geologia o la biologia, desperten la curiositat científica, alhora que el moviment romàntic descobreix el valor de les ruïnes del passat, o sigui, la passió per l'arqueologia. Cap a mitjans del XIX, els balnearis francesos dels Pirineus s'omplen de pacients afectats per aquesta febre renovada. Una fauna diversa on no falta l'artista tuberculós, ni l'escriptor bloquejat que busca nous motius literaris, ni l'aventurer amant d'emocions fortes, ni l'aristòcrata arruïnat ni l'esposa del multimilionari parisenc que tot d'una ha descobert en les excursions a la muntanya una forma més efectiva de matar l'avorriment.

L'esperit excursionista, però, va més enllà del deler de pujar muntanyes, de sortir a conèixer qualsevol indret del territori. L'autèntic esperit excursionista implica el grup, la companyia d'altres persones. Organitzar plegats la sortida, compartir les incomoditats del viatge d'aproximació, la conversa, la suor de la pujada i l'aigua de la cantimplora. Fa justament cent anys, quan va tenir lloc a Lleida el primer congrés excursionista, el coneixement del territori, la disposició de material, les dificultats de desplaçament no estaven a l'abast de tothom. La gent de ciutat, afeccionada a la muntanya, necessàriament havien de fer-se socis d'alguna entitat excursionista.

Avui tot això ha canviat. La informació sobre rutes i itineraris, els mitjans de transport i el material necessari són a l'abast de tothom. Qualsevol parella, o grup d'amics, o companys de feina, qualsevol entitat esportiva, cultural, gastronòmica o del que sigui, pot organitzar una sortida. Alguns fins i tot pensen que aviat, per sortir d'excursió, ni tan sols ens caldrà moure de la ciutat. Que de casa estant amb una mena de Google Earth perfeccionat amb pantalla d'alta resolució podrem visitar qualsevol indret. I si trobem a faltar l'exercici físic, podem córrer damunt la cinta o pedalejar muntats en una bicicleta estàtica...

Davant d'aquests fets, i d'altres que no enumero, no falten profetes augurant un futur negre per a les entitats excursionistes. No els hem de fer gaire cas. El futur a mitjà termini és del tot imprevisible. En tot cas, la pervivència de les entitats centenàries dependrà de la seva capacitat per saber-se adaptar als nous temps. Els pares d'aquests profetes de la nova era virtual, als anys 70 del segle passat, anunciaven la mort immediata del teatre, escombrat, deien, pel Cinemascope i el tecnicolor. Doncs bé, va resultar que deu anys més tard a Barcelona es començaven a tancar sales de cine i s'obrien nous teatres. Els anys 90, un entrenador expert en futbol, i, per tant, savi en qualsevol altra cosa, pontificava que seria un error ampliar el camp del Barça, que el futur era la televisió, de manera que la majoria d'afeccionats s'estimarien més quedar-se a casa i veure el partit escarxofats al sofà. Han passat vint anys i mai s'havien omplert tant els estadis de futbol com avui. I encara un darrer exemple. L'any 1994, quan es va cremar el Liceu, algun d'aquests profetes mediàtics opinava que, ben mirat, aquest era el millor final per a un gènere caduc del segle XIX i que eren malaguanyats els diners per reconstruir-lo com a teatre d'òpera. Poc després va resultar que el nombre d'afeccionats a l'òpera va créixer de manera espectacular.

La revifalla del teatre, de l'òpera i d'altres espectacles en directe són símptomes clars d'un cert cansament dels espectacles que en podríem dir de realitat virtual. Com més es perfeccionen tècnicament, més irreals ens semblen. Com que ens poden fer veure les coses més inversemblants i fantàstiques, ha arribat el moment que ni ens sorprenen ni ens els creiem gaire. I d'aquí aquest retorn als espectacles en directe. L'emoció de tenir els actors davant teu, de saber que d'un moment a l'altre es poden equivocar, que la soprano canta per a tu sense micros ni *play-backs* ni altres trampes de les gravacions, i que aquesta interpretació no la repetirà mai més. Heràclit, un

dels primers filòsofs, deia que mai no ens banyem al mateix riu. De la mateixa manera, al teatre mai no assistim a la mateixa representació de *Terra baixa* ni escoltem la mateixa *Traviata*, encara que els intèrprets siguin els mateixos que la darrera vegada que hi vam anar. Mai no ens banyem al mateix riu, com tampoc no fem mai la mateixa excursió, encara que repetim l'itinerari del mapa. De fet, no hi ha cosa més als antípodes de la realitat virtual que una excursió a la muntanya. Insisteixo, doncs, orelles sordes als profetes de realitats virtuals. I compte amb els canvis profunds que s'han produït al món d'ençà d'aquell primer congrés excursionista celebrat a Lleida l'any 1911.

En aquella època, la majoria de catalans el diumenge al matí es llevaven tard i després posaven ben mudats per anar a missa. Avui els néts o els besnéts d'aquestos mateixos catalans es lleven d'hora, es vesteixen amb un xandall o unes malles i van a córrer pel parc més proper. Altres van al poliesportiu a jugar un partit. El culte al cos ha substituït el culte religiós; l'acte social de la missa s'ha transformat en un acte social competitiu. La majoria dels que corren tots sols ho fan per necessitat, no perquè siguin uns individualistes empedreïts. ¿De què els serveix estar en forma, si no els veu ningú, si no ho poden demostrar ni als amics? D'altra banda, l'autosuficiència i l'individualisme creixent de la cultura occidental crea la necessitat de pertànyer a un grup, de córrer amb amics, ni que sigui amb desconeguts. D'aquí l'èxit de les curses i caminades col·lectives, les noves processons dominicals que omplen les vies urbanes de penitents mig despullats, vestits de coloraines. L'èxit també del Camí de Sant Jaume, la peregrinació laica que tanta embranzida ha agafat aquests darrers anys, i en la qual el menys important és arribar a Compostel·la i besar el sant.

Fa cent anys, quan va tenir lloc el primer congrés a Lleida, hi havia tan sols una classe de persones disposades a sortir d'excursió. Mascles urbans, majoritàriament barcelonins, d'entre 25 i 50 anys, d'un determinat nivell econòmic i cultural. El que ara se'n diu la infantesa no existia llavors. Les criatures eren personetes a mig fer, sense cap consideració especial. Les sortides familiars, sovint amb finalitats didàctiques, són un fenomen relativament recent que les entitats excursionistes hauran de tenir molt en compte. Tampoc existia la tercera edat, aquesta època daurada de la vida cada cop més extensa, que s'allargassa des de la jubilació anticipada fins a la residència geriàtrica. Abans en deien retirats; avui, en canvi, de l'única cosa que es retiren és d'anar a la feina. Davant la recomanació del metge de fer exercici físic, no tots els jubilats es conformen a jugar a la petanca, a sortir a plegar bolets els dies de cada dia, o a caminar una estona pel parc amb dues veïnes de l'escala. N'hi ha més del que sembla, i tal com van les coses, encara n'hi haurà més en el futur, segons la majoria de pronòstics. Esperançadors o pessimistes, depèn de com es miri. En tot cas, potser les entitats excursionistes haurien de començar a tenir-los seriosament en compte. Plantejar-se, posem per cas, que les sortides no s'han de programar necessàriament en cap de setmana, sinó qualsevol altre dia. Fa anys molts pobles petits bé que van passar la festa major, el dia de l'aplec i altres celebracions al cap de setmana perquè hi poguessin assistir els descendents del poble o altres que vivien a la ciutat.

I parlant dels pobles, també la relació entre la ciutat i les zones rurals ha canviat, i segurament hauria de canviar més. L'excursionisme és un fenomen que té un origen urbà. A principis del segle XX, els excursionistes de Barcelona o de Lleida arribaven a un poblet dels Pirineus com qui desembarca en una illa d'indígenes. Indígenes, però, que ignoraven els indrets més espectaculars

del territori. Els nadius miraven amb curiositat aquells forasters carregat de motxilles, com si fossin marcians. "Al capdamunt de la penya voleu puiar?" —remugava el pastor. "Què se us hi perdut allà dalt?"

La distinció entre una Catalunya urbana i una altra de rural ja és cosa del passat. Avui la cultura urbana ho envaeix tot. En realitat, el nostre petit país està format per Barcelona, les seves barriades i les seves urbanitzacions extremes. Als ciutadans que viuen tot l'any a les urbanitzacions i coneguts encara com a pagesos també se'ls ha encomanat la vocació excursionista. Coneixen el territori millor que els forasters, valoren també indrets on no pasturen les vaques i hi organitzen sortides. Les entitats excursionistes de ciutat ho haurien de tenir en compte, sobretot a l'hora de programar una activitat que comporti un desplaçament considerable de forasters. S'ha de comptar amb la col·laboració de la gent del país. I en aquest sentit, m'agrada esmentar l'exemple de la Cuita el Sol, organitzada pel Centre Excursionista de Lleida, però amb una participació tan intensa dels veïns de la Vall Ferrera que ja la consideren com un festa tradicional de la vall.

Finalment, han aparegut les dones. Fa uns cent anys, tan sols unes poques dones singulars i de vegades mal vistes s'atrevien a sortir d'excursió amb els homes. Aquests darrers anys la dona ha irromput amb força en el món associatiu. El segle XXI serà, diuen, el segle de les dones. Esperem que no es tracti tan sols d'una substitució igualitària de càrrecs, o d'un repartiment de responsabilitats, sinó d'un canvi profund de mentalitat, millor dit, de sensibilitat. Esperem que els suposats valors masculins, com la competitivitat, el poder, la victòria en l'esport, avui indiscutibles, siguin contraposats amb els nous valors de l'esperit femení. En el món de l'excursionisme, la dona hi té molt a aportar. Abans, a propòsit de la l'ascensió del rei al Canigó, ponderava la sensació suprema d'arribar al cim de la muntanya. Segurament es tracta d'un valor masculí. No vull dir que a les dones no els agradi de fer cim, però no tenen la sensació de fracàs que tenim els homes, si, per l'impediment que sigui, no hi arriben. I dic al cim, com podria dir al lloc que en programar l'excursió s'havia previst. Per elles, hi ha coses de l'excursió més importants que arribar al cim. De manera que l'any 2111, la dona que faci el pregó del segon centenari del congrés excursionista de Catalunya (perquè llavors serà una pregonera, n'estic segur) no parlarà de déus que viuen al capdamunt de les muntanyes, ni de profetes que hi desembarquen ni de reis que només pensen a pujar al cim, sinó de coses més humanes i importants de l'excursionisme.

Bé, no us atabalo més. Desitjo que l'espai de reflexió del congrés de les entitats excursionistes que avui encetem doni molts fruits, que asseguri com a mínim cent anys més d'intensa activitat excursionista. La Catalunya actual deu molt al moviment excursionista iniciat fa més d'un segle. Entre altres valors, ha servit per orientar el país. I en aquest sentit, trobo prou encertada la idea que la placa commemorativa del congrés que hem descobert fa un moment al Castell del Rei sigui precisament un gravat de la Rosa dels Vents. D'aquí a ben poc arribarà la boira. Mals auguris anuncien que enguany arribarà exactament el dia 20 de novembre, que no només cobrirà la plana de Lleida i que en tenim per dies. Així doncs, els catalans necessitarem més que mai saber on tenim el nord.

Per molts anys, amics, i endavant amb la feina!

Mercè Ciutat

Presidenta del CEL (1997-2007)

Centre Excursionista de Lleida 1906 - 2016

La presidència del centenari

Era l'any 1997 que vaig assumir la responsabilitat de la presidència del Centre Excursionista de Lleida, compartida amb un equip de dones i homes amb els quals vam tenir ocasió de protagonitzar uns anys d'activitat ininterrompuda, apassionant, carregada d'il·lusions des del principi fins al final. De tot plegat n'agafarem els darrers, a partir del 2004, quan vam presentar el que havia de ser la commemoració del centenari de la nostra entitat (1906-2006).

Resumir el que va ser i significar aquesta celebració, amb el volum d'activitats que es van dur a terme, resulta molt difícil, però ho intentaré. Primerament, he de recordar que el centenari va ser un homenatge a qui va fer possible que una entitat com la nostra arribés als cent anys.

Un llarg recorregut pel passat, amb activitats sempre dins dels nostres principis com a entitat cultural, a més d'excursionista, arrelada a Catalunya i defensora de la seva llengua, història, paisatge i patrimoni cultural. En vam deixar constància, de tot plegat, en publicacions pròpies i dels mitjans de comunicació.

La nostra tasca, aleshores i ara també, l'hem desenvolupat al costat d'altres entitats amb les quals compartim aquests desitjos, des de la defensa de la llengua (renovació de la flama de la llengua catalana, Flama del Canigó…) fins al territori (defensa de la vall d'Àrreu, Cabdella, congost de Mont-rebei...). No hem tingut por quan ha estat necessari denunciar qualsevol intent d'atac a aquests principis o quan hem hagut de sortir al carrer per deixar constància de quina era la nostra posició.

El programa d'activitats va estar dividit en tres parts: activitats d'àmbit ciutadà, de divulgació de l'excursionisme i alpinisme; activitats a la natura i a la muntanya, i, en darrer lloc, els projectes esportius i alpinístics.

El 18 de juny del 2005, a la sala gran de l'Auditori, vam presentar els actes davant la ciutadania lleidatana amb un bonic discurs de l'escriptor i consoci Pep Coll. A partir d'aleshores, i al llarg d'un any i mig, l'activitat va ser gairebé frenètica.

En l'àmbit ciutadà, la Taula d'Orientació del Turó de la Seu, el monument a Mossèn Cinto resultat de l'activitat Cent anys, cent cims, l'edició del mata-segells del centenari en col·laboració amb el club filatèlic i numismàtic de Lleida, exposicions de les activitats muntanyenques del CEL, una magnífica mostra del cinquantenari del Grup Espeleològic Lleidatà, la col·laboració amb el Museu Morera de Lleida, la presentació de publicacions com *La serra del Boumort i muntanyes veïnes: guia excursionista*, itineraris pel front del Segre, col·laboració en l'edició d'un CD de cançons de muntanya juntament amb l'Orfeó Lleidatà, lectura del pregó del la festa del Corpus a la Diputació de Lleida...

Alhora, la Generalitat va voler fer un reconeixement d'aquesta llarga trajectòria amb l'atorgament de la Creu de Sant Jordi la tardor del 2005, el guardó més preuat de la més alta institució catalana.

Algunes de les activitats de muntanya van girar al voltant del número CENT: cent vies d'escalada a la Noguera o *Cent anys, cent cims*, l'activitat que va tenir més participació: l'11 de setembre del 2005 es van aplegar al turó de la Seu Vella, un dels cims escollits, totes les persones que havien estat repartides per les muntanyes del Pirineu i el Prepirineu amb les pedres que havien recollit i que posteriorment van ser ubicades al monument a Mossèn Cinto.

I com a activitat alpinística més destacada, el juliol del 2006 la nostra entitat va assolir un dels somnis de qualsevol centre excursionista: arribar al cim d'una de les muntanyes més altes del món. Tot això mercès a l'esforç d'un grup d'alpinistes del Centre Excursionista de Lleida, i que va tenir com a resultat un vuitmil: el cim del Gll al Karakoram pakistanès.

Els testimonis, les imatges, la natura i les opinions van ser recollits en un CD, obra d'un gran professional de la imatge i soci de l'entitat, Josep M. Castellví, que ens permet recordar els moments més importants.

Ja han passat deu anys i el Centre Excursionista de Lleida continua treballant, incorporant noves propostes, algunes de les quals amb molta força, apostant pels nous models que en desplacen d'altres que han perdut validesa. Mercès a la insistència de gent emprenedora, s'han obert noves possibilitats en la pràctica dels esports de muntanya, curses de muntanya, campionats d'escalada, cursos de formació en diferents modalitats…

No em resta sinó encoratjar les pròximes directives, les noves generacions de dones i homes, a continuar aportant propostes innovadores i, alhora, a defensar tot allò que considerem que forma part del nostre patrimoni col·lectiu.

2006 Memòria cronològica del centenari 2007

29 JULIOL 2006

ESSA DEL PORT DE RUS

moració del centenari de
ulològica de mossèn Antoni
ver, considerat el fundador dels
dialectologia i de toponímia
'em la travessa del Port de Rus,
e Boï a la Vall Fosca.

30 JULIOL 2006

LA REVISTA "ARESTA" AL SUPLEMENT "LA MAÑANA"

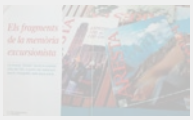

El suplement dominical de *La Mañana* dedica un reportatge a la nostra revista *Aresta*.

7 AGOST 2006

Visita a la Paeria dels expedicionaris que van aconseguir culminar amb èxit l'ascensió al cim del GII i que van ser rebuts per la primera tinent d'alcalde, Marta Camps, en representació de l'alcalde de Lleida. Camps va lloar haver aconseguit la "merescuda fita" i "la companyonia i la solidaritat" entre els membres del CEL, que projecta des de fa 100 anys "els valors que ara demanem per al nostre jovent".

20 AGOST 2006

EL G II A LA REVISTA DE "LA MAÑANA"

El suplement de "La revista" de *La Mañana* dedica la portada i un ampli reportatge a l'expedició al GII.

1 SETEMBRE 2006

S'inaugura l'exposició *50 anys d'espeleologia*, a la sala d'exposicions de Sant Joan, l'antologia de 50 anys d'espeleologia a Lleida. L'acte va comptar amb la presència del regidor de Cultura de l'Ajuntament de Lleida i el president de la Federació Catalana d'Espeleologia.

22 I 23 JULIOL 2006

CIM AL GASHERBRUM II

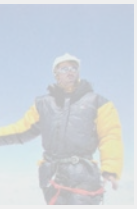

ningo i Juanjo Garra, assoleixen el
m II (8.035 m). L'expedició del CEL
guit la seva fita. L'endemà hi pujaran
olejo i Jordi Gàzquez, amb un total
expedicionaris que hauran arribat
n del centenari.

6 AGOST 2006

ARRIBADA AL PRAT DELS EXPEDICIONARIS DEL G II

Els expedicionaris Juanjo Garra, Manel Domingo, Agustí Ardiaca, Jordi Jover, Josep Anton Muñoz, Jordi Gàzquez, Jordi Marmolejo, Anton Tarragona i Feliu Izard van ser rebuts amb veritable entusiasme a l'aeroport del Prat.

27 AGOST 200

VISITA A LA COVA DEL M

En el marc dels actes
50a aniversari, el GE
convidar els socis i les
a visitar la cova del M
d'Aso.

2005

ABRIL

11 ABRIL 2005

PRESENTACIÓ A LA DIPUTACIÓ

Mercè Ciutat, acompanyada per una àmplia representació del CEL, es reuneix amb el president de la Diputació de Lleida, Isidre Gavín, per presentar els actes de celebració del centenari i sol·licitar-ne la col·laboració.

5 JUNY 2005

SOM PORTADA

El dominical "La revista" del diari *La Mañana* publica una extensa entrevista a Mercè Ciutat, que serà la presentació a la societat lleidatana del centenari. Hi repassa tant la trajectòria de l'entitat, com la seva vida com a excursionista i presidenta del CEL.

18 JUNY 2005

ACTE D'INAUGURACIÓ DEL CENTENARI A L'AUDITORI ENRIC GRANADOS

Els actes del centenari s'inicien amb un discurs literari de l'escriptor Pep Coll i amb un emotiu homenatge a les 51 lleidatanes i lleidatans que van contribuir a refundar la nostra entitat el 1956.

2 JUNY 2005

Presentació als mitjans de comunicació dels actes del Centenari al local del CEL, amb un programa dels actes de la celebració.

18 JUNY 2005

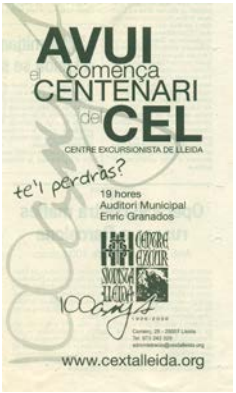

Anunci publicat al diari *Segre* de la presentació dels actes del Centenari.

21 JUNY 2005

LA SERRA DEL BOUMORT

Manel Cortés presenta el seu nou llibre *La serra del Boumort* a la Sala Jaume Magre de l'Institut Municipal d'Educació, acompanyat dels seus col·laboradors, el representant de l'editorial Cossetània i de la presidenta del CEL.

11 SETEMBRE 2005

100 ANYS, CENT CIMS

537 muntanyencs i muntanyenques de Lleida van coronar 108 cims en l'activitat *100 anys/ 100 cims*. La jornada va consistir en l'ascensió de 100 cims, amb la Pica d'Estats, el cim més alt de Catalunya, entre aquests, i va finalitzar amb l'ascensió simbòlica a la torre de la Seu Vella, amb l'Alcalde, Angel Ros; el president de la Diputació, Isidre Gavín; la presidenta del CEL, Mercè Ciutat, entre d'altres.

2 OCTUBRE 2005

TRANSMONTSEC

El suplement dominical "La revista" del diari *La Mañana* publica un extens reportatge de la prova de BTT organitzada pel CEL.

OCTUBRE

31 JULIOL 2005

DONES EXCURSIONISTES

Extens reportatge a "La revista", el suplement dominical del diari *La Mañana*, sobre les dones del CEL.

7 SETEMBRE 2005

100 ANYS / 100 CIMS

Presentació a la premsa del repte *100 anys/100 cims* al local del CEL, amb els responsables de l'activitat i el representant de l'Ajuntament i la Diputació de Lleida.

18 SETEMBRE 2005

100 ANYS / 100 CIMS

"La revista", suplement dominical del diari *La Mañana* publica 4 pàgines amb les fotos, aportades pels nostres socis i sòcies de l'activitat realitzada l'11 de setembre *100 anys/100 cims*.

22 OCTUBRE 2005

Mercè Ciutat és convidada a fer la lectura del manifest del Correllengua d'aquest any.

2005

OCTUBRE

6 NOVEMBRE 2005

DIADA DEL CAMÍ DE MUNTANYA

En aquesta edició es va netejar i marcar el camí de l'ermita de Colobó fins al roure de Cala Fi, que va finalitzar amb el tradicional dinar de germanor.

8 NOVEMBRE 2005

PREMI PROGRAMES CULTURALS DE LA FUNDACIÓ CAIXA SABADELL

Rebem el Premi a Programes Culturals de la Fundació Caixa Sabadell, dotat amb 4.000 €, amb motiu del Centenari. Recull el premi, en representació del CEL, Feliu Izard.

30 NOVEMBRE 2005

CONCESSIÓ DE LA CREU DE SANT JORDI

Mercè Ciutat recull de mans del Molt Hble. Sr. Pasqual Maragall, president de la Generalitat de Catalunya, la Creu de Sant Jordi, concedida a la nostra entitat amb motiu del seu centenari, l'acte es va celebrar a la sala oval del Museu Nacional d'Art de Catalunya.

2 DESEMBRE 2005

LLIURAMENT AL CEL DEL FONS FOTOGRÀFIC D'OSCAR RIBES

Coincidint amb el lliurament de premis de la 17a edició del Premi Fotogràfic Óscar Ribes, la família del fotògraf i muntanyenc va fer entrega al Centre del seu arxiu fotogràfic, que supera les 12.500 imatges, entre fotografies i diapositives. Actualment el fons està dipositat a l'Arxiu Històric de Lleida.

DESEMBRE

2 DESEMBRE 2005

PRESENTACIÓ I LLIURAMENT DE LA CREU DE SANT JORDI

Mercè Ciutat fa acte de lliurament a totes les sòcies i socis de la Creu de Sant Jordi, concedida per la Generalitat de Catalunya com a reconeixement als 100 anys d'associacionisme esportiu i cultural, a més de la participació en la defensa del patrimoni natural i cultural del nostre país.

11 DESEMBRE 2005

PESSEBRES

Pessebre al cim d'una muntanya, per Àngel Gàzquez

El suplement "La revista" dominical, del diari *La Mañana* publica un reportatge sobre les sortides dels pessebres al cim d'una muntanya, escrit per Àngel Gàzquez.

12 DESEMBRE 2005

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "ITINERARIS PEL FRONT DEL SEGRE"

Publicació i presentació del llibre "Itineraris pel Front del Segre", de Joan Ramon Segura i Lluïsa Huguet. L'obra va guanyar el Premi Vèrtex de la FEEC.

16 DESEMBRE 2005

EXPOSICIÓ "MUNTANYES DE CROMOS"

Exposició cedida per la fundació de Caixa de Sabadell, *Muntanyes de cromos,* realitzada al local del CEL.

18 DESEMBRE 2005

EL PESSEBRE

Sortida del pessebre al cim d'una muntanya. Aquest any es va fer a l'ermita de Santa Pelaia, situada al coll de Boix, entre Alinyà i Llinars.

2006

II CIRCUIT RAQUETES DE NEU A TUIXENT

El CEL organitza, juntament amb la FEEC i l'estació d'esquí Tuixent-La Vansa, el II Circuit Raquetes de Neu a Tuixent. Prova de caràcter no competitiu.

19 FEBRER 2006

50 ANIVERSARI DEL GELL A "LA MAÑANA"

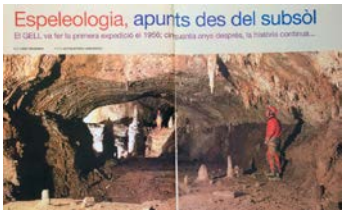

El suplement de *La Mañana* publica un reportatge sobre el 50 aniversari del GELL.

26 MARÇ 2006

GENER

26 GENER 2006

MENCIÓ AL DIARI "EL MUNDO DEPORTIVO"

Menció d'*El Mundo Deportivo* a les entitats esportives centenàries. Acte presidit per Santi Nolla, director d'*El Mundo Deportivo*, i el Sr. Rafael Niubó, secretari general d'Esports de la Generalitat.

1 FEBRER 2006

CICLE DE PROJECCIONS

El cicle de projeccions d'aquest any es va dedicar al tema *Amb bici pel món*.

26 FEBRER 2006

PREPARATIU DEL GASHERBRUM II A "LA MAÑANA"

El suplement de *La Mañana*, dedica una part de la revista a parlar dels preparatius de l'expedició al Gasherbrum II.

ABRIL

2 ABRIL 2006

MATA-SEGELLS DEL CENTENARI

Als baixos de la Diputació de Lleida va tenir lloc el segellament del sobre de primer dia del centenari, amb un mata-segells especialment dissenyat a Correos per a l'ocasió. Els segells utilitzats van ser uns fulls-bloc que van sortir al mercat en homenatge a la sèrie de televisió *Al filo de lo imposible*, on de manera habitual col·laboren els nostres socis Juanjo Garra i Josep M. Castellví.

8 ABRIL 2006

ESCULTURA MOSSÈN CINTO

L'alcalde Àngel Ros va inaugurar el conjunt escultòric de la remodelada plaça de Mossèn Cinto Verdaguer. L'obra és un homenatge al poeta i al centenari del Centre. Aquest improvisat rocòdrom té roques dels pics coronats durant l'activitat *100 any-100 cims*, obra de l'arquitecte i soci Carles Sàez.

2 ABRIL 2006

Assemblea ordinària de la Federació Catalana d'Espeleologia a la sala d'actes de la Diputació de Lleida, on s'inicien els actes del 50è aniversari del GELL.

9 ABRIL 2006

LLIURAMENT DEL LLIBRE "ON ANEM D'EXCURSIÓ?"

Es lliura gratuïtament, amb el diari "La Mañana", el llibre *On anem d'excursió?*, de Joan Ramon Segura.

30 ABRIL 2006

CUITA EL SOL A "LA MAÑANA"

El suplement "La revista", de *La Mañana*, dedica un reportatge a la milla vertical al Monteixo, *Cuita el sol*, organitzada pel CEL.

2006

MAIG

10 MAIG 2006

PLACA AL MÈRIT CULTURAL

Concessió de la Placa al Mèrit Cultural

L'Ajuntament de Lleida va concedir al CEL la placa al mèrit cultural. Va recollir el guardó en representació del Centre el Sr. Àngel Gázquez.

21 MAIG 2006

GASHERBRUM II

L'alcalde de Lleida, Àngel Ros, acompanyat del tinent d'alcalde Xavier Sàez i de la regidora d'Esports Montse Parra, van lliurar una bandera de Lleida a l'expedició i èxit als expedicionaris.

7 MAIG 2006

XI CAMÍ DE MUNTANYA

L'XI Camí de Muntanya va estar dedicat al centenari de la nostra entitat. El Patronat del Camí de Muntanya va decidir organitzar una diada festiva amb la senyalització dels principals accessos al Montsec de Rúbies i de Meià, amb la tradicional cassolada popular que va coincidir amb l'aplec popular, celebrat anualment a l'ermita del Puig de Meià (missa, sardanes i ball).

15 MAIG 2006

PREMI CARAGOL BOVER

La Federació de Colles de l'Aplec del Caragol va lliurar el Premi Caragol Bover en la XXVII edició.

27 MAIG 2006

CURSA D'ORIENTACIÓ "ORIENTA'T"

Es va organitzar una cursa d'orientació per a la promoció de l'expedició al GII a la ciutat. Es va fer a l'Eix Comercial, amb una participació de 57 equips, amb unes 200 persones inscrites en total.

JUNY

1 JUNY 2006

PRESENTACIÓ DEL DISC "LES CANÇONS DEL CEL"

L'Orfeó Lleidatà, representat pel seu director, Pedro Pardo Bañares, presenta a l'Auditori Enric Granados les cançons que formaran part de *Les cançons del CEL*, un CD amb 15 temes de marcat aire excursionista, com *Vella Xiruca*, *Kumbaya*, o *Els pics gegants*, entre d'altres.

17 JUNY 2006

ACCÈSSITS AL XVI PREMI NORBERT FONT I SAGUÉ

En el marc de la Trobada d'Espeleòlegs de Catalunya, es van presentar al XVI Premi Norbert Font i Sagué dos treballs del GELL, un en l'apartat d'activitats i estudis realitzats als Països Catalans, titulat *Treballs del GELL a l'Alt Urgell (1995-2005)*, i un altre en l'apartat de divulgació a l'espeleologia, titulat *El Montsec subterrani, Guia multimèdia*. El jurat va atorgar sengles accèssits als dos treballs.

3 JUNY 2006

LA CUITA DEL CENTENARI

Edició de la cursa dedicada al centenari en què van participar més de 400 persones, xifra que suposa la consolidació de la prova El pregó de sortida va anar a càrrec de Pep Coll i Dolors Sistac.

13 JUNY 2006

SORTIDA DE L'EXPEDICIÓ AL GII

L'expedició al GII, surt de l'aeroport del Prat cap a Islamabad.

16 JUNY 2006

LECTURA DEL PREGÓ DEL CORPUS DE LLEIDA

Mercè Ciutat, en representació del CEL, va pronunciar el pregó de la XII edició de les tradicionals festes de la Diada del Corpus de Lleida.

23 JUNY 2006

RECOLLIDA DE LA FLAMA DEL CANIGÓ

El CEL va ser l'encarregat de recollir i lliurar la Flama del Canigó aquest any. La rambla de Ferran va ser l'escenari del lliurament de la flama a tots els barris i entitats de Lleida per encendre les fogueres.

2006

JULIOL

29 JULIOL 2006

TRAVESSA DEL PORT DE RUS

En commemoració del centenari de l'excursió filològica de mossèn Antoni Maria Alcover, considerat el fundador dels estudis de dialectologia i de toponímia catalanes, fem la travessa del Port de Rus, de la Vall de Boï a la Vall Fosca.

30 JULIOL 2006

LA REVISTA "ARESTA" AL SUPLEMENT "LA MAÑANA"

El suplement dominical de *La Mañana* dedica un reportatge a la nostra revista *Aresta*.

7 AGOST 2006

VISITA A LA PAERIA DELS EXPEDICIONARIS G II

Visita a la Paeria dels expedicionaris que van aconseguir culminar amb èxit l'ascensió al cim del GII i que van ser rebuts per la primera tinent d'alcalde, Marta Camps, en representació de l'alcalde de Lleida. Camps va lloar haver aconseguit la "merescuda fita" i "la companyonia i la solidaritat" entre els membres del CEL, que projecta des de fa 100 anys "els valors que ara demanem per al nostre jovent".

22 I 23 JULIOL 2006

CIM AL GASHERBRUM II

Manel Domingo i Juanjo Garra, assoleixen el Gasherbrum II (8.035 m). L'expedició del CEL ha aconseguit la seva fita. L'endemà hi pujaran Jordi Marmolejo i Jordi Gàzquez, amb un total de quatre expedicionaris que hauran arribat dalt del cim del centenari.

6 AGOST 2006

ARRIBADA AL PRAT DELS EXPEDICIONARIS DEL G II

Els expedicionaris Juanjo Garra, Manel Domingo, Agustí Ardiaca, Jordi Jover, Josep Anton Muñoz, Jordi Gàzquez, Jordi Marmolejo, Anton Tarragona i Feliu Izard van ser rebuts amb veritable entusiasme a l'aeroport del Prat.

EL G II A LA REVISTA DE "LA MAÑANA"

El suplement de "La revista" de *La Mañana* dedica la portada i un ampli reportatge a l'expedició al GII.

20 AGOST 2006

EXPOSICIÓ 50 ANYS D'ESPELEOLOGIA

S'inaugura l'exposició *50 anys d'espeleologia*, a la sala d'exposicions de Sant Joan, l'antologia de 50 anys d'espeleologia a Lleida. L'acte va comptar amb la presència del regidor de Cultura de l'Ajuntament de Lleida i el president de la Federació Catalana d'Espeleologia.

1 SETEMBRE 2006

SORTIDA AL GRALLER GRAN DEL CORRALOT

La tradicional sortida del GELL al Graller Gran del Corralot, al Montsec d'Ares, va tenir un caràcter popular, amb una cinquantena de persones que van arribar fins la boca inferior del Graller amb un pou de 33,5 metres.

17 SETEMBRE 2006

SETEMBRE

27 AGOST 2006

VISITA A LA COVA DEL MOLÍ D'ASO

En el marc dels actes del 50a aniversari, el GELL va convidar els socis i les sòcies a visitar la cova del Molí d'Aso.

31 AGOST 2006

PROJECTE DE CONSTRUCCIÓ DEL ROCÒDROM AL PAVELLÓ BALÀFIA-SECÀ

Es va presentar a Toni Baró, representant territorial d'Esports de la Generalitat, el projecte del rocòdrom al futur pavelló de Balàfia-Secà.

16 SETEMBRE 2006

NOMENAMENT DEL CEL A L'ASSOCIACIÓ AMICS DEL BACALLÀ

El CEL va ser nomenat membre d'honor de l'Associació Gastronòmica dels Amics del Bacallà com a reconeixement a l'èxit en l'expedició al GII.

2006

OCTUBRE

8 OCTUBRE 2006

XI TRANSMONTSEC

Nova edició de la Transmontsec, duríssima prova no competitiva de BTT organitzada pel CEL i dirigida per Joan Aige, amb la participació de més de 90 participants.

9 OCTUBRE 2006

PRESENTACIÓ DE LA REVISTA "LA GRALLERA"

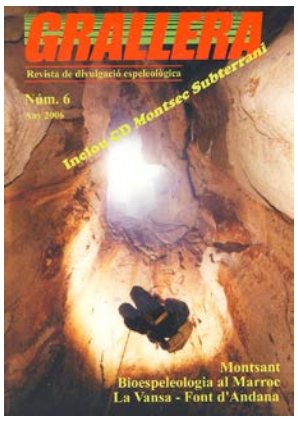

El GELL presenta el número 6 de la seva revista, *La Grallera*, en commemoració del 50 aniversari. S'inclou el CD *Montsec subterrani*, i entre altres articles, els dos treballs guardonats amb el Premi Norbert Font i Sagué.

15 OCTUBRE 2006

EXPOSICIÓ "L'AVENTURA ANTÀRTICA (1897-1913)"

Sota el títol *L'aventura antàrtica (1897-1913)*, es va organitzar una exposició amb fotografies del Museu Nazionale della Montagna, Torí (Itàlia).

19 OCTUBRE 2006

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE 25 ITINERARIS PEL FRONT DEL PALLARS

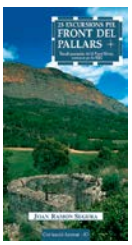

La Biblioteca Pública de Lleida va acollir la presentació del llibre *25 itineraris pel Front del Pallars*, de Joan Ramon Segura, guanyador del Premi Vèrtex.

5 NOVEMBRE 2006

XII CAMÍ DE MUNTANYA

El Patronat del Camí de Muntanya es va afegir al 50 aniversari del GELL, amb la senyalització del sender que va cap al Forat del Gel.

12 NOVEMBRE 2006

XXIX MARXA DE REGULARITAT

XXIX edició de la Marxa de Regularitat a Alòs de Balaguer amb la participació de 74 equips. La prova va finalitzar amb un dinar de germanor.

NOVEMBRE

14 NOVEMBRE 2006

PRESENTACIÓ DEL DOCUMENT "CENT"

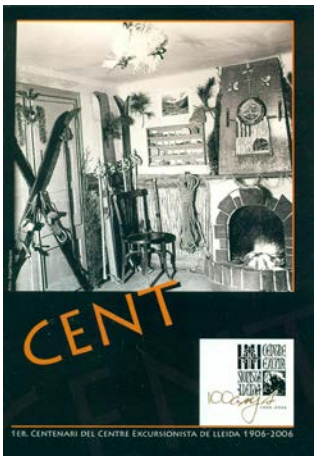

Presentació del documental *Cent* al Centre de Cultures Transfronterer de la Universitat de Lleida, realitzat per Josep Maria Castellví amb l'ajuda de l'arxiu fotogràfic de Ramon Ricart i de les sòcies i socis del

15 NOVEMBRE 2006

RECEPCIÓ DE LA PRESIDÈNCIA DE LA GENERALITAT ALS MEMBRES DEL GII

El conseller de la Presidència i portaveu del Govern Joaquim Nadal rep els membres de l'expedició al Gasherbrum II al Palau de la Generalitat.

17 NOVEMBRE 2006

SOPAR COMMEMORATIU DEL CENTENARI

El sopar del Centenari es va fer al pavelló poliesportiu de la Bordeta, amb una àmplia participació de les nostres sòcies i socis i de les principals autoritats de Lleida.

17 NOVEMBRE 2006

LLIURAMENT DE LES INSÍGNIES DELS 50 ANYS I PLAQUES DELS 25 ALS SOCIS I SÒCIES

Concessió de la insígnia de plata a les sòcies i socis amb 50 anys de fidelitat a l'entitat (foto esquerra) i de la placa a les sòcies i socis amb 25 anys (foto de la dreta). El lliurament es va fer en el marc del sopar realitzat al pavelló municipal de la Bordeta.

2006

NOVEMBRE

25 NOVEMBRE 2006

ASSEMBLEA DE LA FECC A LLEIDA

Assemblea a Lleida de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC), a la sala d'actes de la Diputació de Lleida.

26 NOVEMBRE 2006

RAQUETES I ESQUÍ DE FONS A "LA REVISTA" DE "LA MAÑANA"

El suplement dominical de *La Mañana* dedica un reportatge a la pràctica de raquetes de neu i esquí de fons al CEL.

30 NOVEMBRE 2006

PROJECCIÓ DEL DOCUMENTAL "ACARONAR EL CEL"

Es fa la projecció, a la sala Jaume Magre, del documental de l'expedició del CEL al Gasherbrum II.

1 DESEMBRE 2006

XVIII PREMI DE FOTOGRAFIA ÓSCAR RIBES

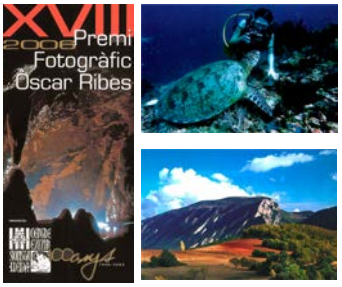

S'inaugura, a la Cambra de Comerç de Lleida, l'exposició de les fotografies que han participat en el XVIII Premi Óscar Ribes i es lliuren els premis a les fotografies guanyadores.

17 DESEMBRE 2006

XXXXVIII PORTADA DEL PESSEBRE

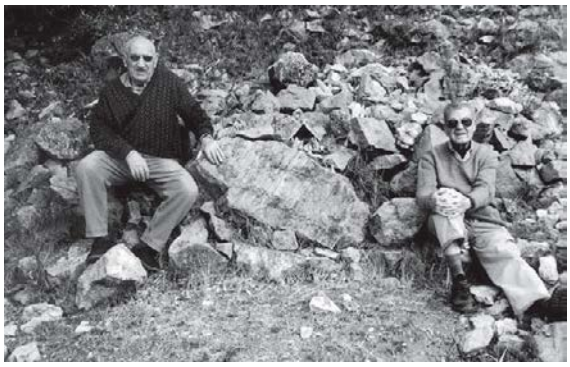

El pessebre del centenari es va celebrar a l'ermita de Sant Marc, al massís del mateix nom, que domina un bon tros de la vall del Segre a Oliana. El gran casal de Sant Marc era una de les cases pairals més importants dels Prepirineus. Una petita capella romànica acompanya el conjunt, que és on es va celebrar l'aplec.

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA "ELS PESSEBRES DEL CEL"

Exposició fotogràfica *Els pessebres del CEL* a la sala d'exposicions de la Diputació Provincial. Aquesta exposició representa una passejada per la història dels darrers cinquanta anys del CEL a partir d'una de les activitats més participades del centre: el pessebre al cim d'una muntanya. A les fotografies apareixen persones que ja no són entre nosaltres tot i que el seu record és ben viu, i a través d'aquesta exposició que si ha facilitat poder-les recordar. Organitzada per Jesús Forcada amb textos de Manel Cortés.

18 DESEMBRE 2006

LLIURAMENT DEL DVD ACARONAR EL CEL

Segre lliura, juntament amb el diari, el DVD *Acaronar el cel*, reportatge audiovisual de l'expedició del Centre Excursionista de Lleida al Gasherbrum II.

22 ABRIL 2007

ABRIL

19 DESEMBRE 2006

PREMI CENTENARI

El Centre és guardonat amb el Premi Centenari en el marc de la X Festa de l'Esport Català del diari *Sport* i de la UFEC. L'acte es va fer al Teatre Nacional de Catalunya.

31 DESEMBRE 2006

ACTES DEL CENTENARI A "LA REVISTA" DE "LA MAÑANA"

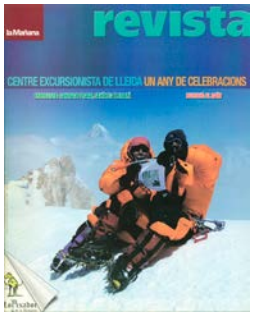

El suplement dominical de *La Mañana* publica un reportatge sobre les activitats dutes a terme durant el nostre centenari.

13 ABRIL 2007

XXIII FESTA DE LA FECC

En el marc es la XXIII Festa de la FECC, es va fer la Menció Esportiva al soci de la nostra entitat Feliu Izard, als membres de l'Expedició Lleida al GII (8.035 m) i al Centenari del Centre.

Expedició del centenari

Grup del GII

L'acte culminant del nostre centenari va ser l'expedició al GII, que va involucrar molts socis i va necessitar de molt esforç per aconseguir implicar administracions i empreses.

Encara que només van ser nou els socis que van emprendre aquesta aventura, l'entitat en tot el seu conjunt va estar pendent dia rere dia dels avenços de l'expedició, que, gràcies a les noves tecnologies, ens va permetre estar permanentment en contacte amb els expedicionaris.

Aquestes fotografies aportades per alguns expedicionaris volen ser el reflex del que ells van sentir en emprendre aquesta aventura, coronada amb èxit per quatre dels nostres socis.

L'alcalde de Lleida, Àngel Ros, lliura una bandera de Lleida a l'expedició i desitja èxit als components. 21/5/2006. Foto: Paeria.

Aquest és potser una de les imatges que simbolitza millor el que va ser per a nosaltres l'expedició del CEL al G-II. Hi érem tots, feliços pel cim aconseguit i més amics encara que abans de marxar. 26/7/2006. Foto: Anton R. Tarragona.

Per celebrar el retorn de tota l'expedició es va fer un sopar de benvinguda al restaurant El Forn del Nastasi. 07/8/2006.

El CEL al Gasherbrum II

Reunió social per preparar l'expedició.

Preparant les postals de l'expedició.

Aereoport de Barcelona, on els 9 expedicionaris i el suport logístic van embarcar cap a Islamabad. Cares expectants i il·lusionades per tot el que que els esperava.

Arribada a Islambad.

Tram Karakorum Highway.

Askole: tot el material expedicionari preparat per donar-lo als traginers, que esperen ansiosos ser els afortunats escollits. És l'única manera que tenen de tocar bitllets!

Marxa d'aproximació cap el camp base de G II. Enmig de la gelera del Baltoro, i envoltats per muntanyes piramidals perfectament esculpides per la natura. El Marmo, boig buscant línies d'escalada per tot arreu, i la resta, mirant mapes per trobar el nom de les muntanyes, que mai apareixien: quasi tot és verge per descobrir i pujar.

Trekking fins al camp base.

Equip de suport i manteniment indígena al camp base del Baltoro, a 5.075 m, que, com sempre, treballen de valent. Bon tracte, amables i servicials. Sempre a punt la "Grand Mather" de la nit (ampolla d'aigua ben calenta) dins del sac de dormir.

Nosaltres pagàvem a l'empresa que tenia cura dels natius 10 $ diaris. I els més de 100 traginers que van pujar tot el material al camp base, al cap de 10 dies de feina, es barallaven per 2 dòlars de propina. Quants dòlars es quedava l'empresa per la seva gestió?

Travessant la gelera dels Gasherbrums, llarga i incòmoda, plena de trampes i esquerdes que calia travessar un munt de vegades per aprovisionar els camps d'altura del G II.

L'expedició Lleida al Gasherbrun II va lligada al nostre malaguanyat amic Juanjo, anima de l'expedició.

Masherbrum (un garibé vuitmil...). Jordi Marmolejo ens diu que és una de les muntanyes més impressionants que ha vist mai...

Camp –I amb tota la paret que calia remuntar per assolir els camps II i III i amb el cim del G-II dalt de tot.

Al cim: El temps no ens ha fallat. Només faltaria que falléssim nosaltres... Però ja queda molt poc (Jordi Gazquez).

Manel Domingo i Juanjo Garra al cim, el 22 de juliol del 2006.

Jordi Gàzquez i Jordi Marmolejo, el 23 de juliol del 2006.

Descens des del cim cap al camp base.

Camp d'altura.

Arribada de l'expedició a l'aeroport de Barcelona.

G II. Visió del metge

Agustí Ardiaca

L'Expedició del Centenari del CEL al Gasherbrum.2 va ser medicalitzada, atesa la moguda de gent, la durada prevista i la ubicació del camp base al cap de la gelera del Valoro, un veritable i meravellós racó de món. Es va necessitar una planificació prèvia amb avaluació mèdica, càrdio i esportiva dels expedicionaris, i una previsió d'esdeveniments, motiu pel qual calia anar materialment preparats. Aquesta adequació del material va ser facilitada de manera extraordinària gràcies al compromís de l'Hospital Arnau de Vilanova, particularment per part de la Direcció (Dr. V. Peralta) i de Farmàcia (Dr. Shoenemberger i, com a supervisora, Anna Ribé). També hi van ajudar força els contactes amb companys metges d'expedició al Valoro, com el Dr. Botella, de València, així com l'experiència en altres expedicions, no d'una durada tan llarga ni a zones tan inhòspites, com era el cas. A part dels aspectes sanitaris i assistencials, també es va preveure una tasca més científica de recollida de dades per a la investigació sobre els efectes de l'altura i la hipòxia en el terreny. Amb tot d'utillatge preparat, vam arribar a Islamabad, al nord del Pakistan, per anar cap a la nostra muntanya-objectiu: el Gasherbrum.2.

Allò de qué primer t'adones en arribar-hi és que tot és molt diferent del que tenim aquí, i que els riscos, no només sanitaris (infraestructures, circulació, higiene, aglomeració, transport, instal·lacions elèctriques, militars...), són arreu. De tota manera, sembla que hi passin moltes menys coses de les que hi podrien passar, però quan passen...

Els primers problemes de salut amb què ens vam trobar van ser de panxa i diarrea, sense gaires conseqüències i que formen part de l'aclimatació al país. Després de les preparacions prèvies a Rawalpindi, arribem a Skole seguint el curs del riu Indus per la Karakorum HigWay (tota una aventura) sense conseqüències afegides. Allí comencem la marxa de debò, acompanyats des de Skardu de tota la colla d'esforçats portadors i, jornada rere jornada, ens atansem al camp base recorrent la llarga glacera del Valoro i guanyant altura per un terreny inhòspit però meravellós. Durant aquest **trek**, cada tarda toca obrir *consulta* per atendre el personal dels petits i no tan petits problemes de la jornada i anar trampejant l'aclimatació.

Amb l'arribada al camp base, a 5.200 m, la *consulta* s'estabilitza i es veu força concorreguda per nosaltres mateixos i pels de fora. Sovint també hem d'atendre a *domicili* altres expedicions, sempre formant equip amb Jordi Jové. Al camp base, els problemes són els que fan referència a l'altitud i a malalties intercurrents (alguna de particularment important). Hem d'atendre un japonès (o era coreà?) amb congelacions que cal evacuar, també vam haver de *rescatar* i evacuar el **Nino**, de Vitòria (que ens va quedar a deure un bon sopar a Lleida, al Jordi i a mi, que encara no hem cobrat), i quan no érem per la "muntanya", sempre hi havia algú o altre que passava per allí.

L'estada en altura és una agressió important a què ha de reaccionar el cos. La principal conseqüència de l'altura és la hipòxia isobàrica, que es tradueix en un dèficit en l'oferta d'oxigen a la qual el cos s'adapta més o menys bé amb un seguit de reaccions que coneixem com a aclimatació, que no és gratuïta (mal de muntanya) i pot condicionar el desenvolupament dels temuts edemes pulmonar i/o cerebral, que poden comportar la mort. El fred, la sequedat de l'aire i l'excés de radiació ultraviolada

també són conseqüències de l'altitud i generadores d'agressió. I en aquest context, i en un racó de món, qualsevol petit problema guanya proporció i es pot arribar a convertir en un problema.

En el nostre utillatge portàvem una cambra hiperbàrica portàtil, un estri que permet injectar aire a pressió per aconseguir augmentar l'oxigen absolut en l'aire de la cambra en què es tanca el malalt. Per fortuna, no ens va fer falta, malgrat que el seu ús mes enllà del camp base sembla força complicat.

El camp base, tot i que es troba en un racó de món, és força concorregut... i militaritzat. És una zona *en guerra*, amb militars que hi passen i amb helicòpters militars que puntualment arriben i mirem de reüll (totalment prohibit fer fotos), però que es poden utilitzar per a evacuacions, i això crea una certa tranquil·litat.

Aquesta estada en altura i la consegüent aclimatació es van *aprofitar* per recollir dades científiques que permeten conèixer millor les situacions fisiopatològiques i progressar en el reconeixement i el maneig de l'anomenat "mal de muntanya". Així doncs, i gràcies a la *desinteressada* col·laboració dels expedicionaris, nostres i aliens, vam poder recollir dades prèviament protocol·litzades en els vessants cardiològic, respiratori i oftalmològic per a posteriors comunicacions científiques.

En general la salut de l'expedició va ser bona; la tolerància a l'altura, variable i reconeguda, i sense problemes importants ni incidències especials. L'objectiu principal de l'expedició era aconseguir el cim del G2 amb l'equipació de camps d'altura, pujant, baixant, atacant i retirant-se quan calia. La notícia que la primera cordada (Juanjo/Manel) ha fet el cim arriba al camp base via ràdio i ens omple de goig. Després, una segona cordada (Jordi Marmolejo i Jordi Gázquez) també trepitja el cim i no queda marge per a gairebé res més que per a les celebracions al camp base.

El retorn amb la feina feta i sense incidències significatives es fa agradable. En el nostre cas, i en lloc de recórrer la gelera del Baltoro en sentit invers a la pujada, ens vam desviar a Concòrdia per saltar pel pas de Gondogoro i fer la baixada per la glacera de Vigne i la vall de Hushe. La pujada al Gondogoro es fa en la foscor de la nit, i a trenc d'alba érem al coll amb una visió meravellosa de fins a quatre gegants: K2, Broad Peak, G2 i G1. Tot un espectacle. La baixada del coll ens situa als peus del preciós Laila Peak, i allí trobem els primers brins d'herba verda i vegetació que feia mols dies que no vèiem immersos com estàvem en un paratge exclusivament mineral. La baixada fins al llogaret de Hushe és interminable, però per un paratge d'extraordinària bellesa. Allí vam deixar la major part dels medicaments i material no utilitzat, en una mena d'hospital-dipòsit de la regió. Van estar molt contents.

I de retorn a la terra baixa, primer, i a casa nostra, després, va venir la desaclimatació retornant al ritme quotidià, normal, tot i que les vivències i els records continuen espurnejant, deixant una certa marca residual. L'expedició Lleida al Gashembrum.2, del centenari del nostre Centre Excursionista de Lleida, va intrínsecament lligada al nostre malaguanyat amic Juanjo, cap i ànima de l'expedició. Un sincer i continuat record.

El doctor Ardiaca i el seu infermer ajudant (Jordi Jové), amb llurs conillets d'Índies en plena feina de recerca d'investigació sobre l'aclimatació humana a les màximes altures del Karakorum.

Són molts els esforçats portadors que ens acompanyen i que van patint petits i no tan petits problemes que cal atendre.

50 anys del Grup Espeleològic Lleidatà

Josep Lluís Gàzquez

El Grup Espeleològic Lleidatà, segons consta en les publicacions de l'època, es va fundar el març de 1956 com una secció del Centre Excursionista de Lleida, i així s'ha mantingut al llarg d'aquests darrers 60 anys, amb tarannà propi, funcionant organitzativament de forma força autònoma i mantenint, però, una bona relació, col·laboració i participació amb l'entitat i les seves activitats.

Així doncs, l'any 2006, any del centenari del CEL, va coincidir amb el 50è aniversari d'aquesta secció. Va ser un any carregat d'activitats, perquè a les d'una celebració tan important com el mig segle d'història calia afegir-hi la col·laboració amb les del centenari del Centre Excursionista de Lleida.

El 2 d'abril obríem amb l'acte d'inauguració a la Diputació de Lleida, i tot seguit se celebrava l'assemblea general ordinària de la Federació Catalana d'Espeleologia. La feina, però, ja s'havia iniciat anteriorment, i fruit de tot plegat es van presentar al Premi Norbert Font i Sagué dos treballs de recerca i divulgació. Es tracta de *Treballs del GELL a l'Alt Urgell* i *Guia multimèdia del Montsec subterrani*, ambdós guardonats amb sengles accèssits i publicats al número 6 de la revista **Grallera**. L'exposició antològica **50 anys d'espeleologia a Lleida**, al soterrani de la plaça de Sant Joan, va ser una altra de les activitats socials d'èxit d'aquell 50è aniversari, així com les dues de pròpiament espeleològiques: la visita familiar a la cova del Molí d'Aso, situada al costat del barranc de Viandico, a la vall d'Añisclo, i el tradicional descens al Graller Gran del Corralot, el 17 de setembre, pocs dies després de la molt recordada activitat *Cent anys, cent cims* del Centre, a la qual també ens vam afegir.

El Graller Gran del Corralot representa una icona per al GELL gairebé des dels primers anys d'existència, amb una de les sales més grans de Catalunya i fins a set vies que, a partir d'aquesta, donen continuïtat a la cavitat, amb un total de 1.859 metres de recorregut i 166 de fondària. Les característiques de la cavitat; el volum de la sala principal, amb una superfície en planta de 105 x 50 metres; les dues entrades verticals de 34 i 90 metres de profunditat, i la dificultat per accedir-hi que presentava fins als anys 80, quan encara no existia la pista de Sant Alís —molts encara recordem les sis hores que esmerçàvem per fer el recorregut des de l'estació d'Àger fins a la cavitat, carregats d'escales Elecktron, cordes, ferralla, queviures i fins i tot algun cop tendes de campanya—, que el van convertir en objectiu de campanyes d'exploració i campaments subterranis.

El Grup Espeleològic Lleidatà ha utilitzat el Graller Gran com a banc de proves de materials diversos, sistemes de bivac, il·luminacions alternatives, material fotogràfic... Ja l'any 1986 vam celebrar el 30 aniversari amb un descens amb membres i exmembres del Grup, activitat que vam

repetir 10 anys més tard, precedida aquest cop per una campanya de neteja en què vam arribar a extreure més de 160 quilos de deixalles.

A diferència de les dues col·lectives anteriors, l'any 2006 vam decidir deixar de banda la tècnica d'escala i utilitzar únicament el sistema eruga, muntant la instal·lació de corda clàssica, una segona sense fraccionaments per als participants menys avesats i una tercera exclusivament per als membres del Grup que donaven suport tècnic i moral als que pujaven per les dues primeres. Després d'un àgil descens, vam visitar la sala principal, i fins i tot alguns dels participants es van animar a fer la via del primer dia, més coneguda per nosaltres com Via Bonica. L'ascens es va realitzar sense cap incident destacable malgrat la manca d'entrenament que més d'un va demostrar. En aquesta darrera activitat del 50è aniversari del GELL hi van participar una cinquantena de persones, la meitat de les quals van tenir el coratge de tornar a davallar a la cavitat.

"Graller Gran del Corralot. Operació neteja", *Aresta*, n. 22 (07/08/1996)
"50 anys d'espeleologia a Lleida", *Aresta*, n. 85 (01/02/2007)
"Diversos", *Grallera*, n. 6 (2006)

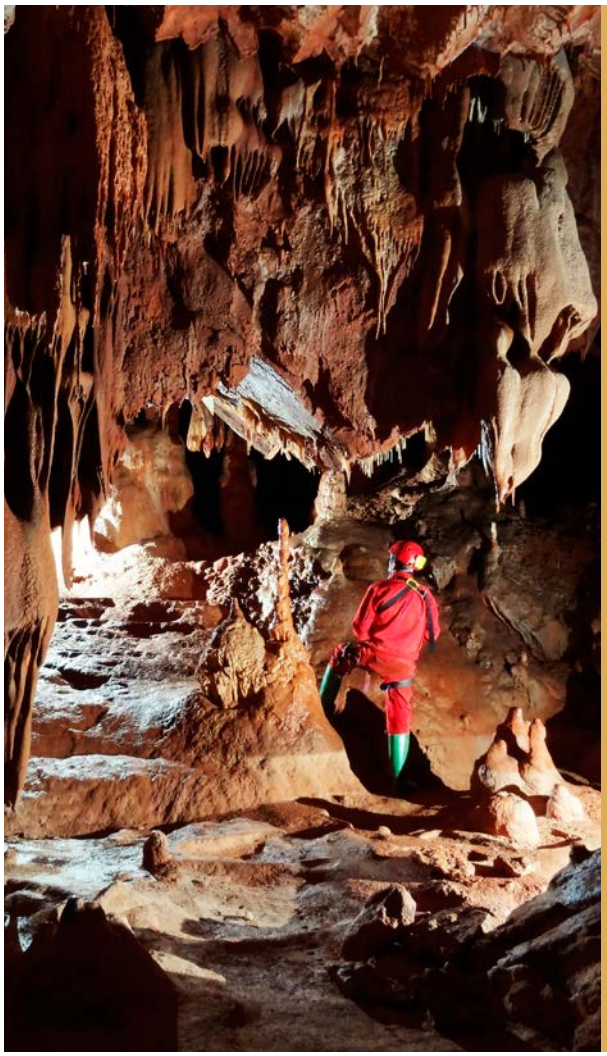

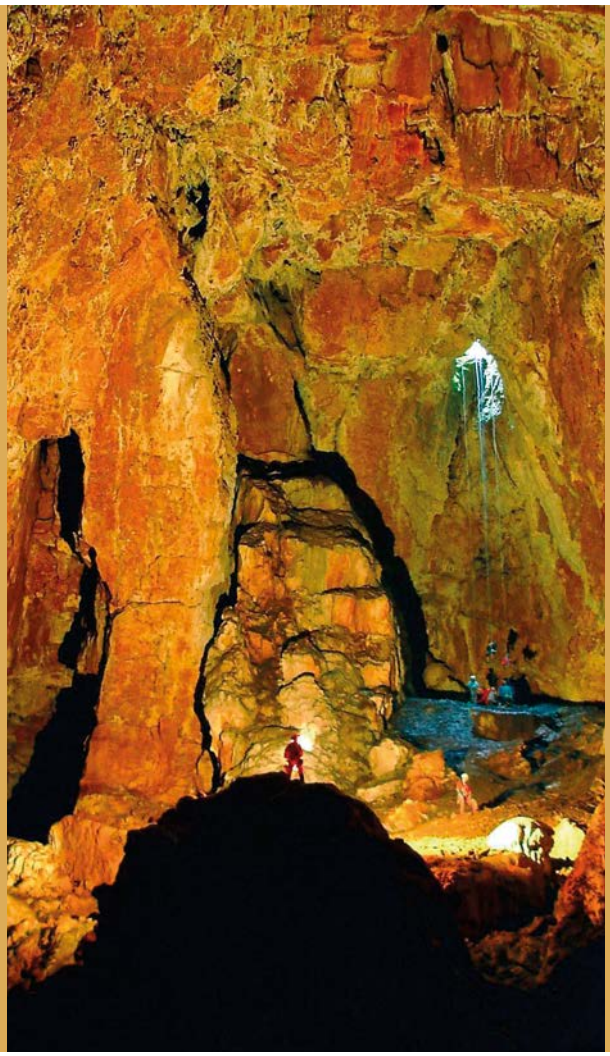

Monument a Mossèn Cinto i del centenari del CEL

Carles Sàez Llorca

El 2016 va fer 10 anys de la inauguració del monument híbrid dedicat a Mossèn Cinto Verdaguer i del centenari del Centre Excursionista de Lleida (CEL). La seva singularitat es va deure a uns fets conjunturals que el van fer possible.

D'una banda, l'any 2005, el CEL estava immers en l'organització dels actes de celebració del centenari de la seva fundació. A aquest efecte, es van programar diverses accions, com la pujada simultània el mateix dia a 100 cims de Lleida i el desig de disposar a la ciutat d'alguna empremta commemorativa de l'efemèride del centenari. De l'altra, l'ajuntament de Lleida estava portant a terme la remodelació de la urbanització de l'eix comercial de la ciutat, que afectava la cruïlla del carrer Salmerón amb Pi i Maragall, on, al centre i envoltada de trànsit rodat, hi havia el monument a Mossèn Cinto Verdaguer. La reforma urbana preveia la preferència del trànsit de vianants a la cruïlla, la qual cosa implicava la desaparició de la minsa illeta central on estava situat llavors el monument i, tanmateix, una nova disposició en l'espai urbà.

Aquestes dues conjuntures coincidien amb el fet que un dels tècnics municipals directors de les obres era (i és) soci del CEL. Això va donar llum a la idea d'aprofitar l'avinentesa de juxtaposar les dues necessitats: ressituar el monument a Mossèn Cinto (un enamorat de la muntanya i un dels primers vindicadors i exaltadors del Pirineu) i complementar-lo amb la commemoració del centenari del CEL.

És així que es va anar formalitzant la idea i, aprofitant l'ascensió programada als 100 cims, es va baixar a Lleida una pedra de cada un per integrar-les totes en el monument. Amb això s'aconseguien, d'una banda, materials per a la composició plàstica del monument i, de l'altra, uns efectes didàctics dirigits a la població per al coneixement i la divulgació de les muntanyes de Lleida.

Va ser així com l'11 de setembre de 2005, al baluard de la Reina del Turó de la Seu Vella, es van rebre les pedres de mans de la munió d'expedicionaris que havien culminat aquell dia els 100 cims (inclosa una del fons marí duta per la Secció de Submarinisme). Aquelles pedres es van guardar convenientment catalogades fins al moment d'incorporar-les al monument, que va ser inaugurat el 8 d'abril de 2006.

A més de les pedres dels 100 cims *oficials*, se'n van incorporar quatre més dels cims emblemàtics de Mossèn Cinto Verdaguer en honor seu.

El que no estava previst llavors era que, amb el pas del temps, el monument adoptés funcions simbòliques afegides en relació amb el record de companys nostres desapareguts a la muntanya.

A continuació, s'annexa la ressenya publicada el 26 d'abril de 2006 al butlletí electrònic de la FEEC (Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya), en què es fa ressò que:

El CE Lleida s'agermana amb Verdaguer

El dissabte 8 d'abril, el paer en cap de Lleida va reinaugurar el monument dedicat a Mossèn Cinto Verdaguer, ressituat recentment a la plaça que duu el mateix nom i modificat amb les pedres provinents dels 100 cims que el Centre Excursionista de Lleida va coronar l'11 de setembre del 2005 amb motiu del seu centenari.

Amb aquesta remodelació del monument, la Paeria de Lleida ha volgut retre un homenatge al CE Lleida amb motiu del seu centenari i agermanar oficialment l'entitat amb el pioner de l'excursionisme català més il·lustrat de tots els temps, Mossèn Cinto Verdaguer, el primer que va coronar el cim de la pica d'Estats, el més alt de Catalunya.

Cal recordar que l'activitat dels 100 cims organitzada pel CE Lleida va comptar amb la participació de 537 persones i més de 50 entitats esportives i culturals, entre les quals la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, que va pujar al pic de Travessani (2.784 metres).

Recull fotogràfic

Rosa Aguilà, baixant el Mont Blanc de Tacul, 2006,
Andreu Bernadó.

Aguiro-Vall fosca, 2006,
Josep Sierra.

Vall de Salenques, 2006,
Gemma Esteve.

Plan des Dames (2040 m.), camí del Col des Bonhomme (Alps), 2006,
Andreu Bernadó.

GR92. Puig Castellar, 2006,
Josep Sierra.

GR92. Blanes, 2006,
Josep Sierra.

Aigulle de Peteurey, 2006,
Andreu Bernadó.

Darrer 3.000 del Carlos Saez. Robiñera, 2006,
Gemma Esteve.

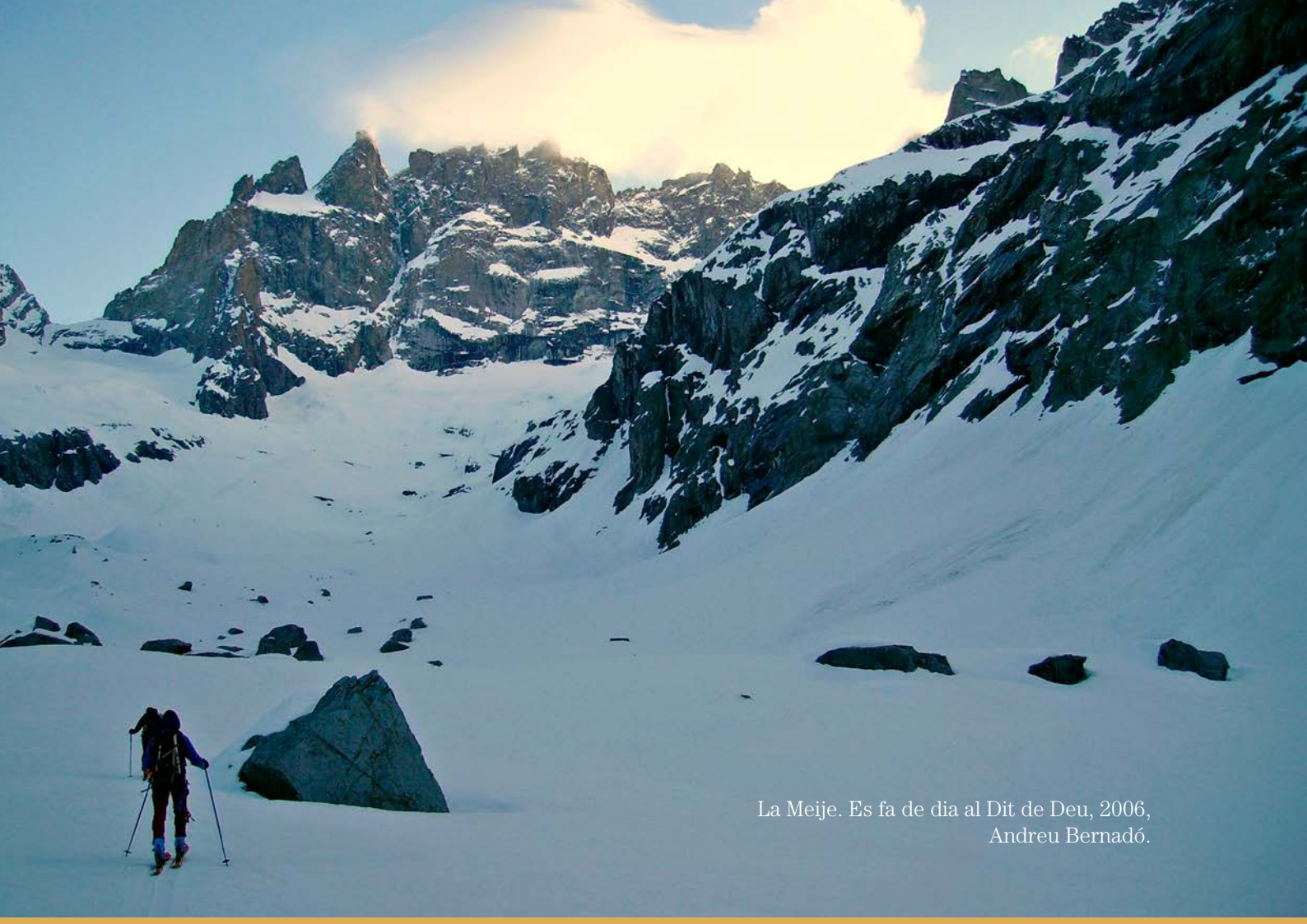

La Meije. Es fa de dia al Dit de Deu, 2006,
Andreu Bernadó.

Serac al MB de Tacul, 2006,
Andreu Bernadó.

Josep María Charles, dalt de l'Island Peak, 2007,
Andreu Bernadó.

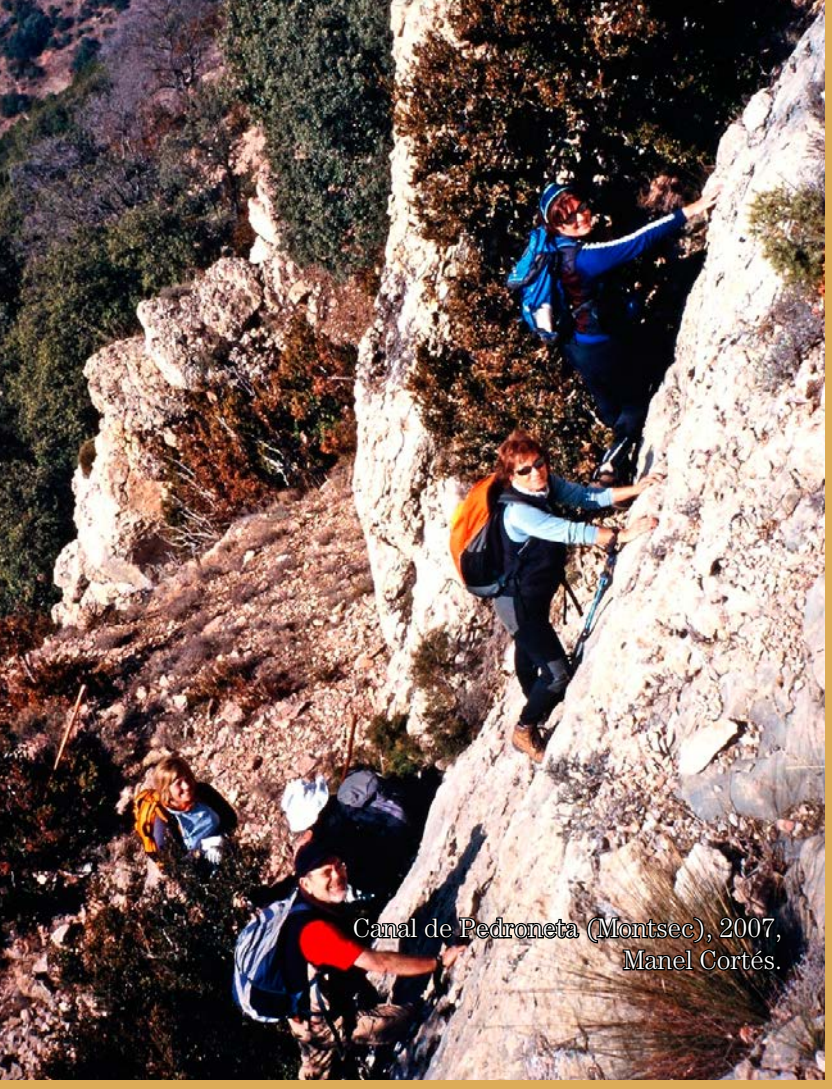

Canal de Pedroneta (Montsec), 2007,
Manel Cortés.

Dòlmen de de la Rourera
de Cornudella de Valira. 2006,
Francesc Català.

Faja Tormosa. Cascada del Cinca, 2007,
Jordi Timoneda.

Descens de Diablo Mudo amb vistes al Yerupajà, 2007,
Andreu Bernadó.

Pujant al Pas Cuyoc, amb vistes als Nevados Puscanturpa i Cuyoc, 2007,
Andreu Bernadó.

Baronia-Meia, 2007,
Pep Godoy .

El Plateau, 2007,
Andreu Bernadó.

Moncayo, 2007,
Jordi Timoneda.

Tossal de Guara, 2007,
Gemma Esteve.

Trobada de Espeleologia.
Antonio Satorra

Feixa d'Ares, 2007,
Jordi Timoneda.

CENTRE EXCURSIONISTA LLEIDA

110 anys

Centre Excursionista de Lleida 1906 - 2016

Joan Ramon Segura

President del CEL (2008-2010)

El postcentenari

Feia temps que Mercè Ciutat ens amenaçava dient que deixaria la presidència en acabar el centenari, però els membres de la junta semblava que no l'escoltàvem: era com sentir ploure. Finalment va fer realitat l'amenaça i ens va comunicar que plegava.

De sobte tothom em va mirar a mi. Feia una vintena d'anys que era a la Junta del CEL i, curiosament, amb només sis mesos havia entrat com a vicepresident en la presidència d'Agustí Ardiaca. Els que em coneixen prou bé saben que mai he tingut afany personal d'ocupar càrrecs, però ningú es presentava com a relleu a la Mercè. Això significava que caldria crear un comitè de crisi. No era una forma digna d'acabar l'any del centenari.

Finalment vaig acceptar que seria president dos anys per fer la transició. Vaig acabar sent-ho dos anys més. Va ser més un acte de fidelitat al club que no pas d'egolatria personal.

Ara que reflexiono sobre aquests quatre anys, crec que vaig ser com un corredor de mig fons (per exemple, 1.500 metres en atletisme). És una prova que no és de resistència, però que exigeix anar sempre molt intensament, amb pulsacions molt altes, sempre traient el fetge per la boca. Quan vaig haver d'afluixar el ritme, vaig pensar que era millor passar el relleu que resistir amb un to baix.

Quins van ser els reptes que vaig haver de superar?

- **Compaginar la gestió del Centre amb la meva vida laboral**. Tenia molts problemes d'agenda, perquè no volia perdre hores de docència. A més, em sabia molt greu perdre caps de setmana, quan no podia anar a la muntanya perquè havia d'assistir a nombrosos actes socials.

- **Organitzar esdeveniments**. Crec que cada mes teníem una prova, o un acte públic rellevant. Ilerbloc; curses de raquetes —vam arribar a organitzar una prova de caràcter internacional—; caminades populars, en què arrossegàvem més de 500 persones (vam crear la coordinadora Lleida Camina); les Capbussades al Riu Segre; la declaració del 2010 com l'Any del Riu Segre; arranjament de la làpida del poema de Magí Morera al campanar de la Seu Vella; l'edició en paper dels primers butlletins del CEL, que va coincidir amb la creació del butlletí digital; la celebració d'*Aresta* número 100; els premis Òscar Ribes en espais diferents de la ciutat; l'Escola d'Escalada del CEL; els cicles de projeccions d'Ibercaja *Una finestra al món*; la defensa de les pintures de Sixena del Museu de Lleida; la caminada per celebrar el centenari de la descoberta de les pintures rupestres del Cogul; assumir l'autocar del CEL com una activitat del Centre, a més de les proves tradicionals com la Transmontsec, la Cuita el Sol i Raids, que han desaparegut, els camins de muntanya... i molts altres esdeveniments. Un cop vaig comptar que hi va haver anys que vam arribar a organitzar més de 100 sortides col·lectives.

Quan vaig acabar la presidència em vaig plantejar —en broma— crear una empresa d'esdeveniments, perquè hi tenia la mà trencada. És veritat que vaig tenir el suport de molts socis i sòcies, però també algunes vegades vaig patir la solitud del poder. En aquells anys el Centre era en totes les mogudes imaginables de la nostra ciutat.

Fins i tot vaig arribar a "maquinar" perquè la nostra entitat tingués un pes específic a la FEEC, perquè, malgrat la nostra força a les terres de Ponent, no érem gaire reconeguts fora de casa.

- **Tractar amb els polítics de tots els colors**. Per la meva manera de ser, no va ser fàcil moure'm entre els dirigents de la ciutat i de la província. I aquí l'ajut del recordat Juanjo Garra va ser inestimable. Vaig entendre que no havia de parlar com a Joan Ramon, sinó com a president de l'entitat, i conviure amb una mena de doble personalitat esquizofrènica.

- **Moure'm entre els periodistes locals**. Aquí també l'ajut de l'enyorat Juanjo Garra va ser enorme. Tenia contactes que ens servien per difondre les nombroses activitats que organitzàvem. Tractar amb els periodistes potser és més complex que amb els polítics, tal com vam exposar Josep Sierra i jo en la ponència del VI Congrés Excursionista. Les entitats excursionistes tenim el deure d'exigir l'espai que ens pertoca en els mitjans de comunicació. I això només depèn de nosaltres com a excursionistes.

Vaig acabar el període amb el convenciment personal d'haver pogut mantenir el nivell que havia deixat la millor presidenta que ha tingut el Centre, ja que de moment ha estat l'única.

Recordo la serenor que em va quedar en la darrera assemblea general que vaig presidir i saber que deixava el CEL amb 877 socis/sòcies, el nombre més alt d'associats que hem tingut mai i amb qui podia continuar parlant, encara que segur que no tots estaven conformes amb la meva gestió.

No seré tan innocent de pensar que tot ho vaig fer bé, sí que crec que m'hi vaig escarrassar tot el que vaig poder, però van quedar molts temes pendents, com, per exemple, no vaig saber fer la transició a la generació que venia al darrere, que en aquell moment tenien 40 anys, i que va esdevenir la generació perduda a la nostra entitat. Val a dir que al final vam aconseguir fer un nou grup de joves, però després no va acabar reeixint.

Vaig lluitar perquè la nostra entitat tingués un gimnàs —un bell somni— com a única forma de poder competir amb uns rivals que havien passat els seus límits i ens volien envair l'espai vital. Finalment no es va poder complir aquesta il·lusió. No sabré mai si perquè estava fora de lloc o perquè no comptava amb el suport de tothom.

Perdoneu si aquesta exposició ha semblat les batalletes del Cebolleta (personatge del TBO de la meva època), però he volgut recordar un període de la meva vida que vaig viure, si més no, intensament.

Gràcies a tots els que vau fer possible que acabés el mandat amb la tranquil·litat d'haver fet la feina. Jo sols vaig ser la punta de l'iceberg, sota hi havia la massa social que feia possible aquella època del postcentenari.

El rocòdrom del Centre

Joan Ramon Segura

La batalla del rocòdrom del Centre

Perdoneu que utilitzi aquesta terminologia tan bèl·lica, però és el regust que em queda d'aquells anys de negociació amb la Paeria per aconseguir els rocòdroms de la casa.

Encara no era president del Centre quan vaig assistir a una primera reunió a la Regidoria d'Esports, que en aquells moments duia Montse Parra. Crec que ja feia una desena d'anys —i no estic exagerant— que s'havia començat a guerrejar sobre el tema, però el més calent era a l'aigüera.

En aquella reunió se'ns va presentar un projecte de l'empresa Top 30 per fer un rocòdrom amb cara i ulls a la ciutat de Lleida. Era l'any 2006, però aquell projecte es va haver d'ajornar, i això que la crisi encara no es respirava enlloc.

Aquí, com en altres aspectes, el paper de Juanjo Garra va ser vital. Vam haver de dissenyar un pla B per poder tenir un indret interior per practicar l'escalada. Vam decidir conjuntament que mentre no es feia el gran rocòdrom calia cercar un espai per escalar. Vam veure clar que caldria insistir, insistir i insistir per aconseguir-lo, i no hi va haver cap reunió amb el regidor d'Esport Txema Alonso en què no féssim sortir el tema encara que no toqués.

El primer indret que ens vam fixar va ser un racó que hi havia al pavelló de l'Antorxa, a l'antic teatre municipal de la ciutat. Però el lloc triat presentava un problema de construcció que va fer inviable el nostre pla B. Llavors vam haver de buscar un pla C, que van ser les antigues instal·lacions de les piscines del Camps d'Esports. Era un lloc deixat i mig enrunat. Si demanàvem aquestes instal·lacions trèiem un mal de cap a l'ajuntament, que no sabia què fer-ne, d'aquell solar, i nosaltres podríem tenir un sala de *boulder* a l'antic gimnàs. Vam renunciar a tenir un rocòdrom i ens vam haver de conformar amb una sala de *boulder*.

Finalment, la Paeria ens va donar una subvenció de 18.000 euros i vam començar la feina, perquè havíem decidit que la sala ens la faríem nosaltres per estalviar recursos i poder bastir aquell espai millor.

Van ser molts dies durs. A les tardes, si no recordo malament els dimarts i els dijous, hi anàvem a treballar, però al final hi vam haver d'anar també els caps de setmana per enllestir més la feina. Potser van ser quatre mesos de feina. Al començament érem molta gent, però a poc a poc vam anar veient com el nombre de treballadors anava minvant. Fins i tot vaig tenir la sensació que allò no s'acabaria mai. La llista de treballadors seria molt llarga, i crec que me'n deixaria alguns, per tant, prefereixo ometre-la. Hi van treballar molts escaladors/es, però personalment destacaria la figura de Jordi Jové, que llavors era el president de la SEAM, que va esdevenir l'encarregat d'obres i controlava tota aquella colla d'incontrolables que érem nosaltres. Però se'n va sortir prou bé.

Tots vam aportar el nostre granet de sorra: Manolo Domingo va aconseguir els matalassos, Jordi Marmolejo va negociar la compra de preses, Ramon Pach va fer el plafó abatible, Jaume Gorges ens va subministrar les fustes, Lluïsa Borràs va fer la primera lona, Antoni Cots ens va aconseguir la música... Tots teníem idees, algunes de bones i altres de no tan bones, i tots els projectes es debatien mentre treballàvem, encara que alguns treballaven molt i altres debatien, però no feien res.

Va ser una època que, amb la visió del temps, em duu molts bons records, malgrat que la feina era dura.

Finalment, el 30 de novembre de 2008 vam inaugurar la sala d'escalada, però vam haver d'esperar fins al 20 de juny del 2009 per fer la inauguració oficial amb la presència del paer en cap, Àngel Ros.

Recordo que en aquella presentació ja vaig dir que aquella sala només omplia parcialment el desig dels escaladors locals, perquè Lleida necessitava un rocòdrom digne per a la ciutat, i que continuaríem lluitant-hi.

La crisi va fer que el projecte que havíem vist l'any 2006 no es dugués a terme malgrat el constant repicar que fèiem a la Regidoria d'Esports. Tristament, va ser necessària la mort de la persona que més havia fet pel rocòdrom, l'estimat Juanjo Garra, per fer la part més important del projecte.

Encara no està enllestit el projecte inicial, falta principalment la part que faria d'aquell espai un indret més participatiu i actiu per als escaladors lleidatans. Insto la propera presidència del Centre que continuï la batalla per guanyar la guerra del rocòdrom de la ciutat de Lleida. Llàstima que ja no comptarem amb la col·laboració del gran amic Juanjo, que ens va saber posar sempre llum en la foscor de l'administració política.

Les sortides de l'autocar

Josep Sierra

Sona el despertador. Són les sis del matí i és dissabte. Amb mandra, m'aixeco del llit per realitzar el ritual matinal: esmorzar, vestir-me per a l'ocasió i preparar la motxilla, sempre vaig contra rellotge. Surto de casa en direcció al Camp d'Esports, on m'esperen un bon grup de companys i amics per gaudir d'una excursió per algun dels esplèndids paratges de la nostra terra.

Quan hi arribo, cap a les set, l'autocar, habitualment de l'empresa Autocars del Pla, ja ens espera. Pujo i els primers seients ja estan ocupats pels habituals de les primeres places, i comencen les primeres salutacions cordials, les rialles i els amables comentaris sobre la vida.

Amb puntualitat, l'autocar arrenca amb destinació a algun lloc, on començarem una excursió preparada amb cura per alguns dels responsables de les excursions de l'anomenat "Autocar del CEL".

És evident que el mitjà de transport utilitzat és l'autocar, un sistema de transport col·lectiu que ens permet, d'una manera còmoda, arribar a l'inici de l'excursió tot fent una becaina a l'anada i una altra a la tornada, sense preocupar-nos de com de cansats estem per conduir, i, a més, aquest mitjà de transport ens permet fer travesses, una mica complicat si hem d'emprar cotxes.

Però perquè puguem gaudir d'un dia de muntanya, algunes setmanes abans s'ha hagut de preparar la ruta, saber si l'autocar hi pot arribar, on cal que baixin els excursionistes, si pot donar la volta i si ens pot recollir al final de l'excursió, i aquestes persones també han hagut de recórrer diverses vegades la ruta per conèixer-ne la dificultat, els riscos, el desnivell, la longitud, els llocs d'interès i el punt més adequat per parar a menjar o fer la foto de grup.

Molts han estat els que amb el seu esforç i temps han aconseguit que aquesta activitat faci 10 anys que és entre les més destacades del nostre calendari.

Recordo la primera reunió del 2007 a la Junta del Centre amb Joan Ramon Segura com a president per presentar el projecte **Autocar del CEL**, una activitat que gestionaven des de feia anys, entre altres, Pep Godoy, Jesús Lorés i Montse Codony, i que la nostra entitat es va oferir per donar cobertura legal i administrativa.

Durant aquests anys ha estat una activitat amb molt d'èxit, i espero que puguem seguir gaudint durant molt de temps de la creativitat del nostres companys per escollir les millors rutes i que això ens ajudi a conèixer millor el nostre país.

Recull fotogràfic

Gran Combin le Couloir du Gardien, 2008,
Andreu Bernadó.

Subtirol, 2008,
Jordi Timoneda.

Dones al Basibé, 2008,
Gemma Esteve.

Art rupestre Vero, 2008,
Gemma Esteve.

Ferrada Rodellar, 2008,
Antonio Trilla.

L'avenc del Balconet a Santa Linya,
el dia del seu descobriment, 2008,
Antoni Satorra.

BTT pista Vallhivierna, 2008,
Gemma Esteve.

Exposició dels vuit mil, 2008,
Feliu Izard.

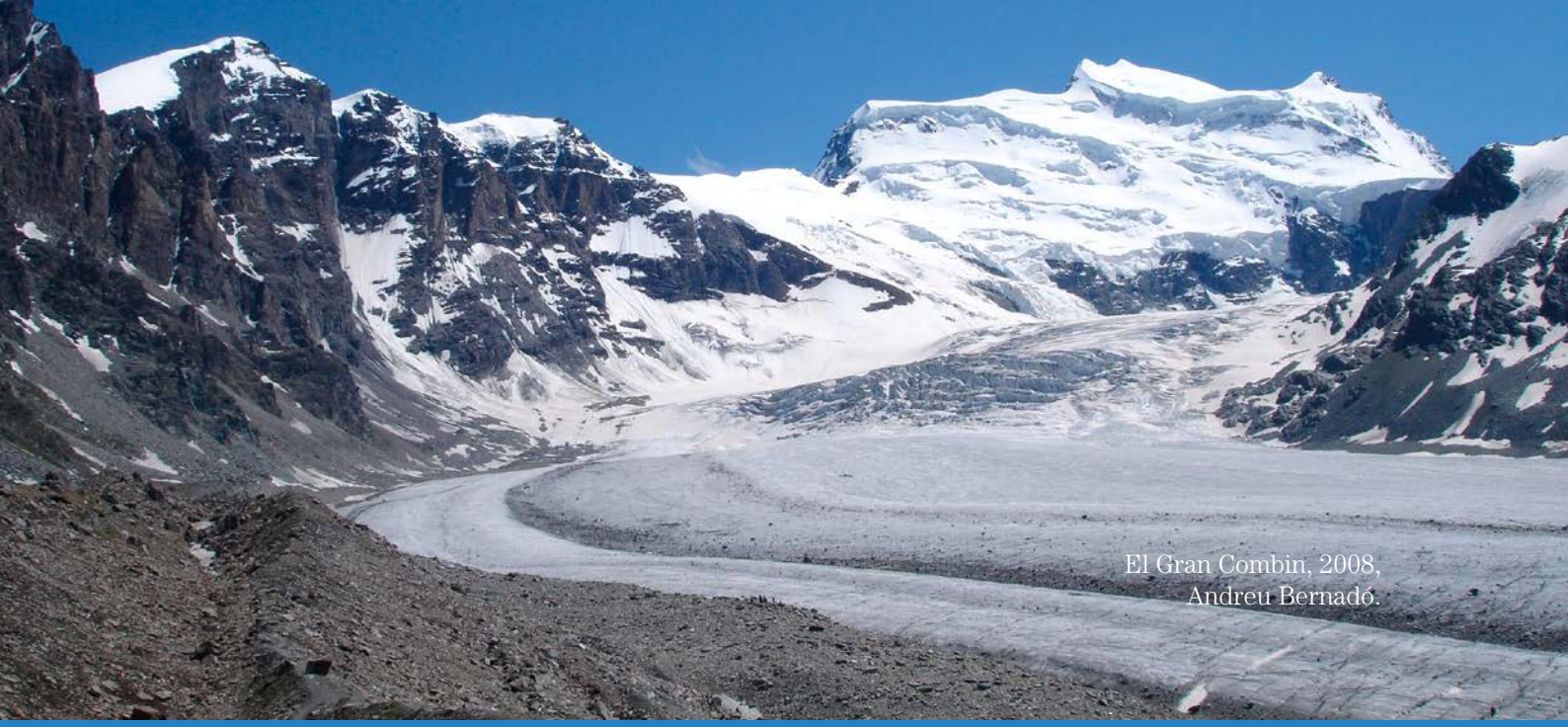

El Gran Combin, 2008,
Andreu Bernadó.

Arribant al cim de l'Etna, 2008,
Andreu Bernadó.

Voltant el cràter principal, 2008,
Andreu Bernadó.

Construcció iglú, 2009,
Gemma Esteve.

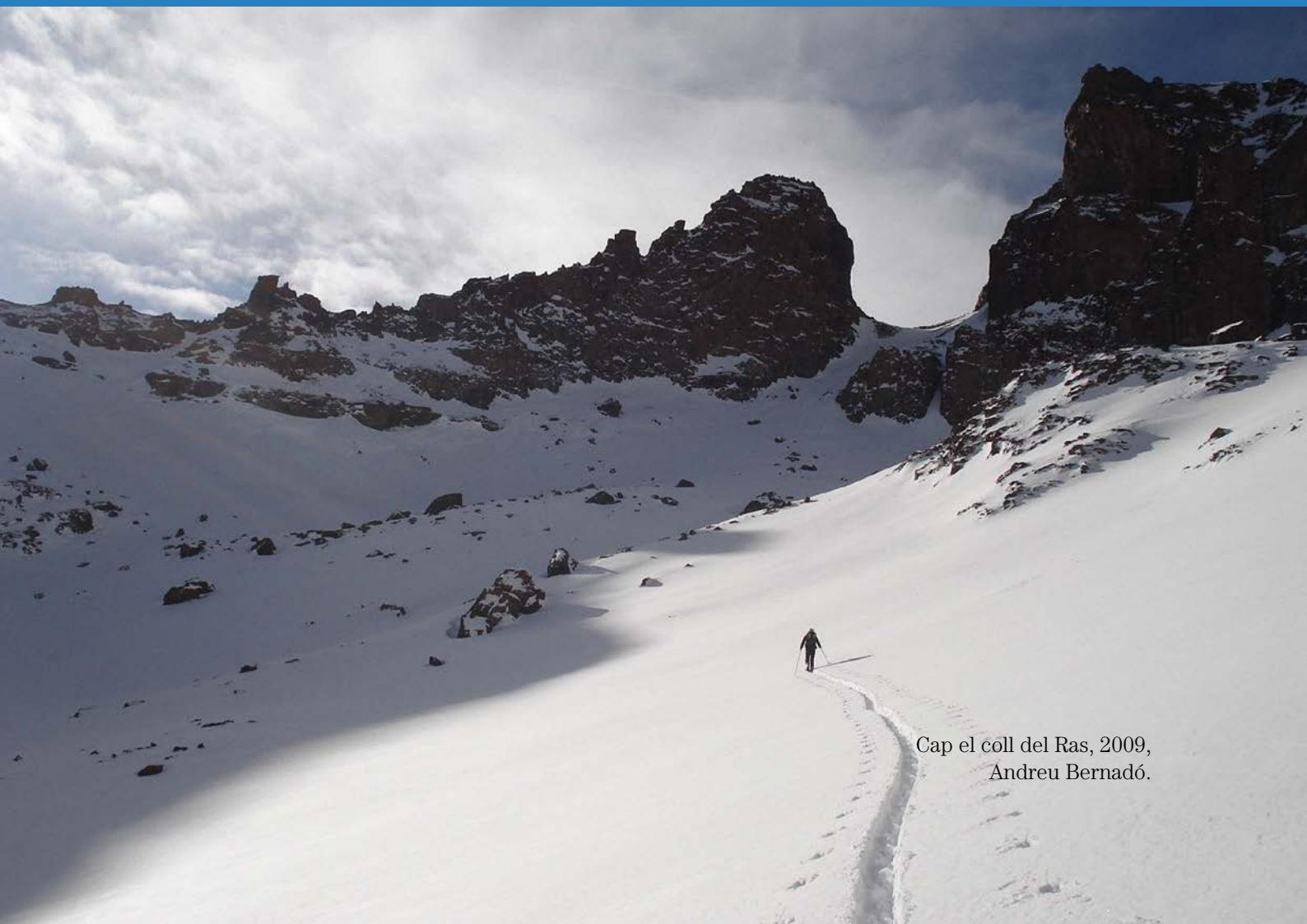

Cap el coll del Ras, 2009,
Andreu Bernadó.

Sestrales Altos, 2009,
Manel Cortés.

Sestrales Altos, 2009,
Manel Cortés.

Punta Celestin Passet, 2009,
Joan Ramon Segura.

Coma de Geli, 2009,
Juan Ramon Segura.

Autocar del CEL. Vall de Boí, 2009,
Josep Godoy.

Marràqueix, 2009,
Andreu Bernadó.

Un te gelat a mig camí, 2009,
Andreu Bernadó.

Memorial Vall Fosca, 2009,
Gemma Esteve.

Construcció iglú, 2009,
Gemma Esteve.

El Pedraforca des de la serra del Verd, 2009,
Manel Cortés.

Acte d'inauguració sala Boulder-Paeria, 2009.

Maladeta, 2009,
Jordi Timoneda.

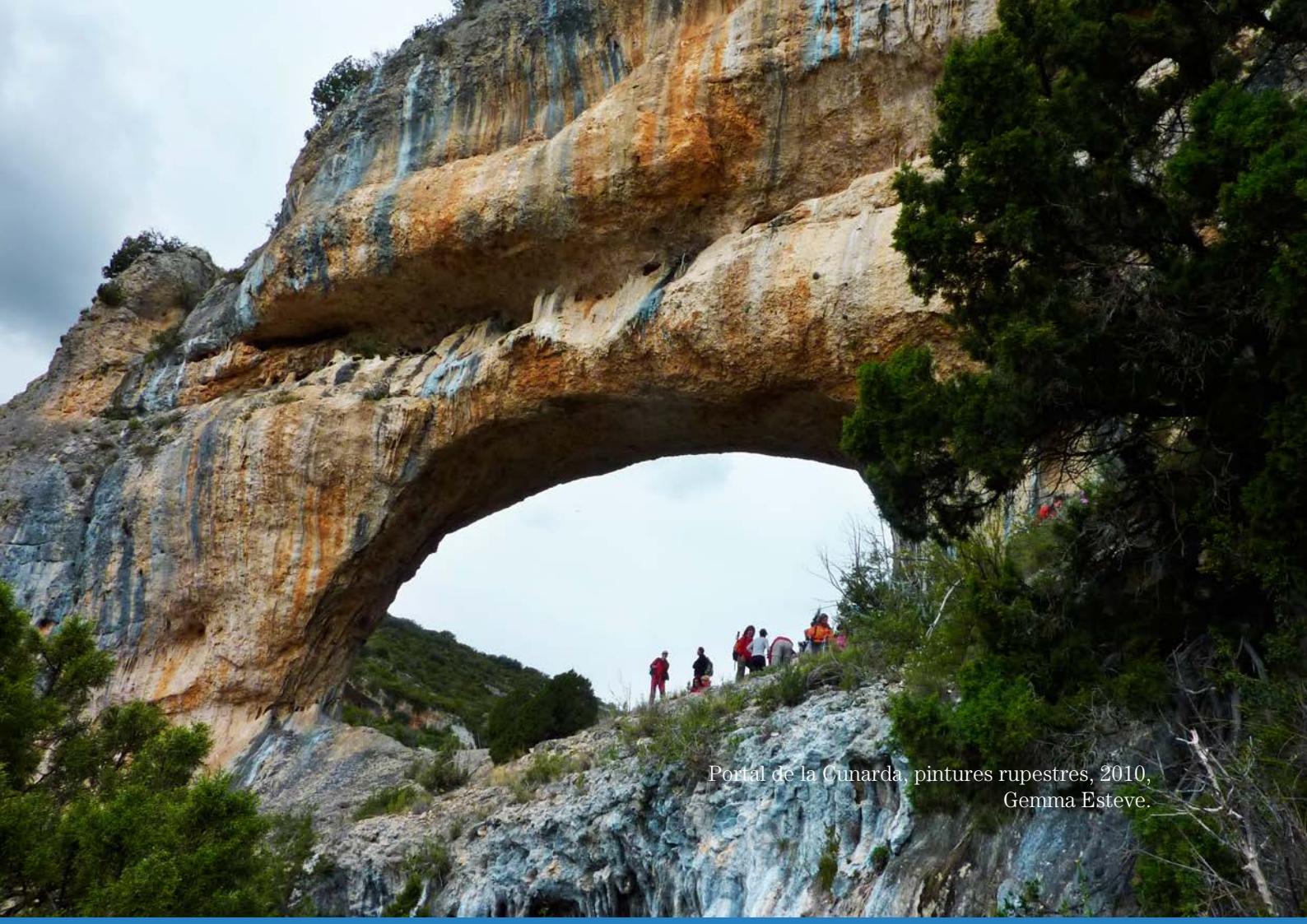

Portal de la Cunarda, pintures rupestres, 2010,
Gemma Esteve.

Sortida autocar al Castelot de Moror Tombetes, 2010,
Josep Sierra.

Curs Cuidadors de Senders, 2010,
Josep Sierra.

Rúbies-Autocar, 2010,
Josep Sierra.

Carenant el pic Cheget, 2010,
Andreu Bernadó.

Maladeta, 2010,
Jordi Timoneda.

Marxa d'Orientació. Ciutat Núria, 2010,
Maribel Tortosa.

Pedraforca. Les coves dels Talibans, 2010,
Joan Ramon Segura.

Cuita el Sol, 2010,
Jordi Timoneda.

Sortides de l'autocar, Sant Llorenç de Montgai, 2010,
Josep Sierra.

Cercant muricecs. Montsant, 2010,
Antoni Satorra.

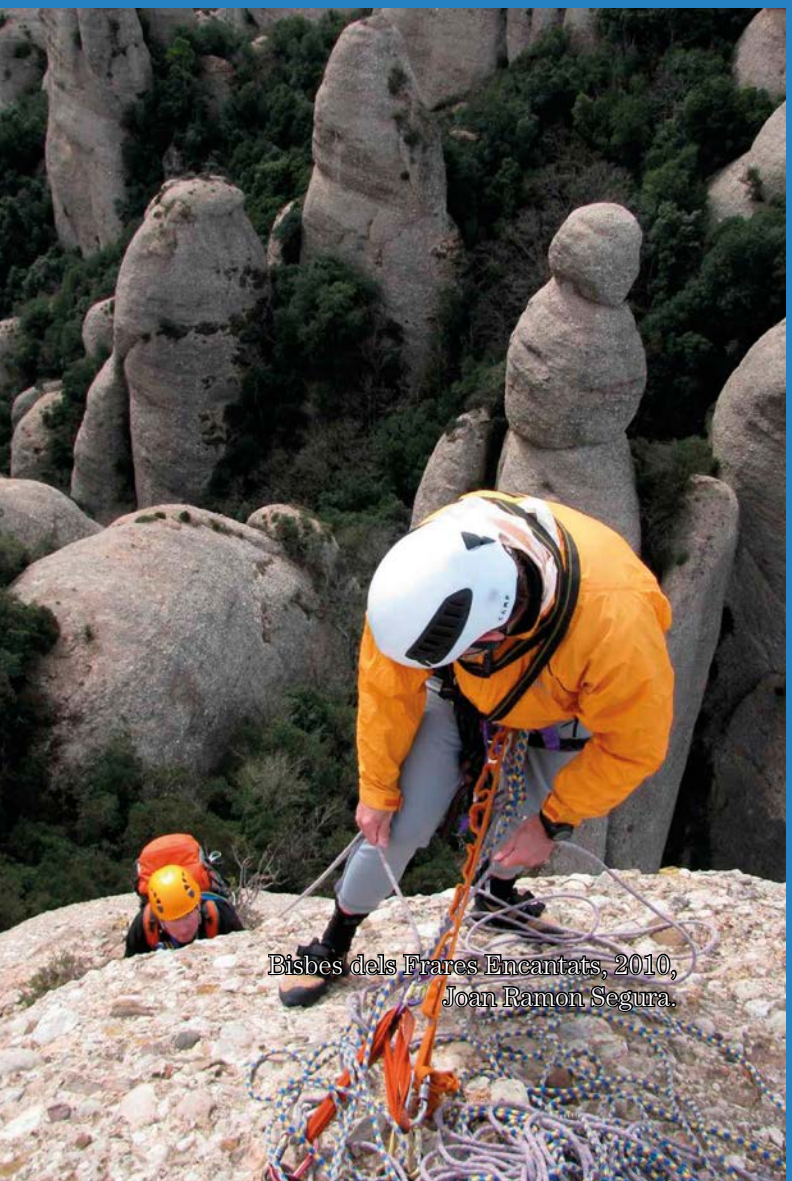

Bisbes dels Frares Encantats, 2010,
Joan Ramon Segura.

Ferrada Canalda, 2010,
Jordi Timoneda.

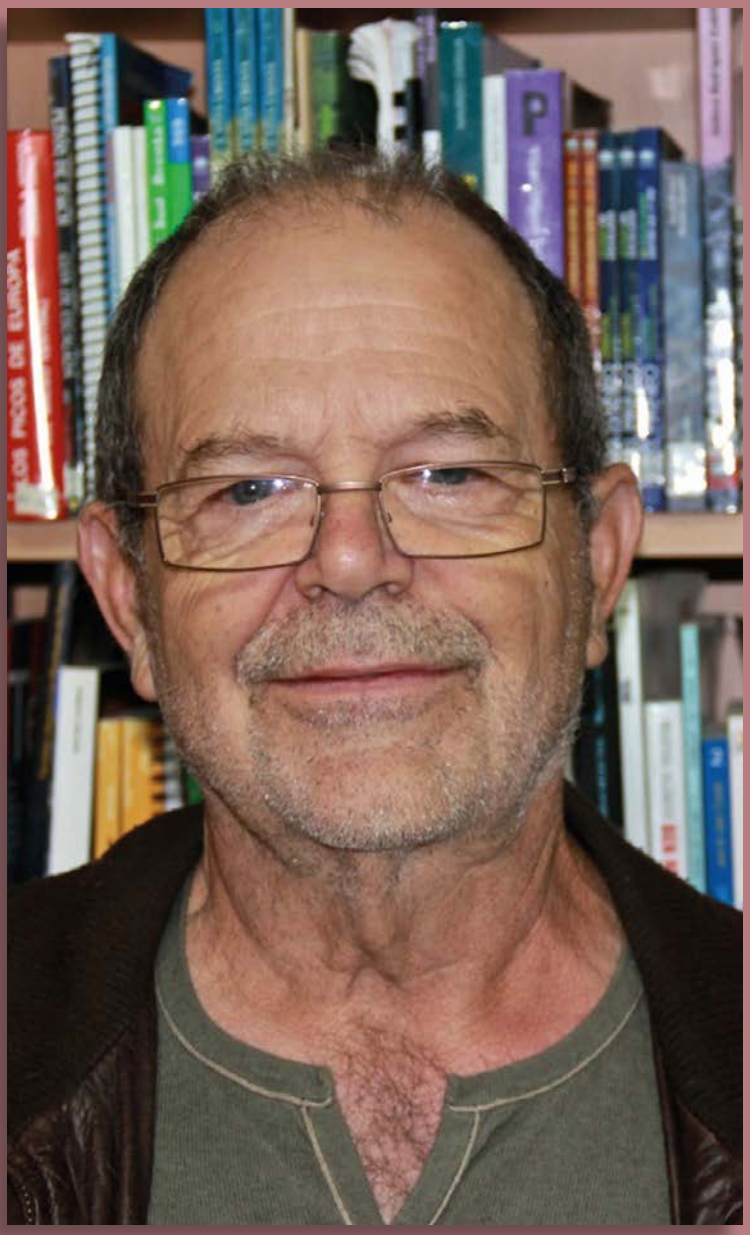

CENTRE EXCURSIONISTA LLEIDA

110 anys

Centre Excursionista de Lleida 1906 - 2016

Lluís Taberner

President del CEL (2011-2016)

Cent més deu

110 anys. Què fa possible que una entitat social com la nostra pugui complir aquesta fita?

Segons el meu criteri, hi ha diversos motius, però els principals són que sempre hem estat una reproducció exacta de la societat catalana, i més concretament lleidatana, tant en el vessant cultural com econòmic, amb les seves virtuts i els seus defectes. I això ha estat possible perquè no hem estat mai una propietat privada de ningú i ens hem regit per la lliure decisió dels socis a través d'una junta i d'assemblees periòdiques. Sempre ens hem mantingut al costat dels moviments socials que d'alguna manera han estat propers a la nostra principal activitat. Ho hem fet al servei de tothom, però sempre lluny de l'obediència a cap poder polític o econòmic, la qual cosa ens ha permès evolucionar al mateix ritme que el global de la societat.

Tot plegat ha succeït en uns temps de grans transformacions socials i també tecnològiques. Així doncs, ha estat en aquests deu darrers anys que aquests canvis s'han fet més evidents i ràpids. Una prova la trobem en aquesta publicació que teniu a les mans. Davant de l'aparició d'Internet amb totes les seves aplicacions —pàgina web, Facebook, Twiter, Ogeo People...—, estem d'acord que ens cal buscar un altre concepte de revista impresa. De fet, encara no hem trobat el model de la definitiva, però és que a la velocitat amb què evoluciona el món virtual potser ja no hi haurà "un format definitiu".

Un altre fet que cal considerar i valorar és que d'uns anys ençà la relació entre nosaltres —els socis i tota la comunitat excursionista— s'ha relaxat una mica. I això, que podria semblar negatiu, també té a veure amb l'evolució d'aquesta societat en què estem immersos. Cada cop vivim més una soledat compartida virtualment amb tots els nostres amics i socis. Aquest fenomen posa en evidència que som molt més que una colla d'amics que es troben el cap de setmana per practicar l'esport que compartim.

Un altre fet que fa diferents aquests darrers deu anys és un conjunt de fenòmens nous. D'una banda, l'anomenat "efecte Kilian", protagonitzat per la gent que s'entrena com la resta d'atletes que practiquen altres esports, i que els fa assolir fites mai imaginades. I de l'altra, l'"efecte Decathlon", que ha popularitzat fins a l'extrem la pràctica del muntanyisme. Especialment pensant en aquest últim moviment, hem iniciat un seguit de cursos i sortides guiades perquè els nous socis siguin el màxim d'autònoms i puguin afegir-se a les moltes activitats que sorgeixen de forma espontània a redós del nostre centre.

Un altre aspecte que en aquests darrers deu anys també ha canviat molt és l'organització d'esdeveniments concrets, però de gran abast. Penso en la Transmontsec, o la Cuita el Sol, de la qual vam ser els pioners i vam obrir així el camí a altres entitats, fins i tot a empreses privades. Ara ja és pràcticament obligat sumar l'esforç de diferents col·lectius, i és així que hem organitzat

el IV Psicobloc i la II Marxa Solidària pel Pla de Ponent. En ambdós casos, som quatre entitats diferents les que treballem plegades de cara a aportar prou energia per tal que l'activitat sigui com cal.

Un altre fet molt característic d'aquests darrers anys ha estat motivat per la forta crisi econòmica que estem vivint i que hem pogut aguantar sense gaires dificultats gràcies a la generositat del soci, que entén que la quota anual cal que es correspongui amb el cost real del manteniment de l'entitat i no ens fa ser esclaus de subvencions —sempre benvingudes, però que especialment aquests darrers anys han minvat moltíssim.

Aquests canvis, que s'han produït i visualitzat especialment després de la celebració del centenari, sempre comporten decisions delicades i tot sovint no prou ben enteses. A més, com que no som professionals, sinó voluntaris, alguns d'aquests acords no sempre han acabat d'aconseguir els objectius que tots plegats, amb la millor voluntat, volíem assolir. Però aquesta manera d'actuar de la Junta, amb la comprensió del conjunt dels socis, s'assembla molt al seguit de decisions que tots nosaltres hem de prendre en el dia a dia. I això és el que, segons el meu parer, dóna com a resultat que ja faci deu anys que tenim cent anys.

Congrés excursionista 2011

Josep Sierra

El 2006 la nostra entitat va celebrar el seu centenari, però el 2011 en teníem un altre de potser no tan important per a nosaltres, però sí de gran transcendència per al món de l'excursionisme.

El 24 de juny de 1911, a Lleida, i amb la participació activa de la nostra entitat, es va celebrar el I Congrés Excursionista Català i el 2011, el sisè. I tan poc acostumats com estem a fer congressos, gairebé se'ns passa aquesta efemèride, perquè en 100 anys només n'hem fet sis i l'últim havia estat el 1982 a Terrassa.

D'acord amb la FEEC, es va decidir fer l'acte inaugural a Lleida i les jornades del congrés a Barcelona amb el títol ***Les entitats excursionistes al segle XXI***.

Després de molts preparatius, el 5 de novembre es va fer la inauguració. Els actes van començar a les 9.30 a l'edifici de l'IEI, amb la inauguració de l'exposició ***La Lleida del primer Congrés Excursionista Català***; després, a les 11.00 h, vam fer una visita guiada al Turó de la Seu, en què l'alcalde Àngel Ros va participar en la descoberta d'una placa commemorativa de la Rosa dels Vents al Castell del Rei-la Suda.

La companya Cati Argilés va ser l'encarregada de dirigir la cerimònia oficial, en què l'escriptor i soci Pep Coll va ser l'encarregat de llegir la conferència inaugural. Després van tenir lloc els parlaments, amb Carme Vidal, representant territorial de Cultura a Lleida; Lluis Taberner, president del Centre Excursionista de Lleida; l'alcalde de Lleida Angel Ros, i Jordi Merino, president de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

Com es mereixia un acte d'aquesta importància, després dels parlaments els assistents van poder gaudir d'un piscolabis.

El congrés es va traslladar a Barcelona. Els dies 12 i 13 de novembre es va desenvolupar a l'auditori del CosmoCaixa, amb múltiples ponències, tertúlies i debats que van servir per analitzar el moment actual i el futur del món de l'excursionisme.

El dissabte dia 12, a les 13.30 h, el nostre company Juanjo Garra va presentar la ponència ***Els esports de muntanya i les modalitats esportives de FEEC***, i el diumenge 13, Joan Ramon Segura i jo mateix vam explicar la relació entre muntanyisme i les noves tecnologies, centrat en les webs i Internet.

Les conclusions d'aquestes dues jornades de debats van ser:

1) Necessitat de col·laboració, intercanvi de parers i experiències entre les juntes de les entitats per ser més sostenible econòmicament, esportivament i socialment. Reutilitzar i optimitzar l'espai de les reunions de vegueria com a eina de comunicació i per fer noves propostes, amb l'adequació de la metodologia als requeriments. Fomentar aliances entre entitats excursionistes i altres per ser més forts quant a sistemes de funcionament i per afavorir el creixement de l'excursionisme.

2) Relleu i cohesió generacional: importància de les noves incorporacions en la gestió de l'entitat per tal de garantir el futur, amb aportació de noves idees i un nou dinamisme, així com comunicació a través de les tecnologies actuals. Motivar les noves generacions perquè s'involucrin en les tasques de les entitats (grups d'iniciació, oferir serveis atractius d'interès pels quals s'apropen a l'entitat, facilitar la formació, etc.).

3) Per a un fort i ric coneixement de la muntanya, cal cuidar i preservar la tradició de la cultura excursionista a Catalunya (història, geografia, meteorologia, llengua...) i els valors excursionistes (companyonia, catalanisme, altruisme, relació social, forma de veure la vida...), promovent l'aspecte competitiu, el social i la superació personal en el medi. "L'esport nacional de Catalunya és l'excursionisme".

4) Recuperar el posicionament de l'excursionisme estant presents i participant en les administracions i els organismes públics, per a la defensa dels interessos del món excursionista, en vessants i temàtiques com l'accés al medi natural, parcs, ecologia, etc., i perdre la por a fer política, així com reforçar el prestigi social.

5) Atesa la tendència de l'actual esport competitiu en l'excursionisme, cal incorporar la competició ben entesa amb els valors de l'excursionisme i treballar conjuntament entre entitats, marques esportistes i federació.

6) Posar en valor les instal·lacions de la FEEC, com refugis i senders, mitjançant l'optimització dels recursos, millores, manteniment, coordinació interna, etc. per preservar el patrimoni i contribuir al prestigi social i històric de l'excursionisme a través de la difusió i la comunicació de l'esforç del manteniment i la conservació.

7) Aprofitar nous canals i xarxes de comunicació propis per comunicar externament i donar a conèixer l'esport de l'excursionisme (amb la creació de fòrums, activitats atractives, vídeos i notícies a les webs de les entitats, xarxes socials i altres recursos propis), i intentar també arribar als mitjans més generalistes i tradicionals.

8) Atès que l'excursionista és un esport evolutiu i multidisciplinari, cal estar amatents als nous practicants, a les noves pràctiques i a les noves gestions, i ser capaços d'adaptar-nos als nous canvis i modalitats, així com a les formes de practicar-les, més competitives i/o més extremes.

9) Davant de la complexitat de la legislació a què les entitats estan obligades, que són gestors del risc de l'activitat, cal un coneixement i un compliment de la normativa vigent fomentant cursos de formació, de prevenció i de conscienciació. L'organització és ***a priori*** responsable de les activitats que programa i de l'actuació dels guies, ja siguin remunerats o voluntaris, així com d'aquells particulars que s'ofereixen a participar com a organitzadors o guies de l'activitat.

De vegades la responsabilitat recau en el practicant i excursionista, si de forma conscient i informada assumeix riscos voluntàriament que siguin intrínsecs a la mateixa activitat sense que un accident eventual es produeixi sense la concurrència de cap acció o omissió dels organitzadors o responsables de l'activitat si aquesta s'ha fet en condicions de normalitat.

10) Professionalització? Cal un salt qualitatiu en la capacitat de gestió de les entitats i evitar el perjudici a incorporar professionals, que no vol dir fer negoci, sinó continuar amb l'esperit d'entitat sense ànim de lucre amb l'objectiu que reverteixi en la qualitat, en la millora de la gestió davant de la demanda dels usuaris de serveis més professionals i de les exigències legislatives, entre d'altres.

11) Davant l'ampli ventall d'oferta d'activitats d'esport de muntanya d'altres sectors, cal que els dirigents de les entitats excursionistes es formin i es dotin d'eines, instruments i coneixements per a una millor direcció. Per tant, cal una major formació de dirigents (cursos d'habilitats, seminaris, etc.). Seria enriquidor poder incorporar perfils de diferents àmbits.

12) Cal destacar la importància en les entitats excursionistes de comptar amb voluntariat solvent per a un bon desenvolupament i dur a terme les activitats, ja que aquest és un àmbit que sempre ha caracteritzat l'excursionisme.

11/11/02. Presentació del congrés a la premsa al local del CEL. Foto: Ramon Pach.

11/11/05. Inauguració del congrés al pati de l'IEI, amb una exposició sobre el congrés del 1911 celebrat a Lleida. Foto: Ramon Pach.

Visita a la Seu Vella sota el guiatge de Josep Tort (director del Consorci del Turó de la Seu Vella de Lleida). Foto: Ramon Pach.

L'escriptor i soci del CEL Pep Coll, en el moment del seu interessant parlament. Foto: Ramon Pach.

Descobriment, a l'esplanada de la Suda, d'una Rosa dels Vents, commemorativa del congrés. Foto: Ramon Pach.

11/11/13. Joan Ramon Segura i Josep Sierra expliquen la relació entre muntanyisme i noves tecnologies. FEEC.

11/11/12. Juanjo Garra Presenta la ponència *Els esports de muntanya i les modalitats esportives de FEEC*. FEEC.

"Aresta"

La revista

Dolors Llordés

Parlar de l'*Aresta* em remou tots els bons sentiments que m'han generat els gairebé disset anys de convivència amb la revista, però penso que ni tinc el dret de fer-vos còmplices de les meves sensibilitats ni voldria ser carrinclona, per tant, em resignaré a donar dades estadístiques i/o objectives, que al cap i a la fi seran més profitoses per als lectors.

Aresta va néixer l'any 1993 fruit de la il·lusió d'un grup de socis-amics del CEL en substitució de l'antiga *Circular*. Va ser el 1997 que es va fer el relleu de gairebé tot l'equip de redacció i quan jo mateixa vaig entrar a formar-ne part, fins al número 133, el març-abril de 2015.

La revista ha estat la portaveu de la vitalitat del Centre. Molts de vosaltres heu sentit la necessitat de compartir les vostres vivències personals o d'aportar informació per al col·lectiu. Unes narracions plenes de frescor, relatades amb rigor i amb el cor. Els vostres escrits han estat la realitat de la revista. Gràcies a tots. Sense vosaltres no hauria existit mai. I gràcies també al Centre Excursionista de Lleida per haver-hi confiat.

S'hi ha escrit sobre alta muntanya, barrancs, BTT, "Cartes a l'*Aresta*", curses i marxes, "Els enigmes del Feliu", entrevistes, esquí i raquetes, excursions i senderisme, el GEL, "Els itineraris excursionistes de Manel Cortés" (crec que 109), medi natural, premis Òscar Ribes, ressenyes de llibres, la SAS, la SEAM, viatges, escrits en record de... (dedicats a qui ens ha anat deixant pel camí)...

L'any 2009, coincidint amb el número 100, vam confeccionar uns índexs per temes, per autors i per topònims (aquests últims, una feina minuciosa, feta íntegrament per Manel Cortés). I ara aquests índexs m'han facilitat gratament la tasca per consultar dades.

Any 2002. L'equip de redacció va demanar la col·laboració a altres centres excursionistes de les terres de Lleida per tenir una aproximació a les activitats en altres indrets. Les sis revistes publicades aquell any van comptar amb la seva participació.

Any 2006 (any del centenari). Es va fer una revista de 32 pàgines en color dedicades a l'expedició al Gasherbrum II, la fita muntanyenca més gran assolida per socis del CEL.

El mateix any es va fer l'"Especial 100 anys, 100 cims", en què la revista s'expressava gairebé només amb imatges de color. Tota una declaració d'intencions.

Al novembre va sortir una revista de 64 pàgines que, amb el títol "A l'entorn de la Cuita el Sol al Monteixo", i coordinada per Feliu Izard, va aconseguir, al meu entendre, un resultat fantàstic.

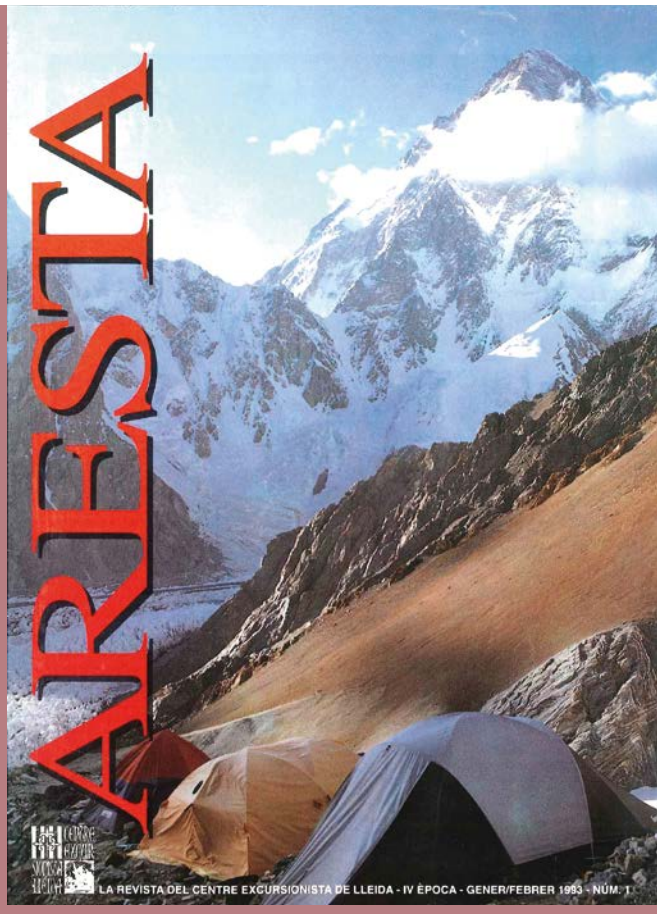

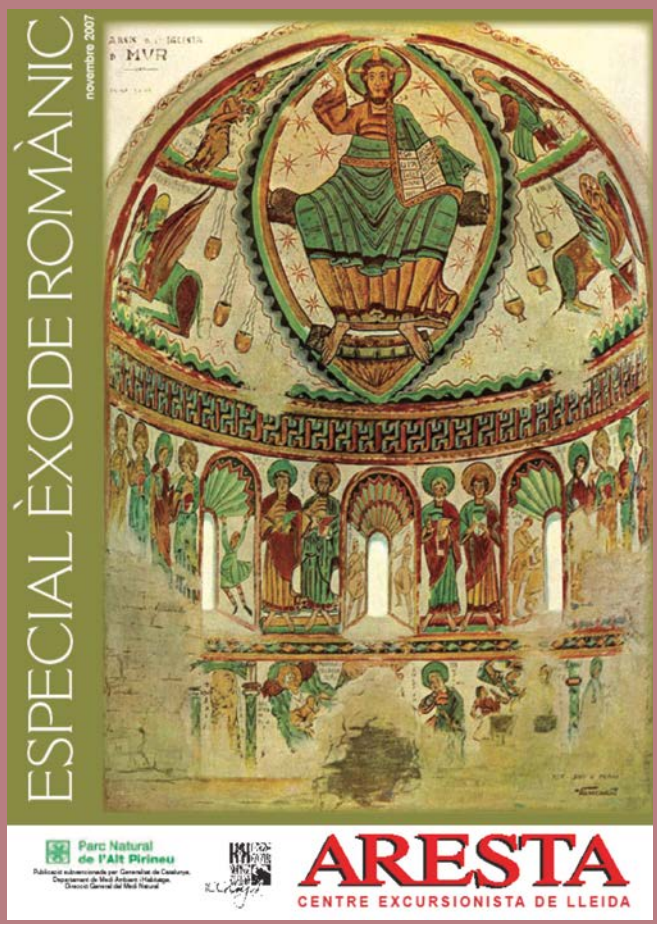

L'últim número de l'any es va dedicar a Manel Cortés, un referent en la vida del nostre Centre. Deixeu-me dir que l'escrit cap a ell el va escriure el cor.

Any 2007. A les acaballes de l'any vam fer un especial "Àngel Gàzquez", un altre referent que ens havia deixat aquell mateix any.

Al novembre es va publicar un especial "Èxode Romànic" per complaure i donar sortida a una de les dèries de Feliu Izard.

Any 2009. A meitats d'any, va sortir l'*Aresta 100*, amb la grata coincidència que l'itinerari excursionista que li pertocava era també el número 100. "L'*Aresta* es vesteix de llarg", així és com definia Mercè Ciutat el seu escrit. Vint-i-vuit pàgines en color que recollien l'opinió de diversos socis del CEL sobre la revista. Ja s'apuntaven tendències a favor de l'*Aresta* virtual per una qüestió d'evolució tècnica, de velocitats (les consultes *online* afavoreixen flagrantment la immediatesa), de temps (ja som a l'era digital)...

A finals d'any, va sortir un número que, amb el títol "50 anys de pessebres", feia un resum de la història dels pessebres al cim d'una muntanya.

Tanmateix, l'any 2009 vam fer una revista exclusiva per al nostre estimat Juanjo Garra plena d'il·lusions, ben diferent a la de l'any 2013, en què, amb el nom "Especial Juanjo Garra", ens acomiadàvem d'ell amb una profunda tristesa per haver-se quedat al Dhaulagiri.

I per acabar, dir-vos només que fullejant diverses *Aresta* he pensat en el safareig del meu poble. D'acord que la rentadora és molt més ràpida i fa la roba més neta, però el safareig de pedra segueix sent molt bonic!!!

Els inicis i la consolidació d'un projecte

M. Lluïsa Huguet

Al voltant del 1990, un bon grup de socis i sòcies del Centre vam considerar la possibilitat de modernitzar/actualitzar l'entranyable *Butlletí del CEL*. Aquesta petita publicació era la veu de les activitats de l'entitat des dels anys 50, i potser ja era hora de fer un salt qualitatiu i convertir-la en una revista que servís per amplificar la veu dels socis i de l'activitat del Centre.

Mercè Ciutat, Maria Huguet, Teresa Serentill, Pep Vicedo, Jordi Martínez, Juanjo Garra i jo mateixa vam iniciar el camí per transformar-la. El tema econòmic no era pas el problema, més aviat calia assegurar que hi hagués articles, fotos i material. Una bona foto de portada i articles de cert interès i de tota mena de temàtiques haurien de ser una bona garantia. La vida social i esportiva del Centre era llavors vital i activa, per tant, no hi hauria d'haver dificultats.

Es va constituir el Consell de Redacció. Primer tema de treball: el nom de la revista? Aresta era una bona opció, però també van ser valorats Neret, Pirineu, Piolet, Vessant, Ponent... Ja sabeu quina va ser la decisió: *Aresta* va ser la marca de la nova publicació del Centre.

Així doncs, l'any 1993 veia la llum *Aresta* com a revista bimestral del CEL.

Recordar, en aquest punt, la implicació empresarial, i també com a socis que eren de l'entitat, de la Impremta Mariana de Joan Carles Sisó, degana de les impremtes lleidatanes. Allí es va editar durant molts anys, fins que es va decidir fer-ho a Pagès Editors.

No puc deixar d'esmentar que tot plegat va ser fàcil per a l'equip impulsor: la tasca de correcció ortogràfica que van realitzar, en moments diferents, Mateu Huguet i Antònia Forrallad, perquè calia mirar de cuidar tots els aspectes de la nova publicació que volia arribar més enllà del Centre.

La història dels inicis de la revista va estar marcada per la cerca de col·laboradors. I sense gaires dificultats, cada dos mesos l'*Aresta* arribava a casa de tots els socis i sòcies.

Aresta, la dècada dels 90, va publicar articles de tota mena: monogràfics de Manel Cortés i Joan Ramon Segura, ressenyes d'espeleologia, escalada, excursionisme i alta muntanya, reportatges d'exploracions subaquàtiques de Blai Montserrat i Josep M. Castellví, entrevistes a muntanyencs i alpinistes (cal esmentar l'entrevista a Mònica Vergés), articles de viatges (un record especial per als articles de Lluís Pérez), relats d'expedicions...

La veritat és que fer una ullada als primers números de la revista és un petit exercici de memòria històrica personal, d'amics i amigues i de l'entitat. L'*Aresta* és, i serà, un testimoni de les inquietuds de les persones que han constituït el CEL i de la seva petita contribució a l'excursionisme i l'alpinisme lleidatans.

No per això ens ha d'envair la nostàlgia per la seva desaparició. Són altres temps i cal que una entitat com el CEL faci memòria, però també miri endavant, perquè s'obriran nous camins i nous projectes.

Un agraïment per a totes les persones que al llarg de quasi tres dècades l'han fet possible.

Fons fotogràfic Òscar Ribes i 28è Premi de fotografía

Lluïsa Terés

Òscar Ribes va ser un polifacètic fotògraf i alpinista. El seu fons va ser cedit al Centre Excursionista de Lleida pels seus hereus, l'any 2005, enmig dels actes del centenari. Va ser un gest molt important de la família, que va valorar el dipòsit al CEL del fons fotogràfic com un mitjà per conservar-lo i donar-ne la merescuda difusió. El CEL el diposita a l'Arxiu Històric de Lleida per raons de conservació i catalogació. Està format per més de 8.000 imatges i, tot i que predomina la temàtica alpinística, també en podem trobar d'altres com paisatgisme, natura, nus, fotografia urbana, arquitectònica, artística… Fins al moment de la cessió era un fons verge que no havia rebut cap tractament arxivístic. Des de començaments de l'any 2017 un grup de persones del CEL estan endreçant el contingut, classificant i inventariant el fons per tal de facilitar-ne la seva consulta. Un cop finalitzada aquesta tasca, podrà ser consultat lliurement dins l'espai de l'Arxiu destinat a la consulta de fons fotogràfics.

D'altra banda, volem mostrar-vos les fotografies del Premi de Fotografia Òscar Ribes, que l'any 2016 arribava a la 28 edició amb una important participació, i atesa la facilitat que permet actualment la tecnologia digital, es va canviar la manera d'enviar els originals, sense haven de fer ampliacions i enviaments per correu, la qual cosa va fer augmentar el nombre de participants i mantenir així l'elevat nivell de qualitat de les fotografies aportades. El jurat es va reunir el 17 de novembre al local del CEL i el formaven per Òscar Clariana, fotògraf; Antoni Benavente, fotògraf; Lluïsa Borràs, sòcia; Lluís Olóndriz, soci i Xavier Garcia, soci, que van decidir atorgar els següents premis que publiquem tot seguit.

Millor fotografía alpinisme: “Alpamayo” Javier Camacho.

Millor fotografía activitat d’aigua: “Dentro del remolino” Benito Cantero.

Millor fotografía activitat BTT: “Reflexos”, Pere Font.

Accéssit social:
“Skaftafellsjokull”,
Alba Muro.

Millor fotografía d’escalada:
“Cueva de Valeria”,
Javier Urbon.

Millor fotografía
espeleología:
"Falso techo",
Adrián Vázquez.

Flama del Canigó

Pau Salla Curto

Lo que un segle bastí, l'altre ho aterra
mes resta sempre el monument de Déu;
i la tempesta, el torb, l'odi i la guerra
al Canigó no el tiraran a terra,
no esbrancaran l'altívol Pirineu.

Té raó mossèn Cinto quan, amb tota la força dels seus versos, ens diu a l'epíleg del poema *Canigó* que "aqueixa muntanya és una branca, cap al nord, de l'eix pirinenc. Tot i això, per la seva alçària, es pot veure des de tota la Catalunya Nord, l'Empordà i fins i tot des de llocs tan allunyats com les serres de Prades i el Montsant".

Verdaguer va presentar el seu poema *L'Atlàntida* als Jocs Florals de 1877. La seva facilitat en la versificació, l'àmplia cultura i la riquesa del llenguatge que palesa en el poema van fer creure als seus amics del Grup de Vic que seria capaç d'emprendre la tasca de bastir el poema èpic de Catalunya, dels catalans. Així es va gestar *Canigó*.

Cim del Canigó, amb la llenya per encendre la foguera. Foto: Pau Salla.

Gendarme del cim del Canigó. Foto: Pau Salla.

El 1873, amb 28 anys, Verdaguer va fer un viatge amb el seu amic, mossèn Jaume Collell, pel Pirineu: van pujar per la vall del Ter, van saltar a la del Tec i, passant per Elna i Perpinyà, van entrar a la del Tet, fins a Prada. Van poder veure la muntanya des de llevant, el nord i, sobretot, en tota la seva grandesa, des del peu a Prada. Encara l'estiu de 1880, ja amb la idea del poema en ment, va ser uns dies a la muntanya pujant al cim i coneixent-la a fons. En aquests viatges es devia formar en l'imaginari del poeta l'admiració per la muntanya que va cantar més endavant.

Per escriure *Canigó*, mossèn Cinto va esmerçar els estius de 1882 i 1883 a recórrer el Pirineu des del Canigó fins a l'Aneto. En aquests viatges, va prendre notes, va dibuixar croquis dels recorreguts i de les muntanyes i les valls, va recollir llegendes i fets històrics, o potser no tan històrics, i es va amarar de l'esperit d'aquelles muntanyes. Els mitjans materials que va emprar el poeta per fer les travesses i els cims eren ben escassos: anava calçat amb espardenyes envetades, amb sotana i una maleta —sí una petita maleta, no tenia motxilla— per portar-hi els estris de dir missa i poca cosa més. S'acostumava a allotjar a les rectories dels pobles i poblets per on passava i, si s'esqueia, en alguna cabana de pastor. Així va fer travesses i va pujar cims que fan respecte als mateixos alpinistes. Tant és així que algunes de les descripcions de les seves caminades freguen el patetisme o, si voleu, l'èpica. D'aquesta manera el poeta va anar donant forma al vol en què Flordeneu va portar Gentil per ensenyar-li les seves muntanyes.

Canigó es va editar l'any 1886, en plena efervescència del catalanisme: pocs anys abans havia tingut lloc el Primer Congrés Catalanista, el 1883 Verdaguer va presentar *L'Oda a Barcelona* i el 1885 va formar part de la comissió que va presentar el *Memorial de greuges* al rei. *Canigó*, per tant, va ser pensat com l'epopeia romàntica dels catalans i alhora com la reafirmació de la pàtria i de la llengua catalanes.

L'any 1955, Francesc Pujades, d'Arles de Tec, al Vallespir, a la Catalunya Nord, inspirat en el poema *Canigó* de mossèn Cinto Verdaguer, va tenir la iniciativa d'encendre els focs de Sant Joan al cim d'aquesta muntanya i des d'allí escampar-los per tots els països catalans. D'aquesta manera prenia un sentit col·lectiu d'unitat la vella tradició dels focs del solstici d'estiu. En un sentit també romàntic, la flama se serva encesa tot l'any al Museu de la Casa Pairal de Perpinyà, des d'on la pugen al cim la nit abans de la nit de Sant Joan, on a les dotze, amb la lectura prèvia del manifest, s'encenen els focs del Canigó i s'escampen, en una llarguíssima cadena humana, per tots els Països Catalans.

Als anys noranta del segle passat, un seguit d'entitats i institucions de Lleida van creure que s'havia de portar la Flama per tot Ponent —tot i que alguns pobles ja la baixaven pel seu compte—, i així és com ens vam reunir, a l'antiga seu d'Òmnium Cultural de Lleida, el mateix Òmnium, un representant de la Diputació Provincial, representants del Centre Excursionista de Lleida, Tradicions i Costums, el Club Ciclista Lleidatà i alguna altra. Es va acordar que el Centre, naturalment, pujaria al cim i encendria la flama per baixar-la fins al refugi de Cortalets i cap a Puigcerdà. Des d'allí els amics ciclistes la baixarien fins a Lleida, on havien d'arribar a temps per encendre les fogueres de Sant Joan. Alhora, per tots els llocs on passarien, tothom qui ho volgués —ajuntaments o particulars— podia encendre la seva Flama vinguda del Canigó. Aqueixes flames s'anaven estenent i ramificant amb la idea de cobrir tot el territori de parla catalana de Ponent.

Des d'aleshores, tota una gernació de companyes i companys del Centre hem pujat la vigília de Sant Joan al Canigó. Ens ho hem pres com una engrescadora excursió més, que incloïa un

llarguíssim i cansat viatge en cotxe i, en arribar prop del refugi de Cortalets, el paisatge de prats alpins, el rosat neret florit en aquelles dates, els magnífics boscos de pi negre, la visió des del cim dels llums de Prada 2.400 metres més avall i el fred a l'acampada. Hi hem pujat pel camí normal, per llevant, passant per la font de la Perdiu, vorejant el pic Joffre i emprenent la forta pujada en llaçades per la tartera fins al cim. També pel vessant de llevant: vorejant el pic Barbier, per la Bretxa Durier i grimpant per l'airosa canal de la Xemeneia que ens porta fins al mateix pic. La tornada sempre ha estat ben pesada: mal dormits, mal menjats i amb la fal·lera d'arribar a temps a Puigcerdà per entregar la flama als ciclistes. La calor d'estiu, en arribar al pla, ens fa oblidar tot el fred passat a la muntanya i, gairebé sense forces, prenem part de l'encesa dels focs a Lleida pensant, més que res, a agafar el llit.

Potser altres ens hem pres la Flama com una manera de formar part activa d'una festa popular de focs i revetlla que hem viscut des de petits, o potser també com una expressió de la unió d'allò que anomenem "Països Catalans" que ens identifica per una llengua, és clar, però també per un passat comú i uns trets immaterials difícils d'esborrar, i potser, finalment, ha estat com una reafirmació del sentit de Catalunya com a pàtria no sotmesa a lleis ni governs forans.

Aquesta és, a grans trets, la Flama del Canigó: la idea de Verdaguer quan va escriure el seu poema s'ha convertit en una flamarada que encén cada any el foc al cim de la muntanya i que s'escampa amb esforç, per damunt de les fronteres dels estats, arreu on ens saludem al matí amb un "bon dia" i ens acomiadem al vespre amb un "bona nit".

Foguera al cim del Canigó per agafar la flama.
Foto: Josep Sierra.

Traspàs de la Flama als ciclistes.
Foto: Josep Sierra.

Al cim amb la Flama.
Foto: Josep Sierra.

Les sortida del pessebres

Josep Lluíz Gàzquez

A finals del 2006, el Centre va portar el *Pessebre a muntanya* a l'ermita de Sant Marc, el darrer organitzat per l'equip habitual format per Àngel Gàzquez i els germans Jové. L'estiu de l'any següent ens deixava el pare i, per motius de salut, els amics Jové declinaven la responsabilitat d'organitzar la tradicional activitat nadalenca. Tanmateix, tots plegats ja havíem començat a pensar la proposta per al 2007: el castell de Llordà. Així és com la família vam pensar que, com a homenatge a la seva tasca, era oportú implementar aquesta proposta, cercar l'itinerari adient i establir els contactes per poder fer una visita al monument.

Gràcies a les aportacions de diversos consocis, a la paciència de la Carme i fins fa un parell d'anys sota la supervisió de la Montserrat, hem anat cercant racons de la nostra geografia que complissin els criteris bàsics de la sortida del pessebre, és a dir, pensar en la gent més gran, perquè sigui accessible amb vehicle, si més no tot terreny; trobar un accés a peu que signifiqui una excursió d'una hora a una hora i mitja; que hi hagi lloc suficient per aparcar tots els cotxes, tenint en compte que els més d'un centenar de participants arriben per mitjans privats; tenir en compte les condicions meteorològiques (boira, neu...), etc.

Amb aquestes premisses, i a proposta de Víctor Iñíguez, el 2008 vam optar per l'ermita de la Mare de Déu de Carrànima, en un ambient hivernal de gel i neu poc previsible al mes maig, moment en què vam anar a cercar els diversos itineraris, a peu o amb vehicle, per concretar en cada cas.

El 2009 i el 2012 vaig recuperar un parell de localitzacions conegudes arran de l'organització de sengles marxes d'orientació: Sant Miquel de Valldàries i Santes Creus del Bordell.

El Roc del Migdia de la Valldan (2010), Sant Martí de la Plana (2011), l'ermita de Toralla (2014) i Sant Miquel de la Tosca (2015) van ser fruit de l'observació cartogràfica, a la qual sóc força afeccionat.

L'amic Manel Cortés em va proposar dues localitzacions més que hem anat afegint al llistat de sortides del pessebre: el cim del Sant Mamet (2013) i la Torre d'Escumó (2016), sens dubte les excursions més llargues dels darrers anys.

La portada del *Pessebre a muntanya* ha esdevingut una de les activitats més multitudinàries de l'entitat, amb una participació més transversal i una molt bona ocasió per retrobar-nos tots els que, per una circumstància o una altra, ja no som tan assidus a les activitats socials del Centre Excursionista de Lleida.

M'agradaria acabar aquestes línies animant-vos a trametre'ns les propostes que creieu adients per continuar aquesta tradició que el 2018 celebrarà la seixantena edició.

Grup de Recuperació de la Memòria Històrica del CEL

Joan Ramon Segura

Els excursionistes tenim la necessitat d'aprofundir en el coneixement del nostre territori. En les nostres caminades hem anat descobrint elements bèl·lics, que en un primer moment no sabíem situar en el temps, ja que durant la nostra formació escolar mai ens van parlar de Guerra Civil, sinó de Cruzada Nacional. L'any del centenari, el Centre va publicar sengles llibres en què es recollien diferents escenaris de la guerra que ens havien d'ajudar a comprendre el conflicte i a emfatitzar amb el drama.

Anys més tard, un grup d'amics/gues del Centre ens vam dedicar a fer excursions pels diferents paratges de la Guerra Civil. Fruit d'aquestes sortides, vam veure que el nostre patrimoni bèl·lic estava tristament malmès entre l'oblit de la incultura. Així és com va aparèixer el **Grup de Recuperació de la Memòria Històrica del CEL**.

L'abril del 2016, vam ser valents i ens vam llançar a la piscina. Vam presentar una **moció a la Paeria** en què demanàvem que s'inventariessin, recuperessin i difonguessin els 49 elements bèl·lics de la ciutat que havíem localitzat. La moció va ser aprovada, per unanimitat, per tots els grups polítics. La nostra alegria es va veure minvada quan ens van dir que la moció quedaria en paper mullat.

L'1 d'abril de 2017, un any després, vam fer una acció reivindicativa, **la neteja d'un niu de metralladores dels Camps de Mart**, per forçar la Paeria a prendre's seriosament la moció presentada l'any anterior. Arran d'aquesta acció, vam tornar a tenir reunions amb la Paeria que sembla que es van fer de manera més seriosa, o no, en la defensa del patrimoni de la guerra.

Al maig, vam col·locar una placa a l'Hospital de Santa Maria que recordava el pas de l'escriptor George Orwell a les seves dependències. Els jardins van passar a anomenar-se **Jardins George Orwell**. Llàstima que altres indrets, com Seitamo, Barbastre o el mateix hotel Continental de Barcelona, no van aprofitar l'empenta per recordar l'escriptor que més bé va reflectir l'absurditat del conflicte armat a la seva novel·la *Homenatge a Catalunya*.

Actualment, estem treballant perquè la ciutat de Lleida i altres pobles de la demarcació recordin els conciutadans que van morir als camps de concentració nazis. L'escultor alemany Gunter Demnig ha dissenyat unes plaques senzilles, les **Stolpenstein** (pedres "entrepussadores") davant de les cases on van viure les prop de 400 víctimes que vam romandre als camps d'extermini. A tot el món n'hi ha posades prop de 100.000.

Ja ho veieu, molta feina, però mai no perdem la il·lusió de trescar pel territori tot cercant nous indicis bèl·lics que ens ajudin a estimar més la pau.

Programa de TV3 “Trinxeres”.

Moció a la Paeria.

El jardins George Orwell, a l’hospital de Santa Maria.

Vocalia de Medi Ambient. El CEL amb l'entorn

Xavier Massot

Qui som

L'objectiu d'aquest escrit és difondre les tasques de la Vocalia de Natura i Medi Ambient del Centre Excursionista de Lleida, i per començar, per posar-nos en antecedents, potser cal remuntar-nos als orígens de l'excursionisme i als de la nostra entitat, als inicis del segle XX, un temps en què ni tan sols existia el concepte semàntic *medi ambient*.

El Centre Excursionista de Lleida va ser fundat l'any 1906 com una entitat esportiva i cultural amb l'objecte de promoure el coneixement i la pràctica de les activitats de muntanya, així com l'estudi i la divulgació dels aspectes culturals que hi tenen relació. Sens dubte, en aquell període de renaixença cultural de Catalunya, el coneixement del territori des del vessant excursionista va ser un dels pilars del procés de dignificació de la identitat catalana i un element clau en la conservació i divulgació del patrimoni en els aspectes cultural, paisatgístic i naturalístic en una època en què, tal vegada, amb la industrialització i el desenvolupament de la modernitat, semblava que tot el que era antic no servia de res. Es cremaven com llenya els retaules de les esglésies romàniques, es desmantellaven pedra a pedra els monuments per portar-los als museus americans i es feien els eixamples de les ciutats arramblant tot el que hi havia al davant. En aquell context, el coneixement i la posada en valor del patrimoni lingüístic, històric, cultural i paisatgístic va ser una de les principals aportacions de l'excursionisme a la societat d'aquell temps, i en va impulsar la conservació. Així doncs, a tall d'exemple, a la ciutat de Lleida es va plantejar un projecte de desmantellament de l'antic hospital de Santa Maria per fer-hi una plaça i assolir així una vista millor de la Seu Nova. Si aquest projecte no va prosperar va ser, en bona part, per la campanya que hi va fer en contra el Centre Excursionista de Lleida, en una època en què oposar-se als poders fàctics era molt més complicat del que ho és ara (trobareu més informació sobre aquest tema a www.cel.cat/histori/iei.pdf).

És a partir dels anys 80 del segle passat que els termes *desenvolupament sostenible* i *medi ambient* comencen a ser presents arreu, si bé, malgrat la seva omnipresència, el seu significat és poc concret i interpretable a conveniència, de manera que en aquells anys van planejar sobre el nostre territori projectes que haurien tingut un gran impacte en el nostre entorn natural, com la carretera que havia de travessar el congost de Mont-rebei, malgrat que es deia que aquesta obra es faria amb totes les garanties ambientals. La conseqüència d'aquesta carretera hauria estat l'alteració irreversible del congost de Mont-rebei, i qui es pot imaginar avui el nostre paisatge sense aquest valuós indret? En aquells temps, però, només el Centre Excursionista de Lleida i una acabada de néixer IPCENA s'hi van oposar.

La campanya *Salvem el congost de Mont-rebei* va constituir, tal vegada, el naixement de la consciència ambiental a Lleida i, en particular, per a molts dels socis i sòcies del Centre Excursionista de Lleida, per als quals el Montsec és el principal referent de la nostra vida excursionista. La nostra activitat, però, no es limita només al Montsec, i en aquella època, i en els anys posteriors, hi va hagut altres projectes que han posat en perill el nostre patrimoni natural i que han estat objecte de debat i de participació de diverses entitats socials. Això ens fa ser conscients que encara avui és necessari un esforç de coneixença i posada en valor del patrimoni natural i ambiental en el qual es desenvolupa la nostra activitat esportiva i, tal vegada, d'acord amb la raó de ser de la nostra entitat i amb l'herència dels més de 100 anys d'història del Centre Excursionista de Lleida, contribuir activament en la seva conservació i gestió.

L'any 1997, coincidint amb l'entrada de Mercè Ciutat com a presidenta del Centre Excursionista de Lleida, va néixer la Vocalia de Natura i Medi Ambient amb l'objectiu de col·laborar amb l'administració i altres entitats en projectes relatius al medi ambient d'interès des del vessant excursionista; desenvolupar els temes ambientals en l'activitat pròpia del Centre Excursionista de Lleida, potenciar el coneixement de l'entorn i del medi natural i aplegar informació sobre activitats, projectes i plans que poden afectar l'entorn natural on es desenvolupa la nostra activitat.

Al número 28 de la revista *Aresta* es va donar a conèixer als socis i sòcies del Centre la constitució de la Vocalia de Natura i Medi Ambient, i el juny de 1997 va començar la nostra activitat. El tret de sortida de la vocalia el vam fer Carles Masfret, Jorge Gonzalo, Lluís Taberner, l'enyorat Emili Loncà i jo mateix. D'això ja fa 20 anys, i potser ara toca fer un recull de la nostra activitat.

Què fem

Dels 20 anys d'existència de la Vocalia de Natura i Medi Ambient, podem destacar el següent:

a) Sortides i activitats de divulgació i coneixement de l'entorn natural: excursions al delta de l'Ebre, a la serra del Monstià, al Boumort, al congost del Mu, als boscos de Cornudella de Baliera i de Poblet, al tossal de la Baltasana, a l'aiguabarreig Segre-Cinca, a la vall d'Àrreu, a la serra de Sant Mamet, etc.
b) Organització de la campanya per a la recuperació del Pont Penjat del Segre al congost del Mu.
c) Participació en les meses de debat sobre l'Agenda 21 local de Lleida.
d) Participació en el projecte de mobilitat sostenible de Lleida.
e) Participació en el programa anual d'ecoentitats de Lleida.
f) Participació en les campanyes contra el Pla Hidrològic Nacional de 2001, contra l'ampliació de Baqueira per la vall d'Àrreu i els Clots de Rialba, contra els parcs eòlics de la serra del Tallat i de Sant Mamet, contra la presa i central hidroelèctrica a l'estany de Besiberri, contra el pont de la Pertusa i contra la presa de Mont-rebei.
g) Participació en el Consorci del Montsec, a la plataforma constituïda per demanar que el Montsec sigui declarat Parc Natural, a la plataforma Lleida Ambiental, de defensa del valors ambientals del riu, i, en particular, del cabal ecològic del Segre a Lleida, a la Plataforma de Defensa de la Timoneda d'Alfés, a la plataforma Protegim l'Horta de Lleida, etc.

h) Participació en els processos d'informació pública de la Xarxa Natura 2000, del Parc Natural de l'Alt Pirineu, en el procés d'elaboració del document de regulació de l'escalada en espais naturals de Lleida, etc.

Val a dir que la participació en aquestes plataformes, campanyes i activitats sempre s'ha dut a terme després de la seva aprovació en el marc de la Junta del Centre Excursionista de Lleida, i fins i tot després de debats públics oberts als socis i sòcies per tal de tenir en compte la pluralitat d'opinions i les sensibilitats dels gairebé mil membres de la nostra entitat.

Pot ser interessant desenvolupar, a tall d'exemple, algunes de les campanyes i actuacions del Centre Excursionista de Lleida en els temes citats anteriorment.

Juliol de 2002. Marxa contra la presa de l'estany de Besiberri.

Octubre de 2002. Marxa en defensa de la vall d'Àrreu.

Pont Penjat del congost del Mu

Com a resultat de la construcció de la minicentral hidroelèctrica del Segre que hi ha just a l'aiguabarreig de la Noguera Pallaresa, es va veure afectat el Pont Penjat que travessa el riu Segre. El maig de 1999, vam iniciar una campanya de denúncia de l'estat del pont i, després de trobar-nos amb l'alcalde d'Alòs de Balaguer, vam col·laborar amb els ajuntaments de Camarasa i d'Alòs per exigir a l'empresa explotadora de la minicentral la reconstrucció del pont. El desembre de 1999, el pont ja estava reconstruït i actualment el congost del Mu és un dels indrets més visitat i valorat per excursionistes i caminadors de tot nivell. Per contra, sense el Pont Penjat la travessa del congost del Mu avui seria impossible.

Pont de la Pertusa, passarel·la del Seguer

L'any 2004, l'administració aragonesa va promoure la construcció d'un pont als cingles de la Pertusa per donar accés al nucli de Montfalcó, situat a la banda aragonesa del congost de Montrebei. Amb l'excusa de refer l'antiga comunicació que hi havia entre ambdues ribes del riu en el marc d'un projecte conjunt de recuperació de camins, es volia fer creure que aquest pont de grans dimensions i dos carrils de circulació tenia exclusivament una finalitat excursionista. A més, la construcció del pont obligava a fer una carretera, que no estava inclosa en el projecte, just on hi ha l'ermita de la Pertusa. La participació del Centre Excursionista de Lleida i altres entitats va fer que s'aconseguís que aquest projecte no tirés endavant i, a més, en una actuació proactiva, el Centre Excursionista va ser peça clau en la proposta d'ubicació del nou pas excursionista entre Catalunya i Aragó al congost del Seguer, on es troba l'actual Pont Penjat. Sens dubte, la culminació d'aquesta proposta es va assolir per la implicació de nombrosos socis i sòcies del Centre Excursionista de Lleida.

Desembre de 1999. Marxa per celebrar la recuperació del Pont Penjat del congost del Mu. Vegeu el detall de l'estat del pont abans del seu arranjament.

Acord de regulació de l'escalada en espais protegits de la demarcació de Lleida

L'any 2009 es va signar un acord de regulació de l'escalada en espais protegits de la demarcació de Lleida entre diferents entitats excursionistes i el Departament de Medi Ambient i Habitatge en alguns àmbits concrets de la serra del Mont-roig, del dispensari de Camarasa, de Rubió i del Salgar per tal de protegir la fauna i, en particular, alguns endemismes de la flora. En aquest acord de regulació, la participació del president del Centre Excursionista de Lleida, Joan Ramon Segura, així com de membres de la Secció d'Escalada i Alta Muntanya, com Jordi Marmolejo, va ser determinant tant pel que fa a la delimitació de les zones que calia protegir com a l'inventari de les principals zones d'escalada.

On anem

En els exemples anteriors, s'ha mostrat que assolir els objectius només és possible amb la transversalitat i la implicació de l'entitat i dels seus socis i sòcies. En realitat, no és la Vocalia de Natura i Medi Ambient, sinó el Centre Excursionista de Lleida qui fa seus els objectius d'integració dels aspectes ambientals en el desenvolupament de les activitats del centre i en la participació proactiva en els temes que poden afectar tant les nostres activitats com l'escenari en què es duen a terme.

El marc d'actuació en què es porta a terme la nostra activitat excursionista és el medi natural. Actualment ens trobem en un moment de gran expansió de les activitats a l'aire lliure en tots els seus vessants, i hem de vetllar perquè la nostra activitat no només sigui compatible amb el medi en què es desenvolupa, sinó perquè, a més, comporti una posada en valor dels seus actius i un estímul per a la seva conservació. En aquest sentit, les petites coses són importants. La incorporació d'informació ambiental en les ressenyes de les sortides i activitats, la recerca i recuperació dels camins de muntanya, el foment del transport col·lectiu, com, per exemple, en les sortides d'autocar, el Centre Excursionista de Lleida, i les activitats organitzades a l'entorn més immediat de la nostra ciutat —horta, riu, Seu Vella, Camí de Sant Jaume, etc.— són un bon exemple d'aquesta transversalitat.

No podem deixar de mencionar que, com fins ara, ens caldrà seguir informant dels projectes i les activitats que poden afectar el medi natural i, sens dubte, ens queden per al futur dos objectius que encara no hem assolit: la declaració del Montsec com a Parc Natural i la recuperació del cabal ecològic del Segre a Lleida.

10 anys sortint en família

Magda Sales

No sé si ho recordeu, però la pàgina web que va crear el grup Sortides amb Família començava així:

"La finalitat d'aquest lloc web no és altra que el foment dels esports de muntanya entre els més joves, si bé al mateix temps intenta donar recursos als seus pares perquè no perdin el contacte amb la natura i amb el món de la muntanya."

Tot va passar en un moment en què uns quants socis i sòcies del CEL van seguir el curs de la vida i van portar al món nous excursionistes. Alhora, també va néixer una nova manera de relacionar-se a través de la tecnologia que va acabar afectant el nostre estimat CEL.

Tot va anar molt de pressa, les ganes hi eren i, amb aquest discurs, va començar a caminar la nova secció Sortides amb Família:

"Segur que molts de vosaltres heu practicat l'excursionisme o bé qualsevol altre esport de muntanya, amb més o menys nivell i amb més o menys assiduïtat. Potser també us ha passat que, a partir d'un moment de la vostra vida, heu decidit augmentar la família i, sense adonar-vos-en, us heu trobat que ja no feu cap activitat de les que fèieu en relació amb la muntanya, o bé que, si heu volgut participar en les activitats programades al vostre centre excursionista, no ho heu pogut fer perquè no són compatibles amb la vostra nova situació.

Aquesta és una iniciativa d'uns quants membres del Centre Excursionista de Lleida que es troben en aquesta situació i que no volen abandonar la muntanya totalment, sinó que desitgen compaginar-la amb els més petits. Una manera de fer-ho és programar sortides pensades perquè s'hi pugui anar amb nens i nenes de curta edat. D'aquesta manera, no tan sols no perdrem la

nostra afició, sinó que fomentarem entre les nostres filles i fills la mateixa il·lusió que nosaltres tenim pel muntanyisme en general.

La idea és que les sortides programades siguin adients a les seves edats i que ho passin bé amb altres nens i nenes.

Pretenem que aquest lloc web sigui un bon punt de referència per a totes les famílies que es troben en aquesta situació, i que hi puguin acudir a la recerca d'informació i de les experiències que ha viscut el nostre grup. És per això que intentarem mantenir una base de dades amb els itineraris que anem fent i tot un seguit d'informació que pot ser interessant per a molta gent.

Al nostre blog mirarem de comentar com han anat les sortides perquè els qui no hi han pogut participar, en cas que vulguin fer-les en qualsevol altre moment, tinguin l'oportunitat de conèixer els diferents itineraris."

El primer que vam fer, pel març del 2006, va ser programar una excursió de cap de setmana a Vilanova de Meià per pujar al cim de la Roca dels Arcs. No només volíem passar una bona estona tots junts, caminant, sinó que també ens vam proposar l'important objectiu d'elaborar un programa de sortides per als mesos següents i descobrir si era possible fer un grup de famílies interessades a fer excursions. L'objectiu es va assolir amb escreix: vam ser 19 menuts i 26 grans, gent suficient per fer sortides regularment.

A partir d'aquí, tot va anar rodat: pares i mares implicats, nens i nenes feliços a la muntanya, excursions a dojo...

Des de sortides d'un dia —Prades, Montsant, Cellers, vall Fosca, coll de Gats, congostos, Montsec, camins de muntanya, pessebres amb els consocis del Centre, camins de ronda a tocar de la platja, capçaleres de rius...— fins a escalades —Camarasa, Margalef, Sant Llorenç, Alòs de Balaguer, Vilanova de Meià...—, passant per sortides més llargues, aprofitant els ponts, per gaudir de la tardor als boscos d'Irati, o més al sud, a Horta de Sant Joan, vies verdes, Pineta...

Sortides a la neu: "Que bé que s'hi estava, al refugi de l'estació d'esquí de Sant Joan de l'Erm, i que divertit que va ser fer el tradicional iglú, o utilitzar la serra, en algun indret del Pirineu..."

Castanyades, Caps d'Anys junts: "Riu que riuuu... acomiadant l'any."

Raquetes, esquí de fons, esquí alpí...

I alguns tresmils que han caigut en aquests 10 anys...

Deu anys d'emoció, de companyonia, de moments inoblidables per a grans i petits, d'hores viscudes irrepetibles, de nervis, de rialles, de transmissió de valors, d'esforç, de paciència, d'estima per la natura, de cultura, d'amistat, de paisatges guardats dins nostre, de colors compartits, de cares molles sota la pluja, d'ulls amb llampurnetes per noves emocions, de créixer amb bona companyia...

Deu anys que són, també, els que fa que el CEL passa dels 100. Hem tingut la sort de ser part d'aquesta història d'una manera diferent, AMB ULLS D'INFANT, i si a aquests 10 anys hi sumem els que tenien els més petits en aquell dia de març de 2006, quan tot just començaven a caminar o havien d'anar a l'esquena dels grans, ens en donen 12, 14, etc.—la seva edat. En aquests moments només es pot dir gràcies pels aprenentatges i per les hores que hem viscut tots junts, grans i petits. Quina sort que hem tingut! Però, ep, continuarem endavant!

Les acampades socials

Dolors Pericon

L'any 2012, a partir de la inquietud d'un grup de socis per fomentar la cohesió i la coneixença de totes les persones i les diferents vocalies del CEL, es va proposar fer una acampada social biennal en què s'impliquessin totes les seccions per realitzar activitats variades. El setembre del 2012 se'n va realitzar la primera edició, que va ser a Toirigo, vora la vall de Boí.

L'any 2014 se'n va fer la segona; aquell cop el lloc triat va ser la vall de Benasc.

Finalment, el 2016 —ara fa poquet— va tenir lloc la tercera, a les valls d'Àneu.

La idea sempre ha estat passar un cap de setmana fent activitats diverses: senderisme a diferents nivells, escalada, barranquisme, bicicleta... No sempre el lloc triat ha ofert la possibilitat de fer totes les activitats que hauríem volgut fer, i per això ens hem anat adaptant. Tant si hem acampat com si hem hagut de buscar alternatives còmodes d'allotjament, sempre hem compartit un àpat, el dissabte a la nit. Els llocs han anat variant i també la manera de fer l'àpat. El primer any, uns socis van cuinar una magnífica cassola de tros, i els dos anys posteriors hem encomanat la preparació del sopar als responsables del càmping o de l'alberg més proper.

Un dels objectius principals és que tots, grans i petits, puguin participar en alguna de les activitats, i també canviar, fer alguna cosa diferent, modificant la composició dels grups habituals per aprendre dels altres. Hem redescobert amb ulls de nen els llacs de Gerber, i aquest últim any hem patit amb els petits la pujada al port de Salau, on hem realitzat un agermanament amb amics francesos.

Ells han participat de gust en les acampades: en les tres edicions hi ha hagut entre 50 i 60 participants. L'ambient ha estat molt cordial i relaxat, i els socis que ho han volgut fer, han ofert la seva experiència fent tallers d'estiraments, cuina, ioga, observació d'estels, observació de flora... o conduint les diferents activitats.

Som conscients que sempre hi ha coses per millorar i estem oberts a la participació de les sòcies i els socis per organitzar les properes edicions! Així doncs,... fins al 2018!

Josep Balagueró. El tresorer

Carmina Pardo

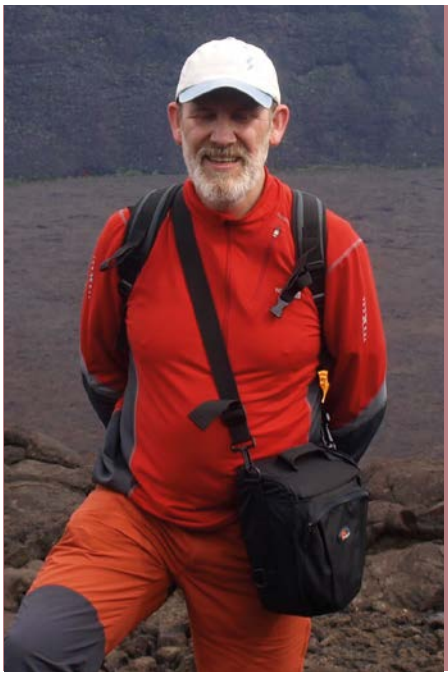

Els companys i companyes del Centre Excursionista de Lleida, sempre motivats per proposar nous reptes als socis i sòcies, em van encarregar una entrevista amb un soci del Centre mai entrevistat.

Un cop sabut qui era el personatge que havia d'entrevistar, vaig tenir clar que no seria una entrevista, sinó el que tot seguit us oferim.

Conversar amb Josep Domènec Balagueró i Bernaus (Lleida), banquer, que, a més de l'excursionisme, estima les festes populars i el país que el va veure néixer; a qui no li és indiferent la injustícia, i reservat, per no dir callat i silenciós, i si parla, però, ja us hi podeu posar fulles, que no canviarà el seu criteri ni amb fums de sabatot.

Quedem al local del CEL, al carrer Comerç.

Ens saludem, ens abracem, seiem, comencem a xerrar, fem fotos... Serà una conversa relaxada, tranquil·la i amb l'únic objectiu de fer-lo parlar d'ell i del que pensa d'algunes coses.

L'entrevista que li fem és perquè és el tresorer del Centre des del 1985.

Josep. Camisa, texans, cabells castanys i alguns ja de blancs, una mica de coroneta, imatge de bonhomia, seriós, però de tant en tant deixa entreveure un somriure, a cops irònic i a cops tendre, i amb un grapat d'optimisme a la butxaca, i encara que sigui poc xerraire, sempre té temps per escoltar. Amb la seva companya de vida, Núria Solé, impossible de definir per manca de qualificatius prou encertats i prou bons.

Li demano que faci una mica d'història familiar

Vaig néixer a Lleida. Som tres germans, el pare era empleat de banca i la mare era a casa. El pare va néixer a Preixens, però podem dir que va viure sempre a Tàrrega fins que es va casar. La mare és de Lleida. Recordo que el pare dibuixava molt bé i li agradaven el cinema i la fotografia. Com a anècdota, puc dir que va posar pel·lícules al Cinema Majèstic de Tàrrega i també feia els rètols d'anunci. La mare, casa i canalla.

El Josep, veí de naixement del carrer Sant Martí de Lleida, als 6 anys, quan va morir el seu pare, va anar a viure al carrer Tallada, on encara viuen la seva mare i el seu germà Jordi.

Una dada: Josep Balagueró té 58 anys, és de la mateixa quinta que Sharon Stone, Michelle Pfeiffer, Tim Burton, Lolita Flores, Prince i Madonna... Deunidoret!

Ets el tresorer més estrany de la història del Centre?

El que fa més temps, segur.

Els dos anteriors tresorers?

Guijarro i Forcada.

En Josep s'entusiasma quan parla de...

Viatges, política i fotografia.

Com definiries el teu estil de tresorer: prudent, conservador, agosarat...?

[Riu] Jo diria que bastant prudent, encara que a cops ha calgut posar-hi gosadia per fer tot el que s'ha fet; per exemple, canvi de local de Paeria 13 a carrer Comerç, de lloguer a propietat.

Parlem de les paraules. Què en penses, d'aquestes expressions?

Individual i col·lectiu

Crec que les individualitats són importants en la mesura que formen part de col·lectius, no per si mateixes.

Servei a l'entitat

Doncs..., moltes hores solitàries, sobretot al començament, però amb el creixement del Centre i els ajuts de mitjans tècnics i humans he pogut reduir les hores i anar al Centre a fer alguna cosa més. [riu]

Com t'autodefiniries?

Persona reservada, però amb consciència col·lectiva.

Tens fama de molt parlador. És així? [pregunta en clau d'ironia]

Sí, sens dubte [resposta en clau d'ironia].

Políticament?

Nacionalista d'esquerres.

Sindicalment?
Afiliat a la UGT.

Un color?
Negre.

Una olor?
Gessamí.

Un so?
El de la flauta.

Un gust?
El d'un bon cafè.

Una textura?
El tacte de la fusta natural.

Tothom sap que no t'agrada gens el bon menjar i el bon beure... Una menja, un vi, una cervesa, un... tu mateix

N'hi ha tantes, però diria que una bona carn i la cuina de mercat. El vi, que porti syrah o ull de llebre. Les cerveses, totes m'agraden, i més en aquests moments, que amb l'explosió de cerveses artesanes hi ha molt per triar.

També ets un amant dels viatges. Quin és del que en tens més bon record? O un parell

Illa de la Reunió i Nova Zelanda.

Gràcies per l'entrevista. Ep! Una cosa..., no parlis tant.

És a Twitter (@almudefartercer); Facebook (almudefar Josep Balagueró).

Acabem aquesta no-entrevista a Can Ramon, fent una cervesa, artesana, com toca.

Cuita el Sol 2004-2013

Feliu Izard

Un cop acabat el XXIV Ral·li d'Alta Muntanya del CEL, a la vall Ferrera, amb només 18 equips, l'organitzador, Jordi Guivernau, em va demanar que anés a pagar a l'alcalde pedani d'Àreu, Sebas Feliu, la utilització dels serveis d'acampada del pla de Boet. Feliu em va explicar que havia pensat a parlar amb els francesos de Vicdessós i de la marató de l'Arieja, a la pica d'Estats, per fer una cursa conjunta. I li vaig explicar allò del conte de Pep Coll.

A la Junta del CEL no els agradava gens aquesta idea, ja que volien fer el XXV Ral·li amb molta pompa.

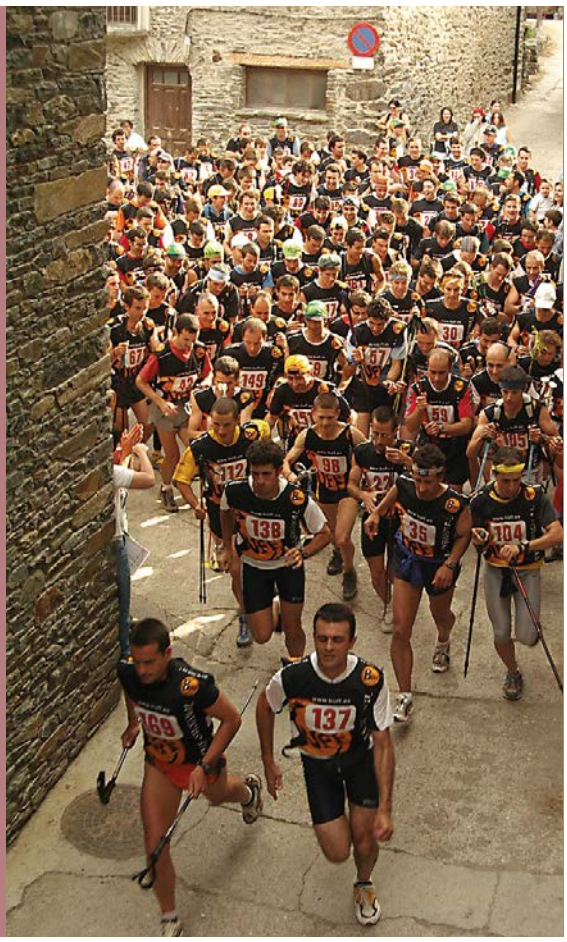

Un dia de tardor nevada, amb esquís de muntanya per la vall d'Àrreu, truquen al mòbil:

–Digui?

–És que sóc el tècnic del Parc Natural de l'Alt Pirineu, i l'alcalde d'Àreu ens ha dit que vostès volen fer una cursa al Monteixo.

–Sí...

—És clar, doncs el Monteixo és dins del Parc i n'hauríem de parlar.

[Ja hi som, amb els ràngers dels parcs, que tot ho prohibeixen].

–És que volem saber com els podem ajudar.

[Ep! Això pinta bé].

–Doncs amb diners.

–Quants?

–Doncs tants euros.

–Tants potser no, però de la meitat se'n pot parlar.

Ho comento al tresorer del CEL, Josep Balagueró, que, posant uns ulls com taronges, em diu:

–No et preocupis, tira-la endavant, aquesta idea del conte!

I així va començar la bonica història de la Cuita el Sol, la posada en escena del conte *L'home que corria més que el sol*, de Pep Coll.

A hores d'ara ja es pot fer un petit resum d'aquesta cursa de muntanya, pionera i emblemàtica. Pionera, perquè és la primera cursa només de pujada (*vertical race*, en diuen ara), i emblemàtica, perquè és, alhora, un punt de referència literari. Només cal veure el nombre de participants i el llistat de guanyadors, encapçalats pels rècords de Mireia Miró i Kilian Jornet, per adonar-se que per la Cuita el Sol ha passat el bo i millor dels corredors de muntanya del nostre país. En l'aspecte literari, Pep Coll ha donat la paraula a les millors escriptores de Ponent per, tot seguit, donar el tret de sortida de la cursa, el toc de les campanes d'Àreu.

3.990 corredors van sortir de la plaça d'Àreu per pujar dalt del Monteixo. Un any, el 2009, a causa d'un temps totalment advers (neu, llamps i trons fins a l'hora de la sortida), no es va poder anar al Monteixo, i es va fer un itinerari alternatiu fins a sota de l'estany d'Eixeus. Tots els altres anys, Monteixo amunt. Els quatre primers, fins al cim; el cinquè, fins a la coma de sota del cim; el sisè és el de l'estany d'Eixeus; els tres següents, fins al cim, i l'últim, fins al Jespedil (una altra vegada la neu va entorpir el pas dels participants). El últims anys, després de superar certes reticències institucionals, l'AMPA de l'escola d'Alins va organitzar, alhora, la Cuita el Sol Infantil. No solament va ser una festa esportiva, sinó que també hi va haver mercat d'artesans pallaresos i exhibició de gossos de pastor, tot plegat ben amenitzat pels acordionistes de Sort o per Pep Lizandra.

Tot això és el que es va veure des de fora. I dintre, a la cuina, què passava, mentrestant? Doncs que 627 persones, la gran majoria de la nostra entitat, totes voluntàries, i pagant-se les despeses de desplaçament i allotjament, treballaven de valent per tirar endavant la prova. De divendres a la tarda a diumenge al migdia, muntant i desmuntant, atenent i ordenant participants, fent cartells i enganxant-los, omplint bosses i entregant detalls a tots els corredors, aparcant cotxes, rebent campistes —i fins i tot passant la baieta, oi, Mercè, presidenta?—, etc. Pel que fa al territori, cinc persones (tres d'Àreu i dues d'Araós) ho van donar tot, generosament, per tirar endavant la Cuita

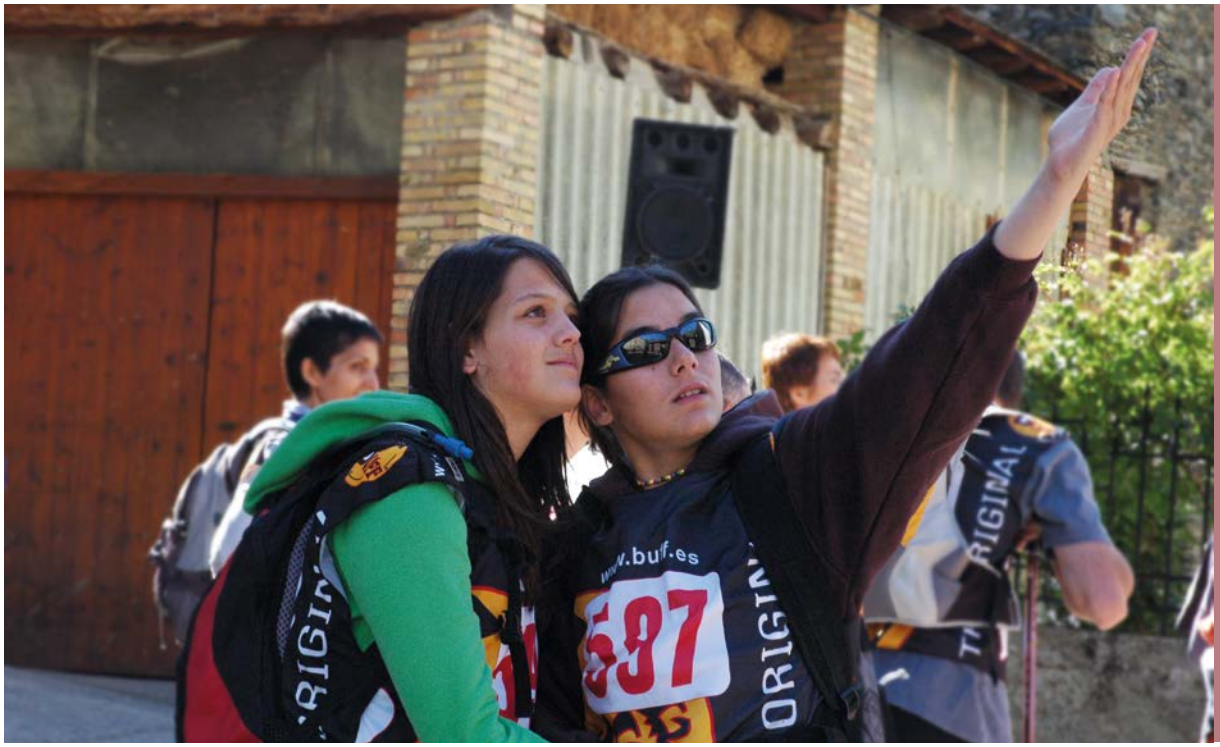

el Sol. Mentrestant, altres es preocupaven de mercantilitzar el cap de setmana en llur benefici.

Econòmicament, no va ser gens fàcil organitzar la cursa. Àreu, un poble petit, de 60 habitants i molt bonic, enclavat al fons de la vall, disposava dels mínims elements turístics (1 hotel, 1 piscina, 1 càmping, 1 bar, unes poques cases rurals i un petit camp de futbol, però molt ben situat) i li mancaven infraestructures com un pavelló, lavabos públics i aparcament per atendre 1.000 visitants. Vam haver de llogar carpes grans, prats per aparcar i per situar-hi els serveis bàsics, lavabos portàtils... Vam haver de fer-nos càrrec del càmping lliure, el sopar i l'esmorzar dels participants, les cadires i les taules, els avituallaments, l'aigua, les mantes i el material de seguretat per al cim de la muntanya. Vam marcar l'itinerari i vam disposar altres elements per atendre en condicions els corredors. Tot plegat va exigir un esforç econòmic important. Els primers anys, amb l'ajuda de les institucions públiques, sobretot del Parc Natural de l'Alt Pirineu i l'ajuntament de la Vall Ferrera, es va anar trampejant la situació. Si s'hagués hagut de repercutir tota la despesa en el preu de les inscripcions, haurien costat 74 € (se'n van cobrar entre 30 i 35). Amb l'arribada de la crisi, es van fer esforços per intentar superar la manca d'ajudes (canvi del format i l'horari i assumpció de dèficits). Els més de 20.000 € aportats directament per la nostra entitat (dèficit); els més de 30.000 € aportats pels nostres socis col·laboradors (estada i allotjaments) i els 140.000 € gastats al territori (el 47% de la despesa total) no van ser suficients per poder tirar endavant la cursa ni per valorar la feina feta en aquells 10 emotius anys.

Com a dades curioses, la Cuita el Sol va generar més de 19.000 fotos i més de 1.900 arxius Excel o Word, amb un pes total de 52,4 GB. Vuit reportatges televisius al *TN* de TV3 (T*emps d'aventura*), a les televisions de les xarxes locals i un especial del 3/24. Un monogràfic de la revista *Aresta* de 80 pàgines, un munt d'articles als diaris *Segre* i *La Mañana*, un parell a *La Vanguardia*, diversos als diaris esportius catalans, uns quants espais en programes radiofònics catalans i a la COPE i més d'11.000 entrades a Google. La perla mediàtica va ser un programa sencer de *Gran Nord*, de TV3. A més, 19 pregons de sortida, 10 de Pep Coll, el pare literari de la Cuita el Sol, i 9 d'escriptores de Ponent.

A la web de la Cuita el Sol, http://www.cel.cat/cuita/index.html, hi trobareu totes les classificacions, fotografies, pregons i resums.

Cal agrair a tots els col·laboradors llur generós i desinteressat esforç per organitzar la millor cursa dels Pirineus.

Com diria Mossèn Cinto:

¡Quins crits més joiosos degué llençar Àreu
al veure arribar el C.Exc. de Lleida,
quants jorns de pernabatre, quantes nits de somiar,
per traure a la llum més pura del sol eixa cursa,
des del cim del Monteixo, del fons de ses entranyes,
com eixa meravella de la Cuita el Sol!

Ares Izard. Esquiadora de muntanyes

Josep Sierra

Unes quantes dades teves: edat, lloc de naixement, estudis...

Tinc 24 anys i sóc de Lleida, on treballo com a infermera de quiròfan a l'hospital on vaig néixer. Ara també estic molt interessada en la investigació, que m'ocupa força temps. Viure a Lleida no em permet esquiar cada dia, però sí moltes altres coses que no podria fer a la muntanya.

Quan vas començar a fer activitats a la muntanya, què és el que més t'agradava?

Vaig començar amb el meu pare i segueixo i seguiré amb ell. Al principi, recordo que anàvem d'excursió a diferents casetes: la caseta fusta (refugi Colomina), la caseta pedra (refugi de Viadós o el de Panticosa)…

Com et vas introduir en l'esquí de muntanya? Per què?

També amb el meu pare. A la primavera, de mica en mica, quan les excursions són d'allò més interessants. Com de malament ho passava al principi! Encara ho recordo, i per això tinc molta compassió amb la gent que comença, perquè és un esport molt desagraït al començament.

Proves en què has participat i dificultat

He participat en curses de tota mena, des d'individuals fins a curses per equips de 2 o 3, llargues o curtes, explosives… Les que més m'agraden són les que tenen pujades, baixades i trams a peu, com les curses individuals. Però si és en equip (i algú amb qui et portes bé), és una excursió-aventura amb intensitat ben divertida.

Parlem de resultats: competicions, classificacions…

Aquest any està sent rodó: totes les curses m'estan sortint bé i n'estic molt satisfeta. Al Campionat d'Espanya individual vaig quedar quarta; en el de cronoescalada, cinquena; hem guanyat l'Altitoy… Estic molt contenta, a més les companyes de classificació es dediquen a esquiar cada dia!

Com a dona, creus que hi ha alguna discriminació a l'hora de valorar les possibilitats d'un esportista?

Jo crec que la primera discriminació ens la posem nosaltres, les dones, perquè ens considerem diferents quan realment som el mateix, persones. No m'agrada que hi hagi recorreguts diferents (és a dir, més suaus), premis diferents, curses exclusives per a dones, revistes d'esport de dones… Si volem ser iguals, hem d'actuar com a iguals.

Com et sents actualment? Creus que reps el suport suficient? El Centre de Tecnificació de la FEEC té alguna cosa a veure en la teva trajectòria?

Els que em donen suport i m'ajuden són els meus pares, el Xavi, els meus germans. Per part d'institucions, federacions, seleccions…, res. Tot ho trobo al meu cercle més proper, em cuiden molt. El Centre de Tecnificació ha estat una experiència i res més, però crec que està sobrevalorat. No m'agrada el seu model ni la manera de fer. Tot i això, ho recordo com una època divertida.

El futur, com te'l planteges?

No ho sé! Jo sé el meu futur a 2-3 setmanes vista, i normalment no encerto en la predicció. L'any que ve? Tampoc ho sé. Potser m'acaba enganxant més la piragua i em dedico a fer curses remant. Deixo que tot flueixi i que, faci el que faci, en gaudeixi. Jo sé que ara mateix m'ho passo molt bé, per tant, de moment seguiré per aquest camí.

Moltíssimes gràcies, Ares

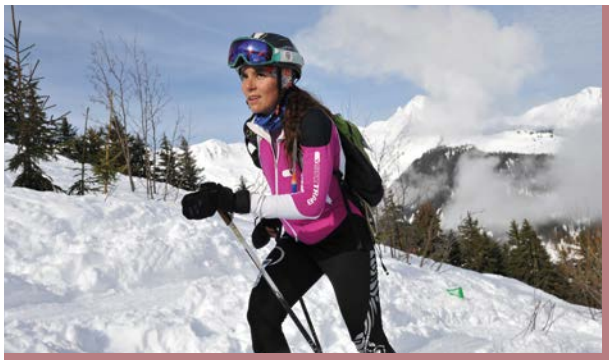

La muntanya i els seus perills

Reflexions

Ferran Ullastre

Sense voler ser repetitius, no és sobrer reflexionar sobre aquesta qüestió que afecta freqüentment els muntanyencs. Sovint es parla dels perills que amaga la muntanya, dels accidents i dels rescats que hi ha cada any. Després ens arriben les recomanacions i els consells per mirar d'evitar-los. Així, per exemple, se'ns diu que hem de sortir a la muntanya amb la roba i l'equipament adequats, que hem d'estar en bona forma física, que hem de portar un telèfon mòbil i, si és possible, un GPS, que s'ha de consultar la previsió del temps i, a l'hivern, el butlletí de perill d'allaus. Tot això sense oblidar el material de seguretat: l'ARVA (aparell de recerca de víctimes d'allaus), la pala i la sonda. Totes aquestes recomanacions estan molt bé, però, malauradament, no eliminen els perills, sinó que el que fan és facilitar els rescats i, com a conseqüència, massificar l'accés a la muntanya. Actualment, moltes persones surten a la muntanya amb la tranquil·litat de saber que, si els passa res, aniran a rescatar-les, i, a més, de forma gratuïta. Dur un ARVA no evitarà que es produeixi una allau, dur posat el casc tampoc no evitarà la caiguda de pedres i seguir l'itinerari més fàcil no és sempre motiu de seguretat. Això no vol dir que no hàgim de dur l'ARVA o el casc posats ni tampoc que no es pugui pujar per l'itinerari més fàcil. El que hem de fer és intentar que no ens agafi l'allau i que no ens caigui una pedra al damunt i, si cal pujar per un itinerari diferent, evitar el més freqüentat.

Recordem que l'experiència ens ensenya a observar, a anar pas a pas, a no fixar-nos objectius gaire ambiciosos, a decidir per nosaltres mateixos i a no deixar-nos influenciar per persones de les quals desconeixem la competència. Per tant, per conèixer la muntanya i detectar-ne els perills, fan falta anys d'experiència, i aquesta no s'agafa anant on va tothom ni fent ascensions a muntanyes molt freqüentades.

Un exemple. Allau de neu al barranc de Bomoré

Guillem Ullastre

Alós d'Isil, Pallars Sobirà

La tarda del 26 de febrer del 2015 (abans de les sis, segons el guarda del refugi del Fornet) es va produir una devastadora allau de neu humida que va trencar i arrencar centenars d'arbres al vessant oest del pic d'Àtics (2.563 m). L'allau es va canalitzar pel barranc de Bomore (escrit també Bamore o de Bamoré), va arribar al riu Noguera Pallaresa i el va col·lapsar una estona fins que les aigües del corrent es van obrir pas per sota de la massa de neu, fang i troncs. Aquest despreniment natural va venir precedit d'un període de copioses nevades i d'un posterior augment de la temperatura ambient, acompanyat de pluja a cota alta. Tot plegat va provocar que el mantell nival perdés cohesió i es desencadenés l'allau.

Al cap de dues setmanes i mitja, el 15 de març, vaig pujar amb grampons i piolet per l'esmentat barranc de Bomore fins a la seva àmplia capçalera. Per creuar la Noguera Pallaresa, vaig aprofitar el con de l'allau (cota 1.330, aprox.) que estava disposat en forma de pont, ja que les aigües del riu passaven per sota. Vaig continuar progressant pel bell mig del barranc i trepitjant uns materials semblants als trobats al començament: neu bruta carregada de terra, brancatge i les característiques boles de neu gelada. Un cop vaig arribar a la cota 1.500, va aparèixer, a l'esquerra hidrogràfica, una important extensió de bosc de coníferes completament arrasada. Més amunt (cota 1.600-1.700), al costat oposat, vaig observar un nou indret boscós i d'extensió similar que havia quedat també devastat per complet; en aquest cas, es tractava d'un bosc menys vigorós i, principalment, caducifoli. A partir d'aquí, el barranc es ramifica i el panorama s'eixampla, fins a arribar a una zona molt més oberta (cota 1.900), on el terreny es torna menys inclinat. En aquests darrers 400 metres (els més drets de tots), la capa de neu havia lliscat tota i havia deixat la terra al descobert: l'allau havia passat a ser de fons.

A 1.900 metres d'altura, una mena de circ rampant força ampli apareix davant meu. Les boires anaven i venien, nevava dèbilment i la visibilitat no era gaire bona. Vaig continuar pujant per damunt d'una capa de neu antiga molt dura fins que em vaig quedar a la cota 2.200-2.300. El pendent s'accentuava de nou, i és aquí on em va semblar que se situaven els punts de tall i, per tant, la zona d'arrencada d'aquesta gran allau.

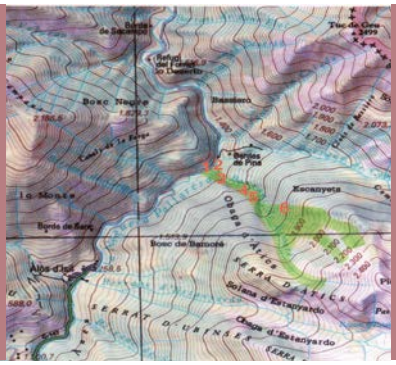

Resseguint els passos del Juanjo

Òscar Garra

Coincidint amb el primer aniversari de la mort de Juanjo Garra, era en un avió amb destinació a Katmandú amb la intenció de seguir els passos del meu germà en el seu últim gran viatge fins al camp base del Dhaulagiri.

Aquesta és la història d'aquell viatge, una petita guia, amb la intenció que us piqui el cuquet i repetiu aquesta aventura tan entranyable. Aquí només explico la ruta fins al camp base, però el **trekking** s'allarga entre 2 i 3 dies més, depenent de la neu i la condició física, s'ascendeix dues vegades per sobre dels 5.000 metres (French Pass, Damphus Pass) i s'avança per Hidden Valley, una plana a gran altura escombrada pel vent, un desert estèril de còdols que et podria confondre i fer-te pensar que camines per la superfície marciana. Es baixen en poques hores més de 2.000 metres per un vertiginós camí fins a Marpha (2.670 m), ciutat coneguda i famosa per les seves pomes. Arribats a aquest punt, es pot agafar un avió fins a Pokhara o seguir caminant, ara ja tot baixada, per la vall del riu Kali Gandaki, la més profunda del planeta, amb parets verticals que fan caure d'esquena només de mirar-les.

Realment us aconsello la ruta, en poques jornades. En menys d'una setmana, és possible traslladar-se des de les zones de les falgueres, amb una calor humida i sufocant, fins a les regions de les glaceres i les neus eternes.

El **trekking** del Dhaulagiri és considerat el més difícil i, juntament amb el de Kanchenjunga, són els dos recorreguts més "salvatges" per les poques repeticions. No són els vuitmils més famosos i, com que es troben als extrems del Nepal, fan més complicat l'accés, i tot això també els confereix una autenticitat que molts altres **trekkings** han perdut per la seva massificació i adequació al turisme.

Per aquestes raons, el govern nepalès prohibeix realitzar-lo sense guia local. I un guia suposa un cuiner, i aquí els rols estan molt ben definits, és a dir, qui guia no cuina i qui cuina no guia. Al final em van acompanyar Sudeep, Dinesh i Nar Bahadur, molt forts, senzills, amables, trempats, de somriure càlid, hàbils per als negocis i perfectament aclimatats a les altures.

Barcelona - Doha - Kathmandu

El meu primer contacte amb Àsia va ser el luxós i eteri aeroport de Doha, un autèntic miratge del que em trobaria de Kathmandu.

Un cop al Nepal, el rumb de l'avió va transcórrer durant la majoria del recorregut paral·lel a la serralada de l'Himàlaia. El cel estava net de núvols i deixava veure la majoria dels grans cims, una imatge que aborrona.

L'aire a la capital va ple de sons de cotxes, botzines de motocicletes, cants de galls, xiulets policials, venedors ambulants de fruita cridaners..., i tot això enmig d'un caos polsegós.

Kathmandu - Pokhara

Són les set del matí, hem agafat un bus turístic que ens traslladarà a Pokhara. És un matí de dissabte i la ciutat ja és plena de bullici, de gent arreu, i qualsevol descampat s'ha convertit en un improvisat camp de criquet on els nens, i els no tan nens, gaudeixen d'un ja calorós dia. Tot està ple de vida i activitat.

El recorregut transcorre per una carretera que serpenteja per valls frondoses, exuberants, plenes a vessar de vegetació i amb un rang de verds extraordinaris. La calçada no té senyals ni indicacions, no deixa de ser una fina capa d'asfalt —quan existeix— dipositada per cobrir tots els sots i els clots profunds i esgarrifosos. Impera el caos, campi qui pugui, tothom avança, tant és on i com. Al principi et sents impotent, sorprès i, per què no dir-ho, espantat davant de tanta anarquia. Per fer-nos una idea del desconcert, són necessàries vuit hores per recórrer una distància de 200 quilòmetres.

Pokhara està situada més o menys al centre de Nepal, a l'oest de Katmandú. És la segona ciutat en importància, situada al costat del llac Phewa Taly, i s'ha convertit en punt de partida de les expedicions que es dirigeixen cap al Dhaulagiri i els Annapurna.

D'esquerra a dreta, Nar Bahadur, Dinesh i Sudeep, fent una parada en el camí per picar uns cereals torrats.

Pokhara - Beni - Dharapani (1.470 m)

A les 6.30 h el sol llueix al cel, no hi ha núvols i la calor ja és insuportable. Per agilitzar el trajecte fins a Beni, decidim passar de l'autobús i agafar un taxi. Una carretera sinuosa ens porta a través dels contraforts de la serralada de l'Annapurna fins a arribar a la ciutat de Beni (70 km, 3 hores). Passegem pels carrers a l'espera que el microbús que ens traslladarà fins a Darbang s'ompli, si no, no hi ha viatge.

Després d'unes hores ens posem en marxa i voregem el riu Myagdi Khola a través d'un paisatge exuberant de fèrtils camps d'arròs i densos boscos que desafien la gravetat en pendents de vertigen. Passem i ens aturem en diversos assentaments, d'una a tres cases, on permutem passatgers i mercaderies, tota una experiència, comparteixes unes rialles i acabes amb farcells o gallines a la falda. Després d'unes hores, som a Darbang.

Esperem que la pluja sigui menys intensa per començar a caminar i, tot i que ja fa uns dies que fem **trekking**, no és fins a aquest moment que realment comença la caminada. Ja tenia ganes d'allunyar-me d'aquestes carreteres infernals. Aviat arribem a Phedi i comencem l'ascens cap al poble de Dharapani. Plou i durant tota la tarda caurà un plugim intermitent.

Dharapani - Muri (1.940 m)

Anem a dormir amb núvols i un lleuger plovisqueig i ens despertem amb un sol resplendent. No hi ha núvols, i és llavors quan em quedo paralitzat en fer-me conscient de les vistes que contemplo: és la cara sud del colossal Dhaulagiri. Una sensació estranya em recorre el cos i m'envaeix un terrible sentiment de tristesa que em desperta ecos en la ment i el record: és la primera vegada que sóc tan a prop del lloc de l'accident del meu germà.

Comencem el camí vorejant el riu. Al principi es converteix en un trencacames —ara pujo, ara baixo—, fins que emprenem una pujada fins al llogaret de Muri, enclavat a la confluència dels rius Myagdi i Dhara. El Myagdi flueix des del nord, i aquest serà el nostre rumb, remuntant la vall homònima.

Muri és un poble petit de cases disseminades i una escola, sense llum ni aigua corrent; bé, aquestes i moltes altres comoditats ja fa dies que les hem anat deixant i a mesura que ens anem acostant al nostre objectiu ens trobem més en contacte amb la natura. Només hi ha una font, situada al centre mateix del poble, i segurament les cases hi van créixer al voltant. En algun moment del dia tot el poble acaba passant pel raig d'aigua, ja sigui per rentar-se ells o bé la roba, netejar els estris de cuina, omplir les garrafes que més tard serviran per cuinar i beure... tota una desfilada de persones. A la nit, una lluna immensa és la reina del cel.

Muri - Boghara (2.080 m)

Des de Muri, baixem fins a un pont que creua el Dhola Khola abans de tornar a pujar i dirigir-nos cap al nord. Canviem de vall. Aquesta és més angosta i la ruta serpenteja al llarg de camps de cultiu, terrasses i cases aïllades.

Topem amb dues cases enmig d'una petita clariana i els demanem si ens poden donar menjar. I en un tancar i obrir d'ulls sóc al riu recollint petites plantes semblants a nenúfars que acabaran convertides en l'acompanyament de l'arròs; mentre, i com el primer dia, Dinesh, el guia, recull els brots verds d'ortiga per fer un puré amb farina i aigua.

La llarga jornada es fa dura per la intensa calor i l'ascensió per una senda aèria que s'enfila per la vall. Un costum nacional al Nepal és construir escales als llocs més insospitats, i el camí, als punts més delicats, que són molts, es converteix en interminables esglaons que condueixen a més trams d'escales que, finalment, ens porten fins al poble de Boghara.

Cada dia que transcorre ens creuem amb menys gent pel camí. Aquí es va a tot arreu a peu, per senders de muntanya pedregosos, i la majoria porten les pertinences en cistells de bambú a l'esquena que subjecten amb cintes amples al front.

Boghara - Dobhan (2.500 m)

El camí descendeix durant una estona cap a Jyardan, l'últim poble que ens trobarem fins a arribar a Marpha. Núvols foscos s'amunteguen damunt nostre. El camí segueix el curs del riu a través d'una jungla molt espessa, autòctona, d'arbres retorçats i coberts per una capa de molsa i falgueres arbòries. Aquí tot és vida, llevat de la senda per on avancem i el riu, i tot està cobert per una capa verda de vegetació. Les roques estan completament integrades a la selva i tot just les pots veure. A poc a poc anem ascendint fins a arribar a una àrea de pasturatge coneguda com a Dobang.

Dobhan - camp base italià (3.660 m)

La llarga caminada transcorre per zones boscoses i morrenes esquitxades d'enormes i caòtics blocs de roca que dificulten l'ascens. Creuant el riu Konaban Khola, seguim encaixonats en un bosc profund, entre les clarianes que deixen els arbres, i, sempre que els núvols ens ho permeten, podem veure la paret oest del Dhaulagiri. Ja no és una selva exòtica i tropical, sinó un bosc de coníferes i rododendres que disminueix gradualment amb l'altura. Ens acomiadem dels últims arbres: ja no en tornarem a veure fins a arribar a Marpha. A la llunyania, les primeres neus. Hem deixat els boscos per sortir a l'espai obert de l'alta muntanya. El camp base italià és una esplanada enorme, amb alguns edificis, pensat i preparat perquè les expedicions hi passin un dia d'aclimatació abans d'emprendre l'últim tram fins al camp base.

Aquí ens quedarem un dia. És essencial realitzar correctament el procés d'aclimatació. Aprofitem per descansar, fer fotografies, endreçar-nos com cal i rentar roba.

De tant en tant, un estrèpit ens sorprèn i ens treu de la calma, semblen explosions: són allaus de roca i gel, són molt lluny, però aquí tot és enorme i aclaparador. El monsó és a les portes, les temperatures comencen a pujar i el gel perd la seva verticalitat per acabar esclatant contra el terra.

A la tarda, els núvols ascendeixen per la vall i en un moment ens sepulten en una foscor humida.

Camp base italià - camp base Dhaulagiri (4.630 m)

Iniciem l'etapa quan despunta el dia. Ens queda un tram llarg i dur. Creuem una petita glacera que es forma de la neu que cau de la paret oest del Dhaulagiri. Hi ha un tram perillós per les caigudes de pedres. El camí ens condueix fins a una zona de grans blocs amb un fort pendent.

Més enllà de la glacera, s'arriba a una àmplia zona de gespa, coneguda com a camp base japonès (3.850 m). Aquesta jornada desperta admiració. Aquí, tot, des dels rius i el silenci fins a les distàncies, pertany a una altra escala. La senda ens condueix fins a arribar a la morrena frontal de la glacera del Chhonbardan.

Seguirem avançant pel seu llit davant els amenaçadors seracs que pengen de les parets.

Intentem enllaçar les fites, però és impossible, la glacera està molt descomposta. Les fites que abans servien per guiar els expedicionaris del Dhaulagiri ara ens serveixen de poc, i per on abans es podia passar ha aparegut un torrent que baixa amb molta violència, o unes enormes esquerdes que ens dificulten o impedeixen avançar. Triguem molt de temps i ens costa molt esforç trobar un camí factible. Després d'una caminada exigent, arribem al camp base.

Una vegada habilitat el nostre campament en els escassos espais plans de què disposa la glacera, aixequem un monticle de pedra, a manera d'estupa, amb l'objectiu i el sentit de recordar el Juanjo.

Sóc conscient que una construcció d'aquestes característiques, a la superfície d'una glacera en constant moviment, no durarà eternament, però la doctrina budista ja ens diu que absolutament tot està sempre en un estat de canvi permanent.

Ara només cal que algú s'animi i s'acosti al camp base.

Estupa en memòria del Juanjo.
A la placa, una frase que deia sovint i que sempre m'he cregut, "Cal fer realitat les il·lusions personals".

Les muntanyes d'una vida

Lluís Garrofé Consul

En primer lloc, vull felicitar el CEL per la celebració dels 110 anys, i en particular els presidents que hi han estat al capdavant durant tots aquests anys.

Us he de dir que la manera d'entrar a formar part del Centre Excursionista de Lleida va ser casual. Va ser a través d'un curset de geologia dirigit per Juli Vallory a l'escola de Magisteri. Tot el que ens explicava es comprovava i s'experimentava sobre la realitat, fent sortides. A poc a poc aquelles sortides van ser completades amb les que feia el CEL. Van sorgir diverses amistats i vaig decidir fer-me'n soci, i des de llavors —era finals dels anys 80— i fins ara no he deixat de formar-ne part. Les sortides eren, a l'inici, d'un dia a diferents llocs, però a poc a poc es van anar ampliant. També vam fer sortides de preparació per anar al Montblanc (recordo la del Posets, al juny, on hi havia molta neu i un llac gelat). Al juliol vam decidir fer el Montblanc, però crec que, malgrat que comptàvem amb preparació, els elements meteorològics van fer que no poguéssim fer el cim fins a l'any següent.

Em vaig iniciar a fer muntanya amb els alumnes de l'escola quan anàvem de campaments i fèiem travesses pel Pirineu; de fet, durant molts anys només vaig conèixer dos tresmils del Pirineu, la pica d'Estats i l'Aneto, que feia amb els alumnes i exalumnes a l'estiu de manera alternativa, un any a cada lloc, i com que hi anàvem passant noves generacions, vaig fer que descobrissin, estimessin i gaudissin de la muntanya. Dins del meu món educatiu, sempre he considerat que l'excursionisme és un complement important de cara a la formació de la personalitat de l'alumne. Quan em pregunten quin és el record més important que he viscut, la resposta és que sempre m'he sentit feliç, però el que no deixo de relatar és el que va suposar salvar la vida de tres noies que pujaven a l'Aneto. És una de les històries que més m'han marcat i que vaig viure el 16 de juliol del 1988 a la glacera de l'Aneto, on s'havien quedat les tres noies, que no eren del meu grup. Vaig tornar a pujar i les vaig poder treure de la glacera abans que arribés la negra nit. Van estar a punt de perdre la vida per una imprudència.

El contacte amb les persones del CEL va ser la continuïtat de fer cims del Pirineu i d'anar superant tresmils, al començament amb Juli Vallory al capdavant i més tard, amb Joan Ramon Segura. Anàvem marcant els tresmils fets, i semblava que arribar als cent ja era suficient, però no va ser així, vam anar continuant, juntament amb Jaume Brescó, fins a fer tots els del Pirineu. L'últim cim amb cordada i ràpel va ser el Dit del Perdut, amb David Gensana. Em va fer molta il·lusió el lliurament que em va fer el CEL del piolet de Juli Soler Santaló. Aquell dia vam pujar al tuc de Mulleres per completar tots els tresmils catalogats als Pirineus, i a la nit vam fer la festa. Fer els tresmils del Pirineu va suposar un gran esperit de superació, ja que tenia 80 anys i era, per tant, la persona de més edat. La muntanya sempre ens deixa grans moments, perquè busques

viure experiències que puguis recordar tota la vida, perquè a la muntanya ho vius tot intensament, i quan passes per una situació dura penses que has d'"aguantar aquest moment, que ara en vindrà un de millor, que ajudes els companys i ells m'ajuden a mi". La serenitat combinada amb la bellesa dels indrets recorreguts t'omple el cor de joia. És important plantejar-se la vida a força de reptes, és un punt necessari de cara al futur. Com a alpinistes, hem de fixar un repte per assolir el cim, però cal, molt apassionament, un cert valor i un aprenentatge. A la muntanya hem d'estar ben preparats perquè sempre ens pot donar arguments per desafiar-nos. Per assolir un bon rendiment, el factor mental té un paper important, però també l'entrenament, l'alimentació, el descans nocturn i els hàbits saludables, i una bona recepta és la broma i el bon humor.

El CEL també ha fet molt pel nostre territori, ens ha ajudat a redescobrir, a recuperar camins, a senyalitzar rutes que s'havien perdut, camins que s'utilitzaven abans per anar d'un poble a l'altre i que, amb el ressorgiment de la motorització, havien quedat oblidats. Un dels primers camins que es va recuperar va ser el que va de Tartareu (el meu poble) a Alberola.

També voldria parlar del senderisme i de les curtes i llargues caminades que han marcat part del meu temps lliure. En primer lloc, van ser l'escola, les sortides de cap de setmana, els campaments i les travesses amb els alumnes i exalumnes. Tot això m'omple de satisfacció, ja que, modestament, he pogut sembrar i recollir fruits abundosos. Recordo alguns itineraris: el camí de Sant Jaume fins a Finisterre, lligat al GR-11 per arribar al cap de Creus, de l'estret de Gibraltar al cap de Creus i d'aquí fins a Roma, on em van acompanyar Josep Caba i Vicenç Sáez. Sense grans companys i amics i el suport de la família hauria estat impossible fer el que he fet.

El món del senderisme també m'il·lusiona, perquè m'agrada la muntanya, m'agrada caminar. L'entusiasme no té caducitat, passen els anys i els infants i els no tan grans em diuen: "Quan sigui gran vull ser com tu." És bo plantejar-se reptes i objectius any rere any, conscient que la salut marcarà el ritme dels passos, i estic segur que quan les cames fluixegin iniciaré altres projectes igual d'exemplars. Hem d'intentar que l'esgotament no ens arribi, perquè ens portaria a un món tancat i molt limitat. Hem de superar les dificultats com a via de coneixement personal i de creixement interior.

El passat 25 de juny, amb 84 anys, juntament amb la meva néta Irina, vaig tenir la joia de poder pujar al Kilimanjaro. Així doncs, per acabar, només vull dir que la "vellesa" hem d'abraçar-la i estimar-la, que tenim l'oportunitat de ser millors que abans, ja que la felicitat i l'alegria es reprodueixen, i com més es fan servir, més se'n té, ara i en el futur.

Projectes dels darrers 10 anys

Josep M. Castellví

Pocs projectes col·lectius poden presumir d'haver superat un període d'una dècada quan, avui, l'associacionisme en tots els camps es viu i es gestiona més des de les xarxes socials que no pas presencialment. I ves per on, en aquest escenari, el CEL ja ha celebrat els seus primers cent deu anys com a institució. Per als qui formem part d'aquesta entitat que sentim tan nostra, cadascú en el seu propi àmbit d'activitat i compromís, deu anys poden ser també, si res no ho ha impedit, un cicle complet de creixença i consolidació en els aspectes familiars, professionals, personals i en aquells altres que ens omplen i ens satisfan, com és, en el meu cas, l'exploració subaquàtica.

En aquests darrers temps, he tingut la satisfacció de veure com s'afegien a moltes d'aquestes activitats els meus fills, en Pau i en Roger, a qui he alliçonat per tal que tinguin l'oportunitat de conèixer un medi, l'aquàtic, fràgil com n'hi ha pocs, que sempre he considerat com una unitat inseparable de l'espai terrestre, sigui la plana, sigui la muntanya, a l'hora d'estudiar-lo o de plantejar mesures de conservació o recuperació, tant pel que fa a aspectes mediambientals com de patrimoni geològic i històric. De planeta només en tenim un, però amb molts escenaris. I l'aigua ha estat ben present, els darrers deu anys, en les meves activitats.

Gairebé dos mesos d'exploració antàrtica van servir per donar la benvinguda a l'any 2006. La destinació va ser propiciada pel rodatge de la sèrie de TVE *Al filo de lo imposible*, que em va embarcar, amb la bandera del CEL, a bord d'un petit veler, *Le Sourire*, des de Puerto Williams, a la riba xilena del canal de Beagle, acompanyat de reconeguts especialistes, experts navegants alguns, com el capità Hugo Delignières, el primer marí que va hivernar en solitari en aquell continent; d'altres, alpinistes, com Álex Chicón i Ramon Tamayo, i la capbussadora Carmen Portilla, ensems productora del programa, juntament amb el director, Sebastián Álvaro, i l'equip de rodatge. La travessa a vela, durant cinc dies, des del continent americà fins a la península Antàrtica, ja

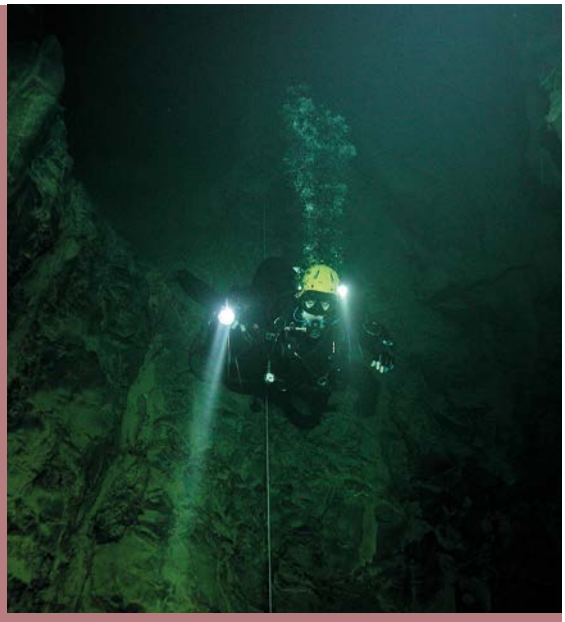

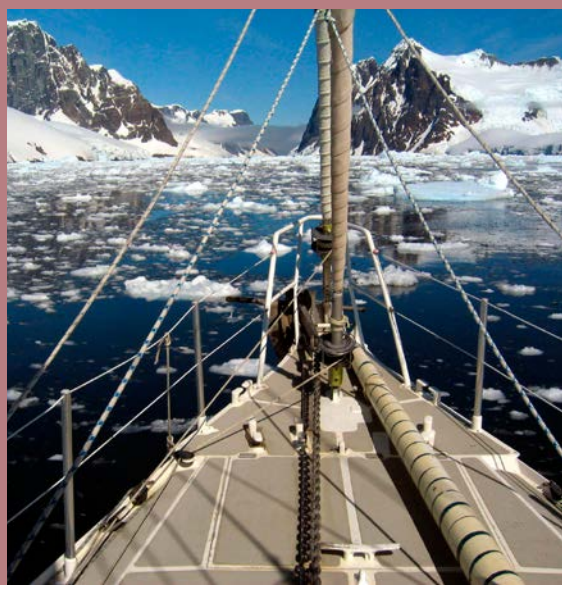

és, per si mateixa, una aventura, però, de tot plegat, allò que em va deixar un record inesborrable i continua exercint en mi un irresistible atractiu van ser els rodatges sota els icebergs, a 40 metres de profunditat, on se sentia crepitar el gel mentre s'esquerdava damunt teu, a 2 graus negatius de temperatura. Entre moltes altres experiències, i a banda de gaudir de l'exploració d'un paisatge primigeni, vaig veure ploure a l'Antàrtida, un lloc on abans no ho feia mai. És un senyal que alguna cosa està canviant en els complexos mecanismes naturals que regulen el clima, factors als quals, malauradament, s'ha afegit l'activitat humana.

Més a prop de casa, l'any 2009, vaig afegir-me a les exploracions de la surgència de la font Bordonera, entre Organyà i Coll de Nargó (Alt Urgell), amb els companys del grup Proteus Josep Guarro i Hilari Moreno, i David Magdalena, del SIE, entre d'altres, que van donar continuïtat a les efectuades anys abans, en diferents etapes, per Xavi Gascó, Jordi Delgado i Xavi Garza, de l'Espeleo Club de Gràcia. Els integrants del grup Proteus van topografiar fins a 60 metres de profunditat, encara amb l'ús d'equips de busseig de circuit obert, això és, amb ampolles de gas consumible que obliga a la reposició cíclica dels tancs així que es van buidant. Les progressions dels darrers anys, ja amb l'ús d'equipament de circuit tancat, sistema que reaprofita el CO_2 exhalat, permeten perllongar substancialment el temps de permanència sota l'aigua i han fet possible que altres equips de treball, amb la participació de Chris Jewell i Artur Kozłowski (ambdós del Cave Diving Group) i Jordi Yherla i Joel Borrazás (ambdós del GEB), hagin assolit la cota dels 80 metres de profunditat, amb un recorregut total de 850 metres des del punt de sortida. Actualment està a punt de publicar-se la topografia actualitzada, en què ha participat l'urgellenc Joel Borrazás, del GEB. De les campanyes dutes a terme fins a l'any 2011 en vaig realitzar un documental de format televisiu, *Els rastres del Tethys*, guanyador del premi Pica

d'Estats de l'any 2013, en què va intervenir, en qualitat de geòleg, l'amic Jordi Balasch, del nostre GEL. El projecte prenia com a punt de partida l'exploració del sistema inundat de la font Bordonera, i feia un viatge terra endins, a través de diversos escenaris geològics propers, per descobrir els mecanismes de circulació de l'aigua fins que surt a la superfície.

Encara dins del món de l'espeleobusseig, l'any 2012 vaig tenir el plaer de realitzar el documental *De la bellesa i del temps*, amb el suport logístic del Grup Nord de Mallorca, en què el protagonista va ser el llegendari capbussador barceloní, pioner del busseig i ensems de l'exploració de coves submergides a l'estat espanyol, Eduard Admetlla, que, amb 88 anys, va voler endinsar-se en el complex laberíntic inundat de Sa Gleda, una veritable joia geològica d'origen càrstic i d'una bellesa colpidora. El repte més important va ser que pogués accedir-hi (i sortir-ne) a través d'un profund avenc format per l'esfondrament del sòl. Tot l'equip de rodatge va ser esperonat a cada moment pel seu entusiasme contagiós i exemplar.

Simultàniament, al llarg d'aquests anys, no he deixat de documentar i explorar els naufragis de la Primera Guerra Mundial que hi ha al golf de Sant Jordi, entre el cap de Tortosa i el cap de Salou, un extens cementiri de naus enfonsades de 55 a 105 metres de profunditat, testimoni material d'una fosca etapa de la història, projecte al qual he donat continuïtat cronològica amb la documentació, catalogació i exploració dels diversos derelictes que hi ha a la mateixa zona, però pertanyents als anys de la Segona Guerra Mundial. Així, he completat l'inventari de restes d'ambdós períodes bèl·lics en aigües tarragonines, estudi que ha quedat reflectit en el llibre *La Segona Guerra Mundial al mar de l'Ebre i a Tarragona. Les traces del conflicte*, publicat el mes d'abril d'aquest mateix any.

Mirant al futur, allí on hi hagi escenaris amb interrogants geològics o històrics, sempre hi haurà algú disposat a desxifrar-los, sigui en nom de la ciència o per la simple inquietud humana de saber allò que li és desconegut. Tant de bo que d'aquí a cent deu anys encara hi hagi socis a la nostra entitat que explorin i descobreixin, o que senzillament gaudeixin caminant o capbussant-se en paisatges engrescadors. Si en aquell moment encara es dóna aquesta circumstància, voldrà dir que, malgrat el temps passat i el món virtual que estem construint i que, quotidianament, ens allunya de la realitat, alguna cosa haurem fet bé tots plegats que haurà permès mantenir viu l'esperit del CEL.

La SAS-CEL en els 110 anys del Centre. Una visió personal.

Blai Montserrat
i Calderó

Quan vaig ser acollit pel CEL feia poc que s'havien commemorat els seus primers 75 anys. Encara recordo l'adhesiu d'aquella efemèride. Poc després, l'any 1983, alguns bussejadors de Lleida i rodalies es van afegir al Centre per tal de constituir la Secció d'Activitats Subaquàtiques, la SAS-CEL. El CEL va assolir el centenari el 2006, i la SAS, els 23 anys d'activitat divulgativa i de formació, essent la culpable de les aleshores noves fornades de bussejadors i, indirectament, de la posterior creació de noves entitats d'activitats subaquàtiques a les nostres contrades.

I ara, 110 anys de Centre Excursionista. Deu anys més que m'han passat volant i que han deixat la lògica empremta en la maquinària fisiològica d'aquest excursionista bussejador que, tot i així, confia a poder anar gaudint amb els companys dels *moments màgics* que ens regala la natura, la recerca o l'engrescament per un possible projecte.

El Centre Excursionista de Lleida m'ha permès conèixer una munió de consocis a qui admiro pel seu treball i dedicació a l'entitat i a l'engrandiment del món excursionista, que, per a mi, és equivalent a conrear l'estima envers la natura, el territori, la història, la divulgació... I l'embolcall empresarial que afecta cada cop més la realització d'activitats esportives i de lleure a la natura, amb regulacions afavoridores de la professionalització i la seguretat, no ens ha de fer perdre l'esperit excursionista que sempre m'ha inspirat el CEL.

Servo amb cura els butlletins i les *Aresta* del Centre, on s'han abocat durant dècades continguts majoritàriament interessants, amb escrits i articles de socis que han marcat, i encara marquen, petjades inesborrables que configuren un sucós fons documental.

Considero un privilegi haver pogut publicar alguns articles, abans al *Butlletí* i posteriorment a l'*Aresta,* habitualment relatius a les meves dèries envers les aigües continentals i, en els darrers anys, en l'àmbit de Blancafort, a Canelles, i de Mequinensa, *mar d'Aragó*. Espero amatent, però, la continuïtat de l'*Aresta* digital per tal de poder-hi abocar algun treball en curs.

Aquesta darrera dècada, cal reconèixer-ho, s'ha caracteritzat per un frenètic i galopant desenvolupament dels dispositius digitals i per l'aclaparadora estesa de xarxes socials. Aplicacions cartogràfiques, GPS, Google Earth..., tot un món de connectivitat que, ben utilitzat, és força profitós. Eines quotidianament actualitzades amb noves prestacions que, sortosament, no m'han fet oblidar el plaer de remenar el meu calaix dels mapes, alguns de vells, que difícilment trobaria per Internet, tot i que ha estat mitjançant Internet que, en aquests deu darrers anys, he pogut aprofundir més en diverses recerques, contrastant dades i agilitzant nous projectes.

També fa uns deu anys que vaig aparcar la fotografia analògica, les diapositives. Des d'aleshores, la digitalització de diapositives i la fotografia i el vídeo digital m'han permès, com a *amateur*, enriquir el meu arxiu gràfic i editar alguns documents que recopilen dades i imatges de les meves excursions i mogudes subaquàtiques, amb la vocació de compartir-les amb els companys, la família i els possibles interessats.

Albirant ja els 125 anys del CEL, auguro que els reptes de tota mena que caldrà trampejar fins aleshores en faran una entitat encara més emblemàtica del que ja és ara.

Deu anys de canvis. La fotografia com a exemple

Manel Cortés

Com passa el temps! Sembla que era ahir que celebràvem el centenari del Centre i ja hem arribat als 110.

Arribats a aquest punt, ens podem preguntar què ha canviat entre una efemèride i l'altra pel que fa a l'entorn i, naturalment, en allò que afecta el Centre. Hi ha coses que sembla que no s'han mogut i altres que ho han fet, i molt. Entre les immutables, podríem incloure les muntanyes, que són al mateix lloc de sempre. Però ni això, ja que la muntanya ha canviat, fins i tot en aquest breu període de 10 anys, una fotesa a escala geològica. Perquè, per exemple, les glaceres pirinenques (i les de tot el món) han retrocedit un graó més, camí de l'extinció. L'escalfament global que fa minvar els casquets polars i totes les masses de gel, des de Groenlàndia fins a la Patagònia, no podia pas perdonar les humils glaceres dels Pirineus, que en els darrers anys han perdut la meitat d'extensió.

Hi ha hagut altres canvis, com la proliferació, al meu entendre, excessiva, dels equipaments amb sirgues, cadenes i agafadors per fer fàcils molts passos que, altrament, no ho serien. Aureli Teixidor em va explicar que a la meva muntanya familiar, Sant Llorenç del Munt, s'han plantat uns ferros a la canal dels Micos, una drecera aèria que des del coll del Morral del Drac s'enfila cap a la Mola, que em feia passar unes bones estones quan jo era un excursionista novell, ja fa un munt d'anys. Ah! I aquelles antiestètiques escales de Mont-rebei... La muntanya no ha de ser un parc temàtic.

I a part de la muntanya? Una cosa que avui deixaria astorat qui es despertés després d'haver hivernat des del nostre centenari seria el frenètic desenvolupament dels sistemes de comunicació personal. Llavors ja existia Internet, és clar, també Google, el correu electrònic i el telèfon mòbil, però en aquests deu anys hem vist novetats abans inimaginables: Facebook (generalitzat a partir del 2006), Twitter (també des del 2006), YouTube (promocionat per Google el mateix any). I també han aparegut Flickr, adquirit per Yahoo el 2005, que permet intercanviar imatges en temps real, i el seu equivalent de Google, Picasa, aparegut el 2006. I aplicacions per a mòbils com WhatsApp, efectiu des de l'any 2009, i Instagram des del 2010. Formes de comunicació que han capgirat a fons les relacions humanes i han fet cada cop menys necessària la proximitat física per als contactes personals. N'hi ha prou de pujar a l'autobús per veure com bona part dels usuaris (sobretot els joves) estan absorts teclejant als seus mòbils, fins al punt que, segons diuen els entesos, ha aparegut una nova forma d'addicció.

I al Centre, què ha canviat? Això ja no sabria dir-ho gaire bé. Pel pes dels anys, he anat deixant enrere l'escalada, l'esquí i l'alta muntanya, i he quedat només com a senderista, i encara dels mo-

destos. I per dificultats físiques ben conegudes, tampoc no prenc part en reunions i trobades, de manera que l'evolució del Centre la deixo per a altres, que l'explicaran més bé. Hi ha, però, un camp que mai no he abandonat i del qual puc parlar amb un mínim coneixement de causa, **la fotografia**, una afecció profundament arrelada entre els excursionistes, sigui quina sigui la seva especialitat, des dels temps llunyans de les càmeres de fusta i les plaques de vidre, i que seguirà ben arrelada en el futur. I en aquest camp també hi ha hagut canvis sorprenents.

L'any 2005, quan tot just encetàvem els actes commemoratius del centenari, vaig escriure un article que va sortir als números 75, 76 i 77 de l'*Aresta*, sota el nom "Comiat a una vella amiga", en què repassava l'evolució de la fotografia analògica tradicional i la seva imminent substitució per la fotografia digital. Bé, això ja ha passat. Avui dia, i en l'àmbit popular, la fotografia sobre pel·lícula és purament marginal, i la diapositiva gairebé ha desaparegut del mercat, almenys al nostre país. És cert que hi ha professionals i *amateurs* avançats que fan fotografia analògica, però són pocs.

Tot i haver estat jo un dels últims rebels davant el canvi, ja fa força temps (març del 2011) que, un cop em vaig passar al món digital, vaig llençar el darrer rodet de diapositives (un Fujichrome Velvia) a Sant Llorenç del Munt, en una excursió amb Dolors Llordés, Jordi Timoneda i Pep Vicedo. Curiosament, a la mateixa muntanya hi havia llençat el primer (un Kodachrome) en una època tan llunyana com el març de 1967. I les dues vegades amb la mateixa venerable càmera Contax. Venerable i eterna, podríem dir: una càmera d'extraordinària qualitat sortida de la factoria Zeiss cap a l'any 1958. Jo la vaig adquirir el 1967 de segona mà (em va costar llavors el sou de mig mes) i em va servir durant 44 anys. I avui podria, i d'aquí a 100 anys més, donar resultats de primera, si hi hagués pel·lícula. Longevitat que, ni de bon tros, s'espera dels aparells actuals. La filosofia ha canviat. Abans una càmera et podia servir tota la vida; ara, només fins que surt el nou model.

És ben cert que el món de la fotografia ha evolucionat de manera espectacular els darrers anys. D'entrada, amb la notable millora de les càmeres: si fa deu o dotze anys la fotografia digital quedava molt per sota de la diapositiva en aspectes com la resolució i la riquesa cromàtica, ara ja no és així. Els sensors de 6 i 8 megapíxels han deixat pas als de 20, 24 i fins i tot de 40 i més, i tant el rendiment cromàtic com el contrast han millorat molt. Finalment, el sistema 4K quadruplica la resolució en la projecció d'imatges sobre pantalla, que era un dels punts febles de la tecnologia digital.

I també han sortit tipus d'aparells totalment nous. De dos d'aquests, autèntiques innovacions, en parlarem breument.

Dues *Mirrorless* d'última generació

Panasonic Lumix GX 8, de 20 Mp

Fujifilm X Pro2, amb visor òptic i 24 Mp

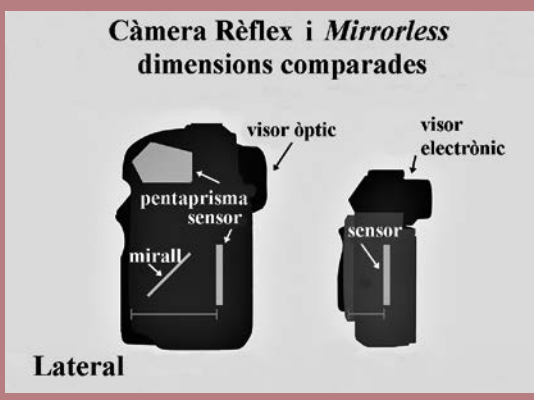

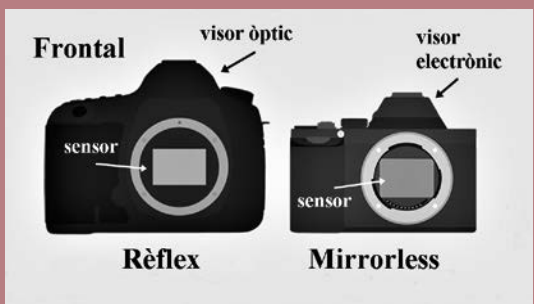

Les càmeres *mirrorless*. Aquest nom, que en anglès vol dir "sense mirall", fa referència a unes càmeres d'òptica canviable, com les rèflex, però que no tenen ni mirall ni pentaprisma i que, per tant, acaben sent un aparell molt més petit i lleuger, tot i que conserven la qualitat d'imatge, i omplen, en el camp digital, l'espai que anys enrere havien ocupat aquelles llegendàries càmeres de pel·lícula amb visor telemètric i òptica canviable (Leica, Contax). De fet, es pot considerar que la primera càmera *mirrorless* va ser la Leica M8, versió digital que va aparèixer l'any 2006 de la mítica Leica M3 de pel·lícula, creada el 1954.

Aquestes càmeres disposen de sensors de la mida 4/3 (13 x 17 mm) a l'APS (15 x 22 mm), i algunes fins i tot el *full frame* (24 x 36 mm), com les càmeres clàssiques de pel·lícula. No tenen visor òptic (llevat de la Leica i d'alguna altra), però inclouen, o s'hi pot acoblar, un visor electrònic que permet veure la imatge al nivell de l'ull, com en una rèflex. Per això també s'anomenen càmeres EVIL (*electronic viewfinder interchangeable lens*). Però mentre el visor òptic tradicional no consumeix bateria, el visor electrònic sí, ja que fa ús del sensor. És un desavantatge que també afecta les càmeres compactes i les *bridge*.

Però la seva característica principal és que l'òptica no és fixa, la qual cosa permet el canvi d'objectius de característiques diverses (normal, gran angular, teleobjectiu) i dels quals hi ha una àmplia gamma. Fins i tot algunes marques, com Panasonic i Olympus, de format 4/3, permeten intercanviar les respectives òptiques.

Les primeres d'aquestes innovadores càmeres (a part de la Leica M8 ja esmentada) van ser la Panasonic DMC G1 i l'Olympus PEN EP, que van sortir l'any 2008. Altres marques (Nikon, Pentax, Fuji, Sony, Samsung i Canon) s'han anat incorporant al mercat de les *mirrorless*; per tant, podem dir que avui dia hi ha molt per escollir.

Un inconvenient, i no pas petit, és el preu. Si bé hi ha algun model per sota dels 500 €, les càmeres d'aquest tipus d'alta qualitat estan per sobre dels 1.000 € i més, és a dir, superen el preu de les rèflex de gamma mitjana, i a més cal adquirir diferents objectius si es volen dominar totes les exigències del treball fotogràfic. Per cert, els objectius d'algunes d'aquestes càmeres són fornits pels fabricants més prestigiosos del món: Sony incorpora òptica de Zeiss, Panasonic de Leica i Samsung de Schneider.

Els ***smartphones***. Quan el Centre va arribar al centenari, ja existien els telèfons mòbils, és clar, però només per a ús de veu. Des de llavors han passat moltes coses i ara serveixen per a molt més. Ho fan gairebé tot: accés a Internet via Wi-Fi, suport per al correu electrònic, pantalla tàctil, inclusió de documents en format PDF i Microsoft Office... D'aquests aparells polifacètics se'n diu *smartphones*, que en anglès es podria traduir per "telèfons saberuts" o "intel·ligents". Treballen amb un sistema operatiu especial. El més usat és Android, de Google (més del 80% dels aparells), i en menor proporció, iOS (Apple) i Windows Phone (Microsoft).

Els enginyers, però, no s'han aturat aquí, i els *smartphones* també poden fer fotografies i vídeo i enviar-ho instantàniament a qualsevol altre aparell similar o a un ordinador via correu electrònic. Molts disposen de dues càmeres, una de frontal (de més baixa resolució) i una altra de posterior, de fins a 16, 20 o més megapíxels, amb objectius de lluminositat f/2 o encara més gran. Aquestes càmeres tan petites haurien despertat l'enveja de James Bond. Però ens hem de preguntar: "Quina qualitat d'imatge donen?" Una mica d'òptica física ajudarà a centrar la qüestió, que depèn de la difracció, fenomen lligat a la naturalesa ondulatòria de la llum. Se sap des de fa molt temps que la imatge d'un punt matemàtic lluminós donada per un sistema òptic perfecte no és un altre punt matemàtic, sinó la seva figura de difracció, que és un minúscul disc lluminós envoltat de febles anells. El diàmetre d'aquest petit disc té com a expressió

$$d = 2{,}44\,\boldsymbol{\lambda}\ (f/D)$$

en què **λ** és la longitud d'ona de la llum i f/D, l'obertura de l'objectiu. Si es pren 0,56 mm com a longitud d'ona i 2 per al valor f/D, resulta que, almenys teòricament, el petit objectiu d'un *smartphone* dóna un disc de difracció de 2,44 x 0,56 x 2 = 2,73 mm de diàmetre, menys de 3 mil·lèsimes de mil·límetre. Aquesta dada l'hem de comparar amb la mida dels píxels del sensor, que se situa al voltant d'1,5 mm (és sorprenent com la tecnologia actual pot produir elements fotosensibles de la mida d'un bacteri!). Ara bé, hi ha una norma, el Criteri de Nyquist (*), que ens ensenya (sense entrar ara en profunditats matemàtiques) que la màxima resolució d'una imatge s'obté quan la figura de difracció té un diàmetre doble al del píxel, que aproximadament es compleix en aquest cas. En realitat, però, un objectiu obert a f/2 no és mai perfecte, ja que està afectat per aberracions òptiques residuals impossibles d'eliminar del tot, aberracions que es fan insensibles a l'entorn de f/4. Sigui com sigui, aquests polifacètics aparells, sense tenir la intenció de competir amb les càmeres normals de qualitat, donen uns resultats molt acceptables, han assolit una acceptació popular realment massiva i acabaran substituint les càmeres compactes.

D'altra banda, i referint-nos ara a tots els aparells en general, les càmeres fotogràfiques actuals fan cada vegada vídeos millors, i les càmeres de vídeo també fan més bona fotografia fixa. És possible que la tendència futura sigui anar cap a un producte híbrid que, sota un altre nom, reuneixi les qualitats d'ambdós sistemes.

Qui ho sap... En tot cas, d'aquí a deu anys més algú en parlarà.

(*) Nota: el criteri de Nyquist té aplicació a **tots els sistemes òptics**, no només als *smartphones*, des dels petits objectius fotogràfics fins a l'òptica dels grans telescopis.

Rosendo Oliva. La Transmontsec

Mercè Ciutat

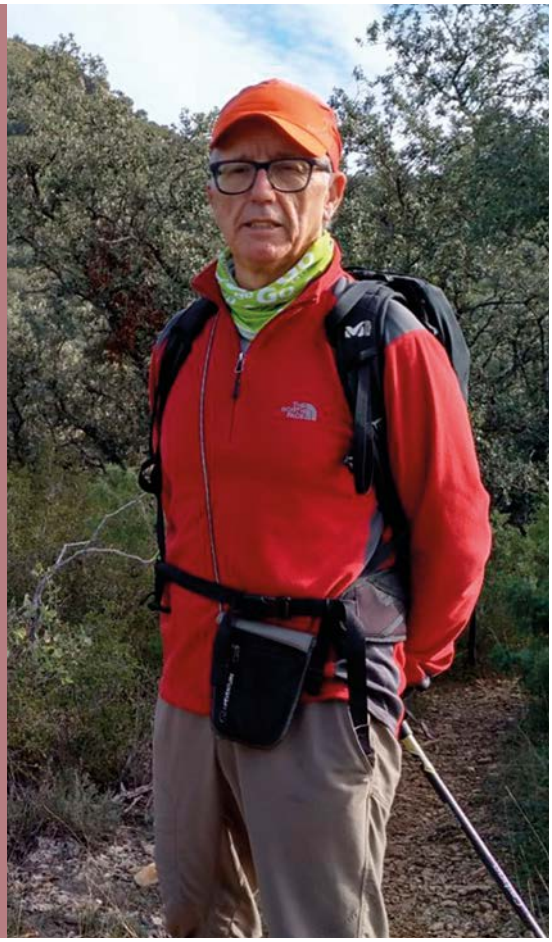

Com va sorgir la idea, fa 21 anys, de fer la prova de BTT més bèstia del calendari?

En aquell moment, la BTT era per a alguns un mitjà més per a les muntanyes. Parlo dels que no pensem en la pràctica del ciclisme com un objectiu, i encara menys a competir, ni en aquest ni en qualsevol esport. Bé, almenys aquest era i és encara el meu pensament. Però de la mateixa manera que la incorporació d'equipament més tecnològic a l'excursionisme, la BTT va ser per a mi una mena de reaplicació de la roda portada a la pràctica de l'excursionisme. Paral·lelament, van començar a aparèixer en el calendari marxes, proves i curses de BTT de diversa dificultat, però competitives, i vaig pensar que seria bo dissenyar una activitat, no una prova, excursionista que combinés la BTT amb anar a peu per la serralada de Montsec, perquè allí es pot trobar gairebé de tot, com ara senders, coves, avencs, pistes, pobles, les parets dels Terradets i la Roca Regina, referents en el món de l'escalada, i la Transmontsec va ser un mitjà per conèixer-ho millor.

Fa 20 anys les bicicletes pesaven més del doble que les actuals. De veritat pensàveu que hi podia haver gaire gent que fes prop de 100 km amb 3.000 metres de desnivell en 12 hores?

La Transmontsec inclou tota mena de terrenys per on passar, com pistes en bones condicions de rodament, altres de no tan bones, algun tram per anar a peu, un tram d'enllaç dels dos Montsecs de carretera i un tram final que, si el temps apressava, es podia fer també per carretera. Aquesta diversitat s'afegia al fet que la carretera L-1313 d'aquells temps permetia retornar en la meitat del recorregut al lloc de la sortida pel congost sense gaires problemes. Aquest plantejament feia que qualsevol interessat l'adaptés a les seves condicions físiques. L'únic factor limitador que vaig posar va ser les 12 hores, perquè el dia 12 d'octubre només té 12 hores de claror.

No competitiva, per què?

Suposo que perquè jo mateix no ho he estat mai, ja que he observat que en una competició sempre hi ha algú que guanya i la resta perden, i curiosament aquests últims segueixen participant, la qual cosa ha generat una nova categoria, el que anomenen *finishers*. He de dir que sí que he participat en competicions, i en un dels dos casos, la Copa Catalana d'esquí de muntanya, i ho vaig fer perquè hi anàvem el meu estimat amic Jordi i jo. I, per què no dir-ho, teníem la traça perfecta per on passar i gairebé sempre ja sortíem i arribàvem els últims. També vaig participar en la darrera marató de Barcelona, que s'havia previst que es fes des de Mataró. Allí sí que vaig veure clar que la competició no era per a mi, i que fins i tot no l'entenia. Com pots veure, si no hi ha un relat no té per a mi cap interès. Tornant a la Transmontsec, i per la seva condició que no és competitiva, permetia, per exemple, fer-la tota, la meitat o una part, i els anys següents anar completant-la, sempre tenint en compte que l'objectiu és "anar d'excursió amb bici i amb els amics".

Records dels teus inicis: la teva primera màquina

La meva primera bicicleta crec que la vaig tenir quan tenia uns 7 anys. Recordo com baixàvem amb els amics per l'actual carrer Camp de Mart, sense mans i frenant amb la sola a la roda, i com fèiem el revolt d'entrada al passatge de l'Empordà. No ens preocupava la marca, si tenia canvis o quin tipus de frens, no en sabíem, de tot això, només volíem anar en bici plegats.

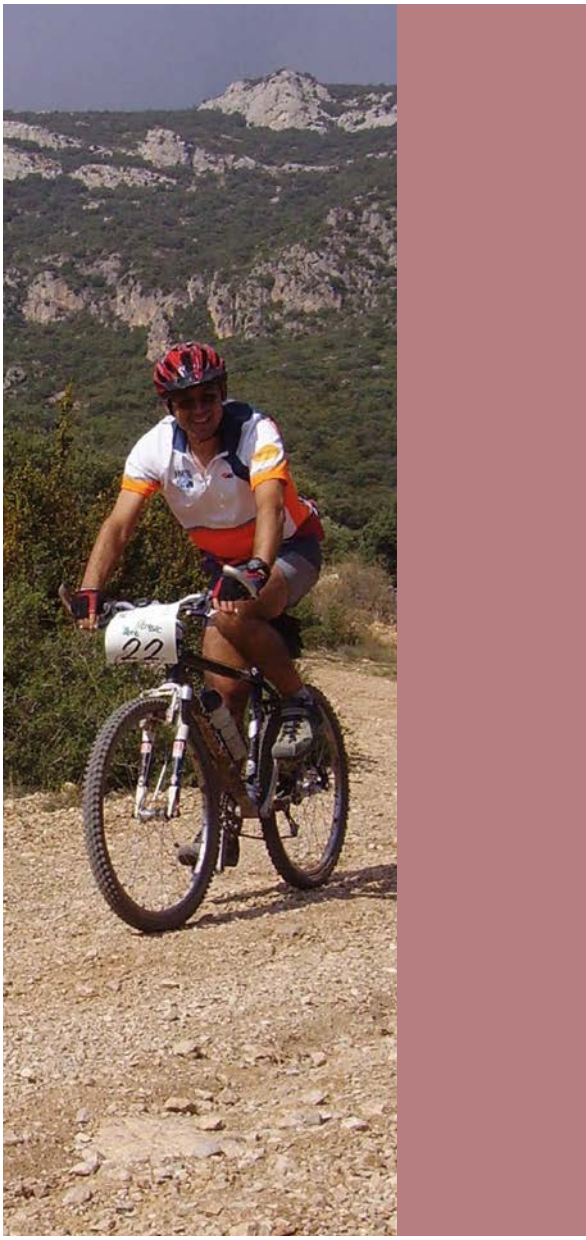

1995, relleu en la responsabilitat organitzativa: Jordi Jové, nou responsable

La Transmontsec tenia una vida programada per a deu anys per no malmetre'n excessivament el traçat, però el que va tenir una data de caducitat molt més curta va ser la meva participació en l'organització, que va durar un any, el primer. L'estiu anterior vaig tenir una accident al Pirineu que em va lligar a un llit unes deu setmanes, fins i tot em vaig oblidar de caminar. No vaig poder seguir i Jordi Jové, com sempre animat i solidari, es va fer càrrec de tot, i això va permetre que la Transmontsec continués.

Segueixes pedalant?

Això de pedalar en ferm em va venir ja de gran. La distància temporal entre la primera bici i la segona va ser al voltant dels 30 anys, i des d'aleshores no he deixat de fer-ho. Fer per primera vegada el Camí de Sant Jaume des de Roncesvalles amb la Carina, el Jordi i la Dolors em va canviar la perspectiva que el fet d'anar en bici en podia oferir. I així ha estat fins avui: rodar per llocs diversos amb els vells i els nous amics.

Jordi Marmolejo i l'escalada

Josep Sierra

Com vas començar a escalar i amb qui?

Va ser a través d'un amic amb qui sortia a la muntanya, Jordi Guiu. Amb ell vaig començar a sovintejar les parets de la Seu Vella (el rocòdrom de Lleida als anys vuitanta) i també a fer les primeres vies d'escalada a Sant Llorenç de Montgai i Terradets.

Què significa per a un escalador i alpinista amb experiència com tu fer el seu primer vuitmil?

Va ser una manera de fer muntanya diferent i una experiència inoblidable, de la qual guardo molt bon record i que m'agradaria repetir.

Quin ha estat el teu repte més important i quin t'ha representat més esforços?

Quan acumules molts anys fent muntanya i fent coses tan diverses com escalada en roca, gel, mixt, alpinisme, *big wall*…, es fa molt difícil contestar aquesta pregunta, perquè hi ha hagut èpoques diferents i reptes diferents, tots difícils i en què sempre he intentat donar el millor de mi mateix: tant quan feia passos de bloc a la Seu Vella fa més de 30 anys com quan obria noves rutes a les parets del Prepirineu, escalava muntanyes al Pirineu, als Alps o als Andes o enfilava la paret del Capitan, l'any passat.

Segons el teu criteri, s'abusa de l'equipament, a les vies?

Això seria un assumpte llarg de tractar… És clar que els temps canvien i que ha d'haver-hi de tot, però crec que s'haurien de respectar les vies existents i no adaptar-les als gustos actuals. Les modes són passatgeres, però les vies d'escalada més autèntiques i genuïnes persisteixen. Penso que, en essència, l'escalada va lligada també a l'aventura; si l'elimines, ja és una cosa diferent.

Pots explicar d'una manera senzilla la diferència entre escalada clàssica i escalada esportiva?

En principi, l'escalada esportiva està equipada amb bons ancoratges i és segura, mentre que l'escalada clàssica o tradicional no està equipada ni és tan segura. A partir d'aquí, hi ha diferents modalitats (lliure, artificial, bloc, *big wall*, solo…), cadascuna amb les seves característiques.

Quin creus que és el motiu pel qual als escaladors de rocòdrom els costa tant sortir a escalar parets?

Avui, la gent comença amb l'escalada *indoor* i, efectivament, té reserves a fer el pas a la roca. La comoditat que representa anar a un rocòdrom suposo que explica el fet que costi fer el pas a un medi més hostil, per dir-ho d'alguna manera. Però la capacitat de sortir de la zona de confort i enfrontar-se a les pròpies pors és el que fa evolucionar.

Des de la teva experiència, creus que l'escalada en el futur serà mes indoor que outdoor?

Es fa molt difícil predir com serà el futur de l'escalada. És clar que ara l'escalada indoor experimenta un boom molt important, però també hi va més gent que mai, a la muntanya. Encara hi ha moltes parets i molts reptes per escalar arreu del món: només fan falta els ulls, per veure'ls.

Actualment, a Lleida, hi ha zones on està prohibit escalar. Creus que és necessària, aquesta regulació, o és un invent dels ecologistes?

Crec que és necessària: som molts escaladors i molta gent a les parets. En aquests moments s'està intentant establir una regulació a les zones de Lleida, però s'haurà de tenir en compte la veu dels escaladors, i no només la dels ecologistes, perquè sigui efectiva.

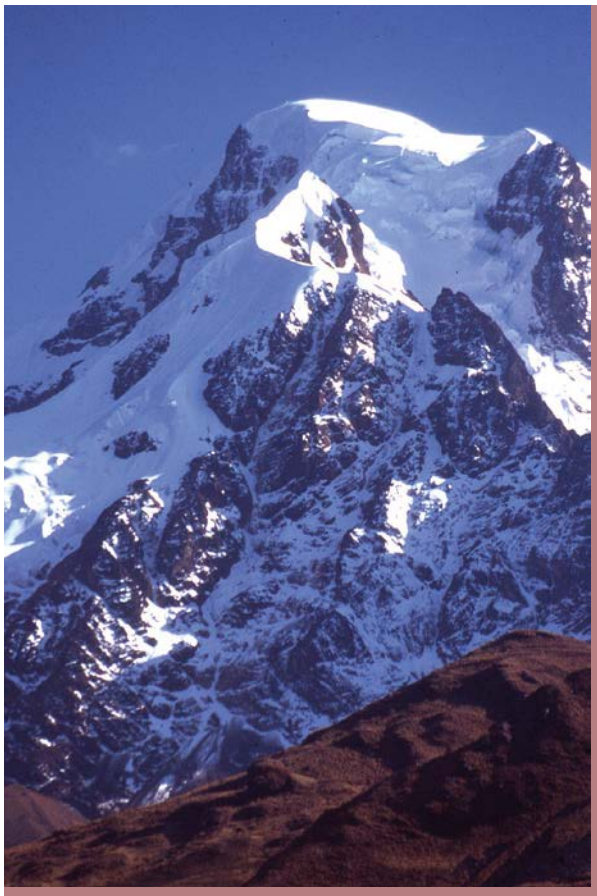

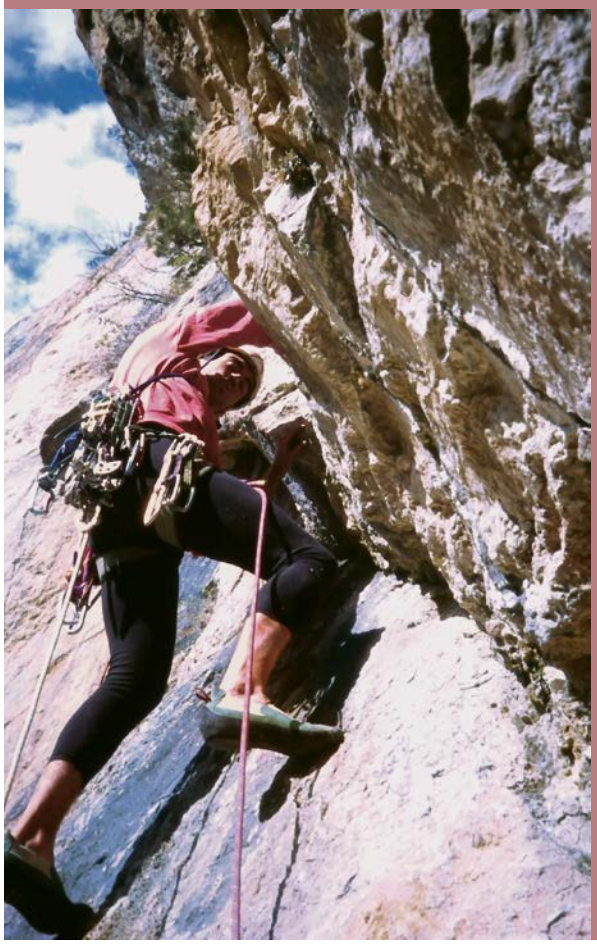

El rocòdrom del Centre funciona des de fa gairebé nou anys. Quina valoració en fas?

En general, molt positiva. El rocòdrom és una llarga reivindicació dels escaladors del CEL —vam començar a reclamar-lo fa més de 25 anys— i és una instal·lació molt ben valorada, sobretot per la gent jove, perquè en fa ús. Però cal mantenir-lo i millorar-lo, ja que, a part de la seva utilitat per a l'entrenament, també és un mitjà perquè la gent s'introdueixi en el món de l'escalada i de la muntanya en general.

Al pavelló Juanjo Garra, l'Ajuntament de Lleida hi ha muntat una paret impressionant per practicar l'escalada de dificultat, però sembla més un monument que una zona d'escalada. Què hi falta perquè sigui més útil?

Doncs això és fàcil de contestar: només es va fer una part del projecte —i una mica a correcuita—, la que va destinada a les competicions de dificultat, que és la menys utilitzada pel gruix d'escaladors. Tenim la promesa de l'ajuntament de completar ben aviat la resta del projecte. Esperem que la compleixi.

Creus que el CEL ajuda prou els escaladors?

La iniciativa l'hem de portar els mateixos escaladors per fer veure les nostres necessitats i, a partir d'aquí, segurament es podrien fer més coses de les que es fan.

Hem vist que els accidents en la pràctica esportiva en alta muntanya han augmentat molt. Quin paper hi haurien de tenir les entitats excursionistes?

Crec que, sobretot, haurien de posar èmfasi en la formació i fomentar cursets, xerrades i tot allò que contribueixi a millorar la pràctica esportiva de les activitats de muntanya. El risc zero no existeix, però molts accidents es podrien evitar amb una preparació adequada.

Ariadna Pallé. Escaladora

Maribel Tortosa

Unes quantes dades teves: edat, lloc de naixement, estudis...

Em dic Ariadna, tinc 29 anys, camí dels 30. Vaig néixer a Lleida, ciutat de la qual em vaig enamorar quan vaig deixar de viure-hi. Vaig estudiar Comunicació Audiovisual, he cursat el Màster en Formació del Professorat per poder impartir classes a secundària i vaig cursar la formació de professors en ioga a l'Índia. M'agrada la natura, els gossos, les bones olors, sóc addicta a la fruita per influència materna i m'encanta menjar, l'escalada i el ioga.

Quan vas començar a fer activitats a la muntanya, què és el que més t'agradava?

Vaig començar a fer activitats a la muntanya amb els meus pares de ben petita. Recordo una foto en què sortim el meu germà Joan i jo carregats amb unes motxilles, anorac de l'època i un somriure desdentegat. El meu amor per la muntanya ve motivat per ells, pels meus pares, perquè des de ben petits anàvem d'acampada, fèiem petites passejades, ens portaven a la neu, etc.

Com et vas introduir en el món de l'escalada?

Suposo que la meva curiositat per l'escalada ve de les parets de Camarasa. El meu avi és d'allí i quan hi anàvem a passejar sempre trobàvem cordades penjades. Quan vaig tenir l'oportunitat de fer un curs d'escalada de la SEAM m'hi vaig apuntar i em va encantar. De totes formes, no coneixia ningú i no va ser fins al cap d'un any que vaig començar a escalar esportivament amb un grup del Centre Excursionista de Lleida.

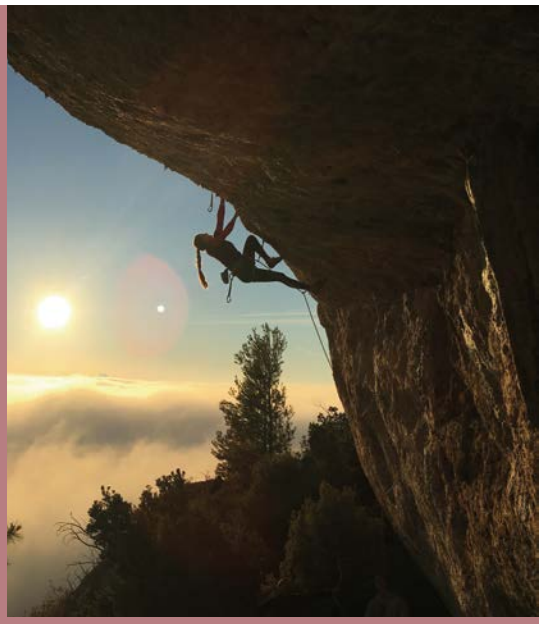

Foto: Julen Alonso.

Proves en què has participat i dificultats que presentaven.

No sóc persona a qui li agradin gaire les competicions. De forma esporàdica he participat en alguns Open i en algunes proves de la Copa Catalana en bloc, en què vaig fer alguns podis. Però no és el que més m'agrada, i suposo que per això gairebé ni me'n recordo. M'agrada molt més l'escalada en roca, compartir jornades amb els amics, perquè es crea una confiança i uns lligams molt forts amb els companys de cordada. Suposo que encara que ens n'oblidem contínuament, deixem les nostres vides a les seves mans. Compartim les nostres pors, inseguretats, il·lusions, motivacions i una forma de veure la vida. Jo practico escalada esportiva, la via llarga o clàssica em fa massa por, suposo que és la sensació de buit i d'altura, i en el *boulder* em falta l'adrenalina de la corda. El màxim grau que he encadenat és 8a+, Toni Caneloni, una via de xorrera de Margalef que em va encantar visualment. També he encadenat 8a al *flash* i altres 8a que van sortir molt ràpid, però d'això ja fa temps. La meva motivació puja i baixa, com els meus estats d'ànim. Al principi això em frustrava una mica, però vaig aprendre a acceptar-ho com a part de mi, i des de llavors escalo molt millor. Quan escalo ho faig al 200%, i si no en tinc ganes, ja no em forço i aprofito per fer altres coses que també m'agraden. Escalant he descobert que el poder de la ment va molt més enllà del que ens pensem. Les nostres expectatives i inseguretats afecten la forma com escalem, per això cal oblidar-se de tot i, en escalar, fer-ho en el present, deixant de banda el nostre ego, que sovint ens pot fer males passades. Així, tot flueix i ens centrem tan sols a gaudir del present. Quan això passa, ja no importa encadenar o no un cert grau, sinó gaudir del nostre camí a la reu com si fos l'última via encadenada. Per a mi és gairebé una experiència espiritual [riu]. Ara estic en procés de poder aplicar-ho en el meu dia a dia. Suposo que per a molts això és normal, però a mi em va costar de descobrir.

Com a dona, creus que hi ha alguna discriminació en aquest món tan fascinant de l'escalada?

Personalment no he patit cap tipus de discriminació; en general, el món de l'escalada és força sensible amb aquest tema, i està comprovat que de vegades la manca de força pot ser compensada amb tècnica. De totes formes, sí que algun cop he percebut una mica de masclisme quant a perspectives de la dona. M'explico: alguna vegada als homes els aflora la vena del mascle i no acaben d'assimilar que una dona, una noia o una nena puguin escalar millor que ells. Però repeteixo que això passa de forma esporàdica. També en general es poden sentir els mateixos comentaris masclistes que al carrer.

De tota manera, l'encadenament recent de la Rambla 9a+ per Margo Hayes pot ajudar a canviar l'actitud de molts homes respecte a la dona escaladora. Vaig tenir la sort de poder presenciar aquest fet històric en persona i puc afirmar que mai a la vida havia vist algú —home o dona— encadenar una via d'aquest grau amb tanta solidesa, delicadesa i bellesa. Va ser un moment molt emotiu i motivador.

Actualment, quina és la relació que tens amb l'escalada i les competicions?

Crec que aquesta pregunta l'he respost abans. Mai m'he entrenat per a les competicions, perquè no em motiven. Tampoc crec que tingui el nivell per participar-hi. Personalment crec que a Espanya ara mateix el nivell de les escaladores en general és molt baix, si el compares amb la resta del món. Ara mateix intento gaudir de l'escalada amb els amics, sempre dins de les meves possibilitats.

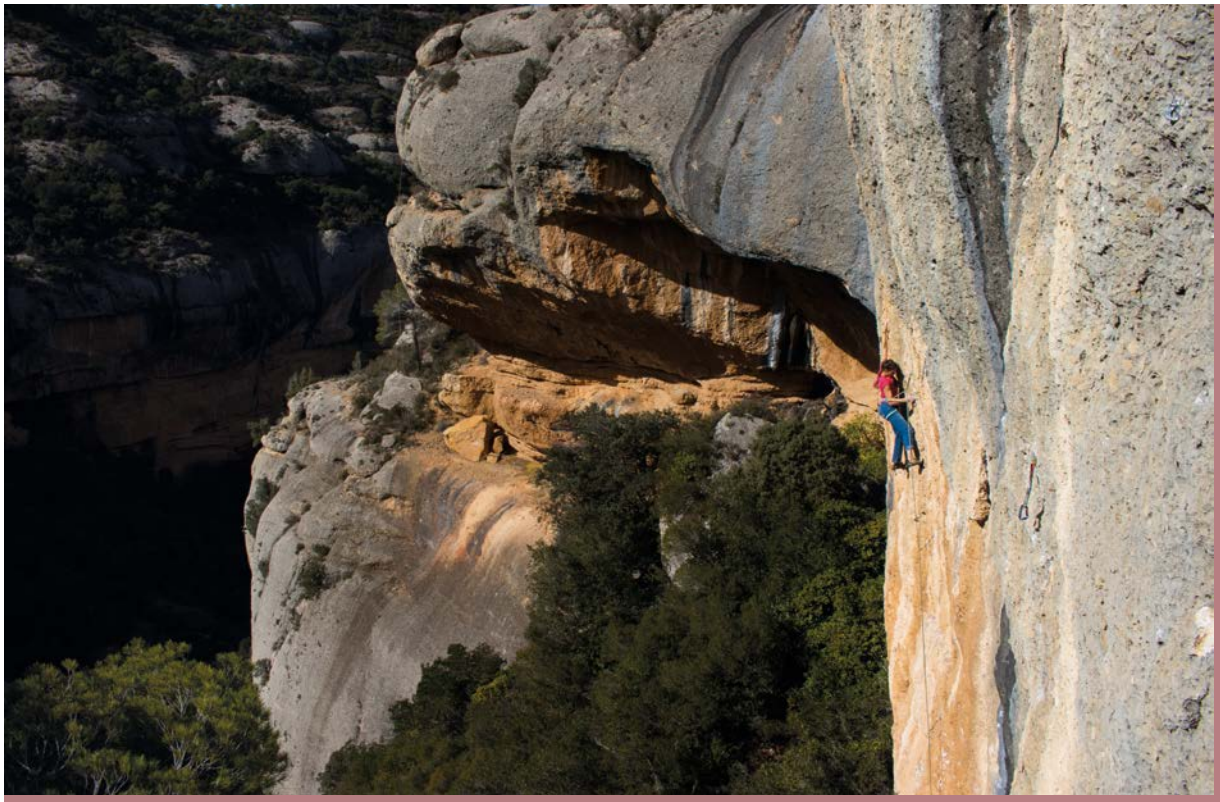

Foto: Maya Ayupova.

Recull fotogràfic

Vignemale, 2011,
Gemma Esteve.

La Jungfrau, 2011,
Andreu Bernadó.

Circ Concordia, 2011,
Andreu Bernadó.

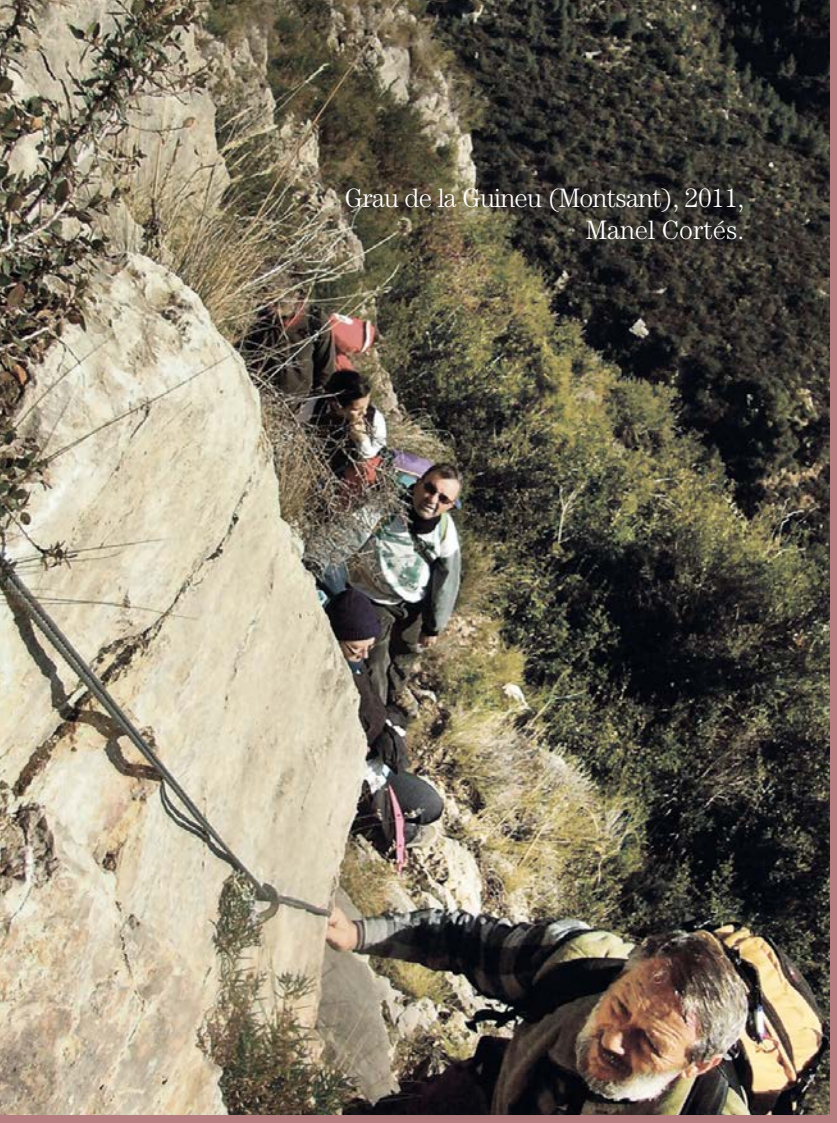

Grau de la Guineu (Montsant), 2011,
Manel Cortés.

El bisbe de Santa Linya, 2011,
Joan Ramon Segura.

Montsec d'Estall, 2011,
Gemma Esteve.

L'Escala - GR92 - Palamós, 2011,
Gemma Esteve.

Ferran Ullastre escalant el corredor Escarra, 2011,
Guillem Ullastre.

Pic Pacino, 2011,
Gemma Esteve.

GR92 L'Escala. Palamós, 2011,
Gemma Esteve.

Flama del Canigó, 2011,
Josep Sierra.

Ruta de l'exili Portbou-Argelès, 2012,
Gemma Esteve.

Feixa d'Estall, 2012,
Jordi Timoneda.

Vall de la Clarée, 2012,
Andreu Bernadó.

Névache, Alts Alps, 2012,
Andreu Bernadó.

Ferrada Cagate Lorito, 2012,
Joan Ramon Segura.

Pas dels Escalirons, serra de Pessonada, 2012,
Manel Cortés.

Punta Alta, campament del CEL, 2012,
Dolors Pericon.

Estany Rigüeño, 2012,
Gemma Esteve.

Autocar Llimiana, 2012,
Maribel Tortosa.

Garmo Negro, 2012,
Dolors Pericon.

Caminada Nocturna del Camí de Sant Jaume, 2012,
Josep Sierra.

Via del Curset, Mont Roig, 2012,
Joan Ramon Segura.

Canal Roya, 2013,
Jordi Timoneda.

Cap al Piz Buin, 2013,
Andreu Bernadó.

Poliesportiu Juanjo Garra, 2013,
Gemma Esteve.

Autocar barranc del Bosc, 2013,
Pep Godoy.

Volta a Lletó, Alt Urgell, 2013,
Dolors Pericon.

Turbó, 2013,
Jordi Timoneda.

El Manolo i el Jordi al coll de la Silvretta, 2013,
Andreu Bernadó.

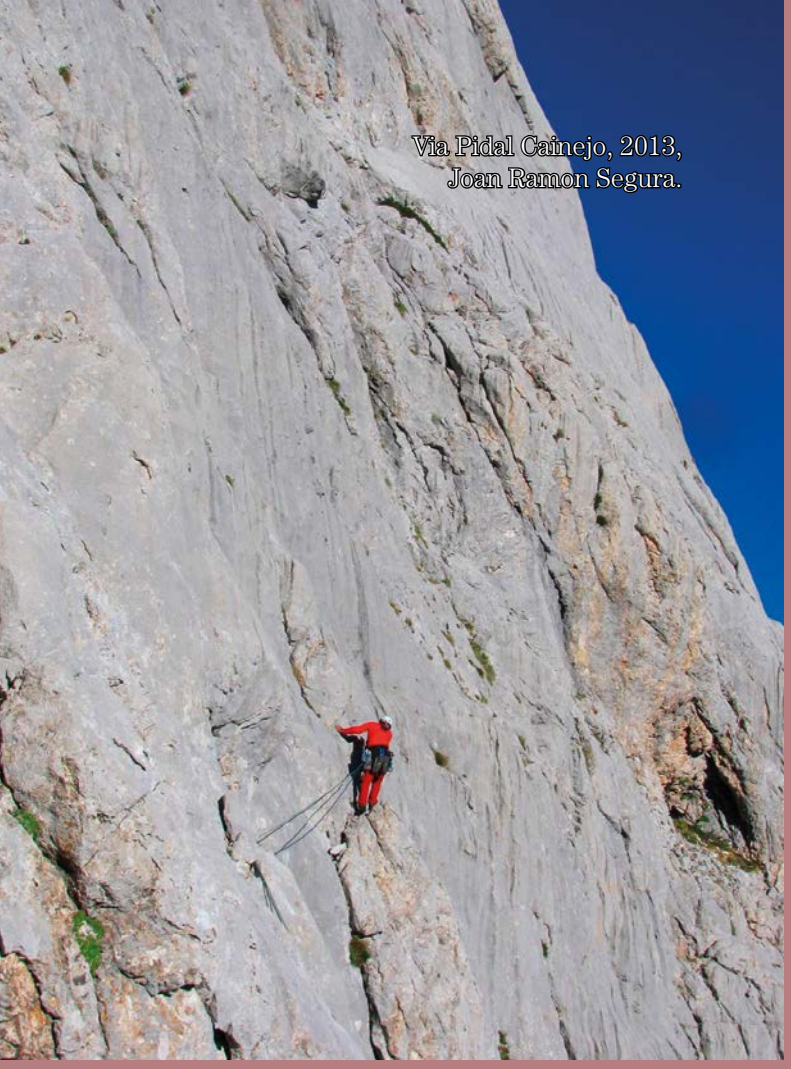

Via Pidal Cainejo, 2013,
Joan Ramon Segura.

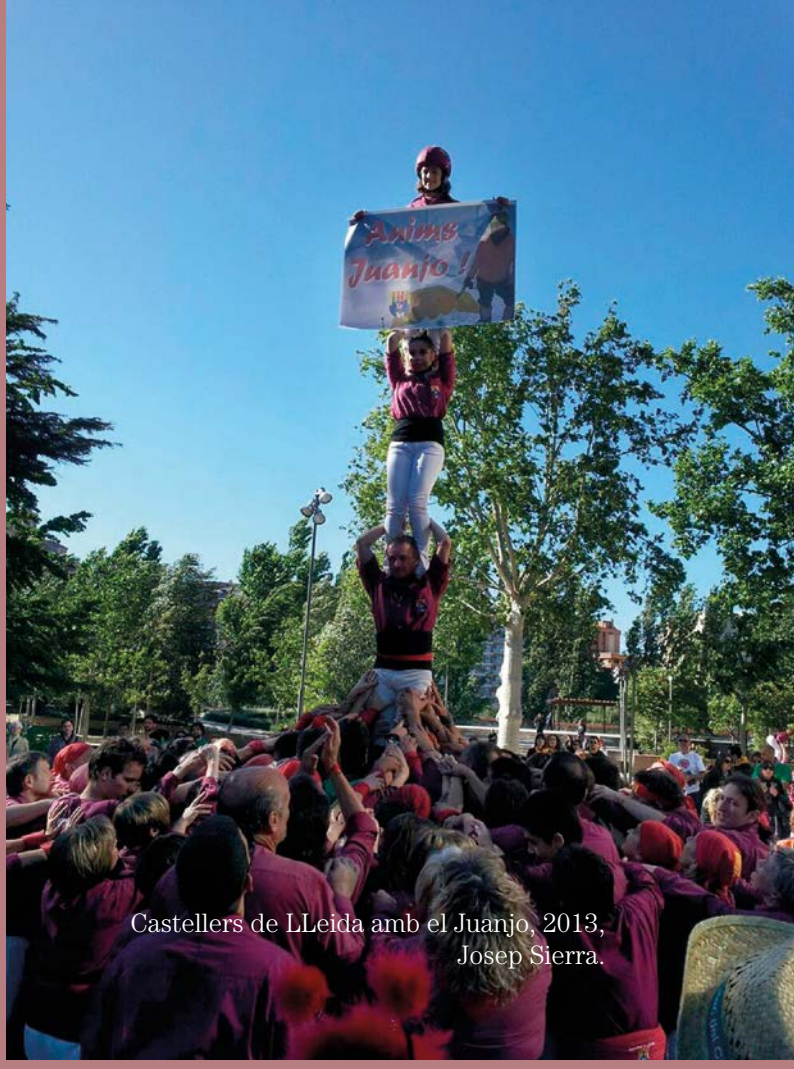

Castellers de LLeida amb el Juanjo, 2013,
Josep Sierra.

Cova Alba, 2013,
Antoni Satorra.

Cova Alba, 2013,
Antoni Satorra.

Homenatge a Juanjo Garra, 2013,
Santi Iglesias.

Pic Bataillance, 2014,
Gemma Esteve.

Weißkugel, 2014,
Andreu Bernadó.

Alps d'Ötztal, 2014,
Andreu Bernadó.

Autocar del CEL . Sant Miquel de la Vall 2014,
Josep Sierra.

Sortida familiar d'esquí de fons a Sant Joan de l'Erm, 2014,
Francesc Català.

Sarsa de Surta, 2014,
Jordi Timoneda.

Pic de la Gradillère, 2014,
Gemma Esteve.

Inauguració del rocòdrom *Keshap Gurung* en el primer aniversari de la desaparició de Juanjo Garra, 2014, Hermínia Sirvent.

Paradeta per Sant Jordi, 2014, Lluís Taberner.

Curs Cuidadors de Senders de la FEEC, 2014, Lluís Taberner.

Peña Foratata, Formigal, 2014,
Jordi Marmolejo.

Sortida a los Llanos de la Secció de Fons, 2014,
Francesc Català.

La Mola, monestir de Sant Llorenç del Munt, 2015,
Gemma Esteve.

Peña Montañesa, 2015,
Gemma Esteve.

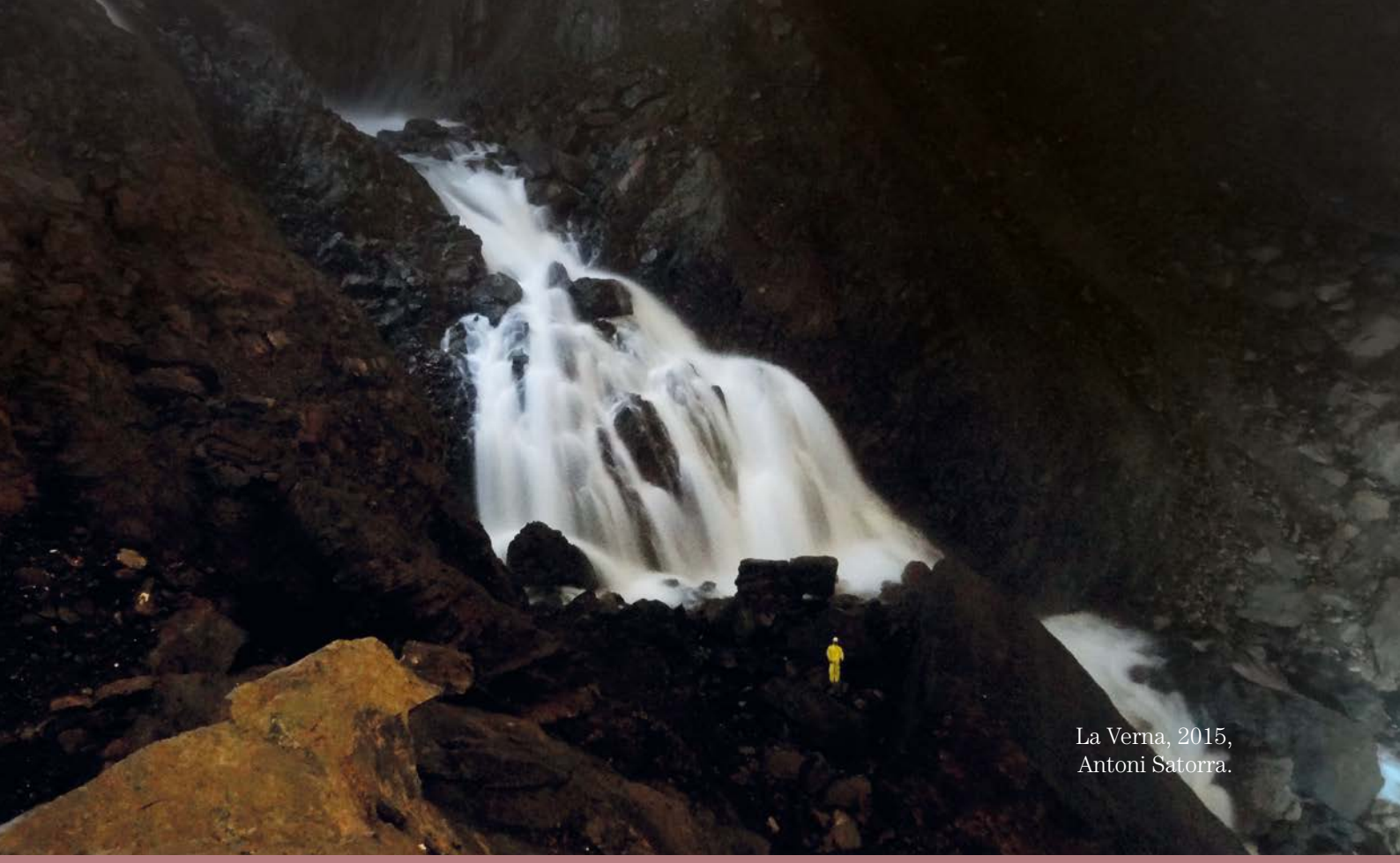

La Verna, 2015,
Antoni Satorra.

Puigmal, 2015,
Joan Ramon Amorós.

Tuc de la Llança, 2015,
Jordi Timoneda.

Sortida d'esquí de fons, 2015,
Francesc Català.

BTT. Serra d'Alcubierre, 2015,
Gemma Esteve.

Marxa regularitat, 2015,
Josep Balagueró.

Camí de Muntanya, 2015,
Francesc Català.

San Matteo, 2015,
Andreu Bernadó.

Marxa Solidaritat, 2015,
Joan Ramon Amorós.

Creu de Santos, 2015,
Jordi Timoneda.

Ferran Ullastre a la via nord-oest del Mont-roig, 2016,
Guillem Ullastre.

Els Bufadors de Beví, 2016,
Manel Cortés.

Cim de l'Allalinhorn (4.027 m), 2016,
Francesc Català.

Refugi Sorteny GEO, 2016,
Gemma Esteve.

Damvand, 2016,
Andreu Bernadó.

Pic Cotiella, 2016,
Jordi Timoneda.

Travessia La Vanoise, 2016,
.Andreu Bernadó.

Autocar del CEL, Serra dels Nerets, 2016,
Josep Sierra.

EL Pedró dels Quatre Batlles, 2016,
Gemma Esteve.

La Vanoise, 2016,
Andreu Bernadó.

Cova Tragoneras, 2016,
Antoni Satorra.